

- PROJEKT -

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY NOWE BRZESKO
NA LATA 2024-2030**

Wstęp	4
1. Analiza Gminy	6
1.1. Uwarunkowania geograficzne	6
1.2. Wnioski z diagnozy	7
1.3. Analiza SWOT	23
2. Rozwój Gminy Nowe Brzesko w ujęciu strategicznym	29
2.1. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	29
2.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	31
2.3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	34
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy	39
3.1. Kluczowe uwarunkowania rozwojowe Gminy Nowe Brzesko	39
3.2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Nowe Brzesko	46
3.3. Rozmieszczenie planowanych interwencji i planowane zmiany w przestrzeni Gminy Nowe Brzesko	49
4. Kierunki interwencji, ustalenia oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	53
4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu	54
4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	57
4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	58
4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	60
4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego	61
4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej	63
4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW	65
4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	65
4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	66
4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	67

5. Ustalenia i rekomendacje w sprawie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	68
6. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	72
7. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy, wraz z zakresem planowanych działań i ramami finansowymi	75
8. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	80
8.1. System realizacji strategii	80
8.2. Monitoring i ewaluacja	81
8.3. Zgodność z dokumentami wyższego rzędu	82
9. Potencjalne źródła finansowania i ramy finansowe	87

Wstęp

Przedkładamy na Państwa ręce dokument Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030. Planowanie strategiczne to proces, w ramach którego organizacja określa swoją długoterminową wizję, misję i kluczowe cele. Kluczowym zadaniem tego planowania jest zapewnienie, że wszystkie działania organizacji są skoordynowane i zmierzają do osiągnięcia wyznaczonych celów. Plan strategiczny zwykle obejmuje analizę otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego, identyfikację kluczowych czynników sukcesu oraz opracowanie strategii, które pomogą organizacji osiągnąć swoje cele. Planowanie strategiczne pozwala także na lepsze przewidywanie przyszłych wyzwań i szans, umożliwiając efektywne alokowanie zasobów i adaptację do zmieniającego się środowiska. Jest ono również w dłuższym horyzoncie czasowym jednym z podstawowych narzędzi skutecznego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego. Na rozwój Gminy wpływa bardzo wiele czynników wewnętrznych i zewnętrznych, w związku z czym samorząd musi funkcjonować w środowisku ciągłej zmienności. Dokument strategii rozwoju Gminy, który jest skutecznym narzędziem długofalowego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego, ma kluczowe znaczenie dla jej przyszłości, umożliwiając zrównoważony rozwój, lepsze zarządzanie i silniejsze zaangażowanie społeczności lokalnej.

Strategia rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030 jest kontynuacją poprzedniego dokumentu planistycznego – Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko. Jest też jednocześnie odpowiedzią na zmieniające się uwarunkowania i czynniki oddziałujące na jednostkę samorządu, a także wychodzeniem naprzeciw oczekiwaniom interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Przyjęty siedmioletni okres realizacji Strategii tworzy możliwość - z zachowaniem wysokiego stopnia prawdopodobieństwa - realizacji opisanych w niej założeń. Zapewnia również ich elastyczność i bezpieczeństwo, pomimo możliwych zmian władz na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym oraz uwarunkowań zewnętrznych.

Strategia została podzielona na 3 obszary: sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. W obrębie tych obszarów zawarto wszystkie sfery działalności Gminy Nowe Brzesko, a także cele i kierunki działań dla instytucji i podmiotów, które funkcjonują na terenie Gminy. Kluczowym podmiotem odpowiedzialnym za realizację założeń zawartych w Strategii Rozwoju i ewaluację wyników podjętych działań jest Urząd Gminy i Miasta Nowe Brzesko.

Strategia zawiera wnioski z diagnozy oraz badania opinii publicznej, wizję Gminy Nowe Brzesko wraz ze sformułowanymi na ich podstawie celami strategicznymi na lata 2024-2030 w aspektach społecznych, gospodarczych, organizacyjnych i przestrzennych, ustalenia

i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej, potencjalne obszary strategicznej interwencji istotne dla Gminy wraz z zakresem planowanych działań, system realizacji strategii, a także aspekty finansowe, w tym ramy finansowe i źródła finansowania zakładanych przedsięwzięć.

Załącznikiem do dokumentu strategii jest Diagnoza Strategiczna Gminy Nowe Brzesko, zrealizowana w 2024 roku. Diagnozę przeprowadzono w oparciu o analizę danych statystycznych, pochodzących przede wszystkim z Banku Danych Lokalnych GUS, danych statystycznych pochodzących z innych ogólnodostępnych źródeł oraz danych własnych Urzędu Gminy i Miasta w Nowym Brzesku. W niniejszym dokumencie przedstawiono najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy. Uzupełnieniem wniosków z diagnozy społecznej są wnioski z badania ankietowego, w którym wzięli udział chętni mieszkańcy Gminy oraz warsztatów przeprowadzonych z przedstawicielami organizacji pozarządowych, radnymi Rady Miejskiej Nowe Brzesko, sołtysami oraz dyrektorami i kierownikami jednostek organizacyjnych Gminy i Zespołem ds. prac nad przygotowaniem projektu Strategii.

W części analitycznej przedstawiono również wyniki analizy SWOT, będącej podstawą do formułowania celów strategicznych. W części planistycznej zawarto natomiast wszystkie elementy procesu planistycznego od formułowania celów strategicznych i kierunków rozwoju do metod ewaluacji i ram finansowych.

Przedmiotowa Strategia ma ogólny charakter – wyznacza kierunek rozwoju Gminy Nowe Brzesko oraz rodzaje przedsięwzięć prowadzących do osiągnięcia celów strategicznych. Konkretnie i szczegółowe projekty i działania powinny zostać ujęte w innych, spriorytetyzowanych dokumentach planistycznych. Strategia Rozwoju ma również charakter otwarty – zakłada możliwość wprowadzania zmian i aktualizowania jej zapisów w reakcji na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne, oceny efektów realizacji i inne zmienne oddziałujące na przyjęte założenia. Wszystkie zmiany w obrębie zasadniczych założeń i kształtu Strategii powinny być jednak omawiane i konsultowane z lokalną społecznością.

1. Analiza Gminy

1.1. Uwarunkowania geograficzne

Gmina miejsko – wiejska Nowe Brzesko położona jest we wschodniej części województwa małopolskiego, w powiecie proszowickim, zajmuje powierzchnię około 53,5 km². Leży nad Wisłą, co uwarunkowało jej ukształtowanie terenu oraz mikroklimat. Równinny i pagórkowaty charakter terenu, a także obecność głównej rzeki Wisły wraz z jej dopływami oraz siecią kanałów melioracyjnych mają istotne znaczenie dla rolnictwa. Położenie Gminy w niedalekiej odległości od Krakowa (około 35 km), Proszowic (około 10 km), Niepołomic (około 18 km), Bochni (około 22 km) świadczy o dobrym skomunikowaniu z sąsiednimi jednostkami administracyjnymi oraz stolicą województwa. Gmina Nowe Brzesko graniczy bezpośrednio z dwoma innymi gminami powiatu proszowickiego, z którymi tworzy spójny obszar administracyjny i gospodarczy ww. powiatu. Od północy Gmina graniczy z gminą Proszowice, od wschodu z gminą Koszyce. Ponadto od południa graniczy z gminą Drwinia (pow. bocheński), a od zachodu z gminą Igołomia-Wawrzeńczyce (pow. krakowski).

W latach 1975-1998 Gmina położona była w województwie krakowskim. Siedziba Gminy to miasto Nowe Brzesko, które posiadało prawa miejskie w latach 1279-1870, natomiast w latach 1870-1945 oraz 1965-1974 posiadała status osady. Pierwsza źródłowa wzmianka o Brzesku (Nowym) pochodzi z 1212 – Bresk (Brzesk), kolejne: z 1238 – Brezk, 1243 – Bresesk i dotyczyła grodu kasztelańskiego – Brzesk. Stolica Gminy – Nowe Brzesko – do 2011 roku będące wsią (osadą), uzyskało ponownie status miasta od 1 stycznia 2011 roku decyzją Rady Ministrów z 27.07.2010 r.

Miejscowości wchodzące w skład Gminy Nowe Brzesko są rozlokowane w sposób typowy dla polskiej wsi, z centralnym punktem w postaci miasta Nowe Brzesko oraz kilkoma mniejszymi wioskami i przysiółkami. Charakteryzują się one niewielką gęstością zaludnienia oraz dominacją zabudowy jednorodzinnej. Teren Gminy jest głównie użytkowany rolniczo, co ma wpływ na krajobraz i charakter miejscowych siedlisk. Sołectwa Gminy Nowe Brzesko: Grębocin, Gruszów, Hebdów Kolonia i Hebdów Stary, Kuchary, Majkowice, Mniszów, Mniszów-Kolonia, Pławowice, Przybysławice, Rudno Dolne, Rudno-Józefów, Sierosławice, Szpitary, Śmiłowice oraz miasto Nowe Brzesko.

Obecnie Gmina Nowe Brzesko jest Gminą o typowo rolniczym charakterze, gdzie dominuje rolnictwo i tradycyjne formy życia wiejskiego. Mimo, że teren jest przede wszystkim użytkowany rolniczo, to rozwój infrastruktury i usług dla mieszkańców jest widoczny. Gmina kontynuuje swoją historię jako wspólnota, która pielęgnuje lokalne tradycje i wartości kulturowe, jednocześnie otwierając się na nowoczesność i zmieniające się wyzwania

współczesności. Historia Gminy Nowe Brzesko jest więc historią nie tylko miejscowych wydarzeń i zmian, ale również historią ludzi, którzy przez wieki kształtowali tę ziemię i tworzyli wspólnotę opartą na tradycji, pracy i przekazywaniu wartości z pokolenia na pokolenie.

1.2. Wnioski z diagnozy

Poniżej zaprezentowane zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej, stanowiącej załącznik do Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030. Wnioski z diagnozy podzielono na 3 sfery: społeczną, gospodarczą i przestrzenną, a także zestawiono z wynikami ankiety przeprowadzonej wśród chętnych mieszkańców oraz spotkań warsztatowych z interesariuszami w okresie przygotowawczym do opracowania niniejszej strategii.

W wyznaczonym terminie ankiety wypełniło łącznie 131 respondentów, w tym 47 skorzystało z ankiety elektronicznej wypełnianej on-line poprzez stronę internetową Gminy, a 84 z tradycyjnej formy papierowej. Formularze ankiet składały się z bloku 7 pytań o różnym stopniu rozbudowaniu oraz 5 pytań metryczki. Największą grupą ankietowanych, były osoby w przedziale wiekowym 36-50 lat, w zakresie wykształcenia były to osoby o wykształceniu średnim (49 respondentów) i wyższym (48 osób).

Niniejsze podsumowanie stanowi zbiór wniosków płynących z wyników przeprowadzonej ankietyzacji oraz przeprowadzonych spotkań z mieszkańcami, istotnych dla Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030. Osadzenie wniosków w szerszym kontekście wyników diagnozy, a także kluczowych wyzwań, planowanych kierunków rozwoju oraz tworzenia szans i perspektyw na kolejne lata, sprawia, że rośnie ich znaczenie. Dlatego w niniejszym podsumowaniu skupiono się na tych elementach, które w rzeczywistości odzwierciedlają poziom życia mieszkańców, problemy, z jakimi najczęściej się borykają i potrzeby, które samorząd gminny może, albo powinien zaspokajać.

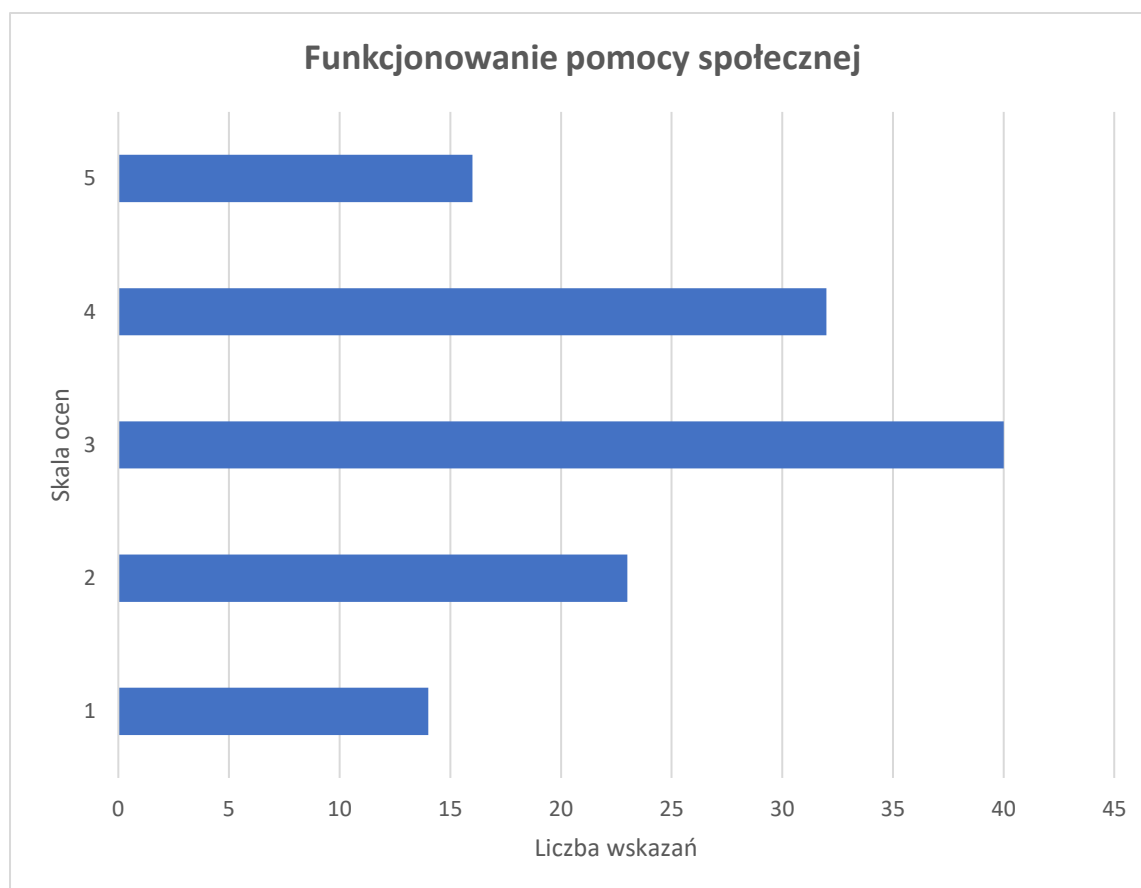
WNIOSKI Z DIAGNOZY - Sfera społeczna

Przeprowadzona diagnoza strategiczna pozwoliła wskazać główne konkluzje dotyczące sfery społecznej, które przedstawiono poniżej.

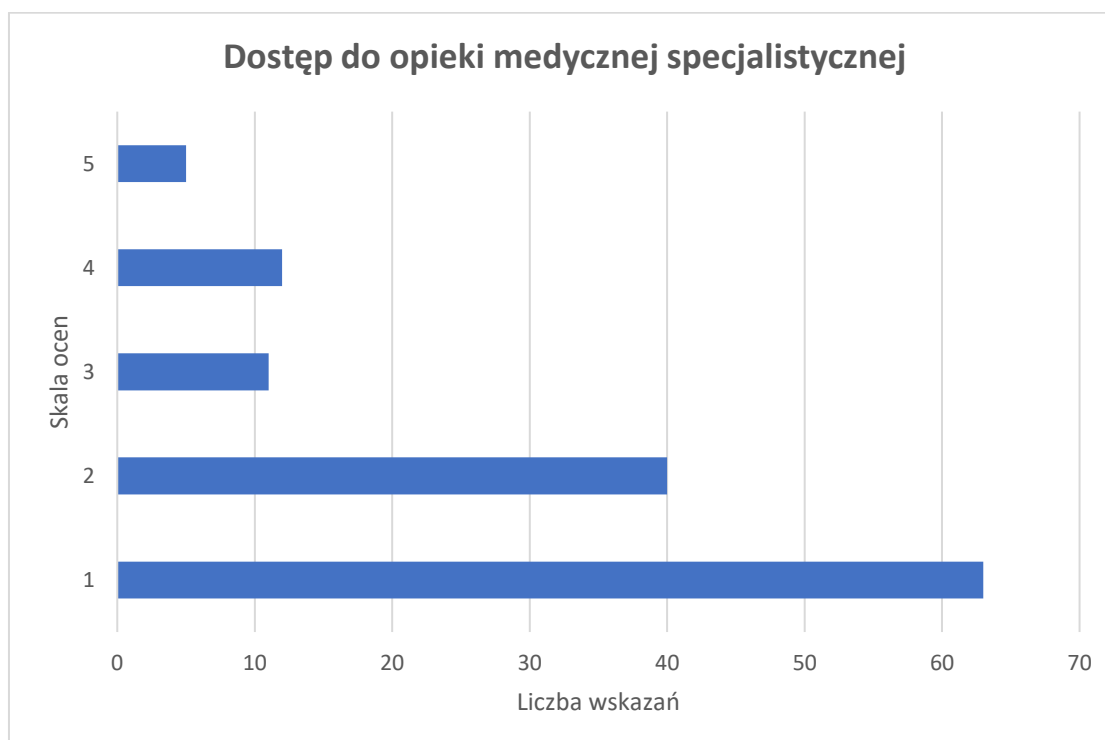
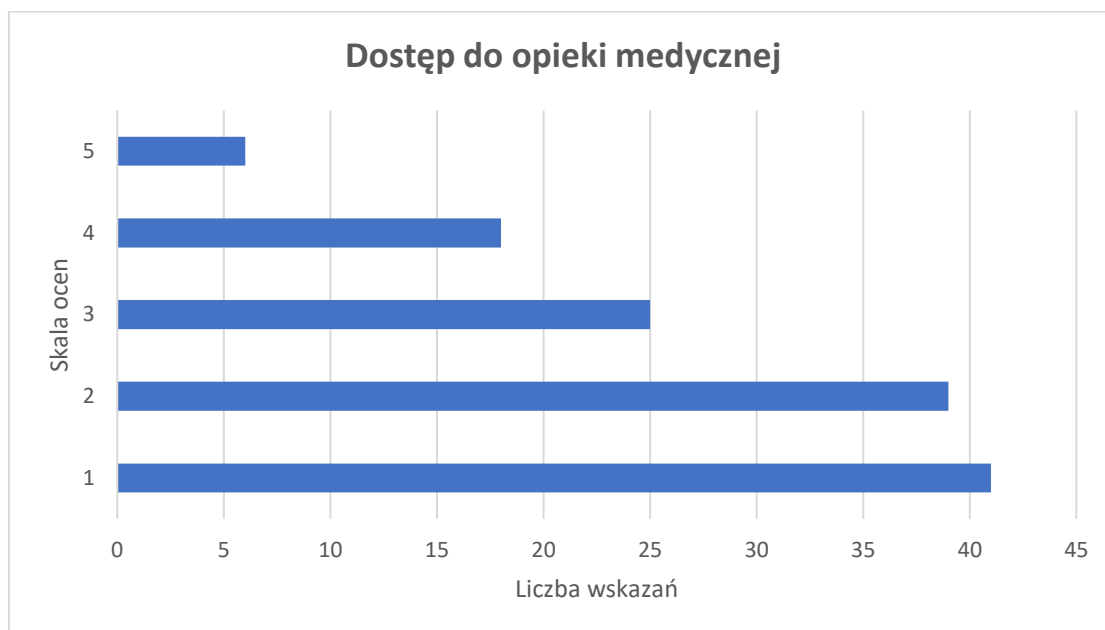
- Gmina Nowe Brzesko w okresie 2018-2023 odnotowuje spadek liczby ludności o 2,5%, w tym w wieku przedprodukcyjnym o 6% oraz w wieku produkcyjnym o 5,5%. Wzrosła natomiast liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym o 10% w analizowanym okresie. Na 100 młodych ludzi przypada 140 seniorów, co wpisuje się w ogólny trend starzenia się polskiego społeczeństwa.

- W ostatnich latach Gmina odnotowuje ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji.
- Gmina Nowe Brzesko posiada neutralny wskaźnik feminizacji - na 100 mężczyzn przypada 102 kobiet.
- Na terenie Gminy można wskazać elementy dziedzictwa kulturowego, do których należą przede wszystkim Zabytkowy Kompleks Parkowo - Pałacowy w Śmiłowicach datowany na początek XIX w., Zabytkowy Kompleks Parkowo - Pałacowy w Pławowicach z 1804 - 1805 r., Zabytkowy Zespół Klasztorny w Hebdowie którego początki powstania sięgają XII w. oraz spichlerz klasztorny, a ponadto Zabytkowy Kościół Parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Nowym Brzesku z 1670 roku oraz dzwonnica.
- Organizowane są cykliczne wydarzenia kulturowe i sportowe, które mają na celu promowanie regionu wśród mieszkańców oraz osób przyjezdnych.

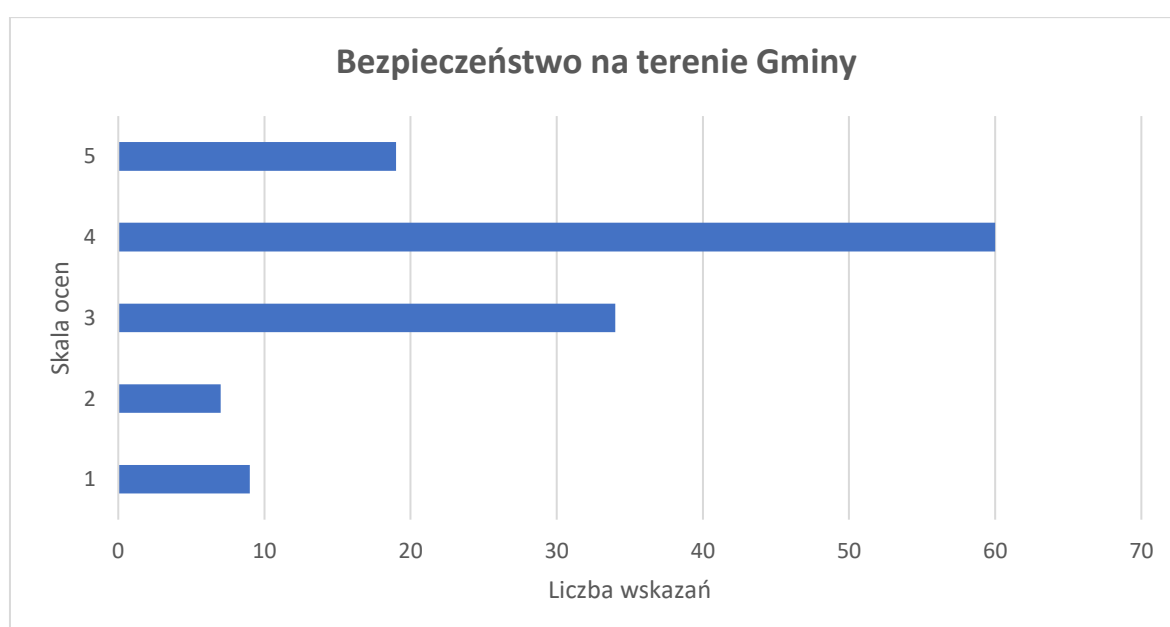
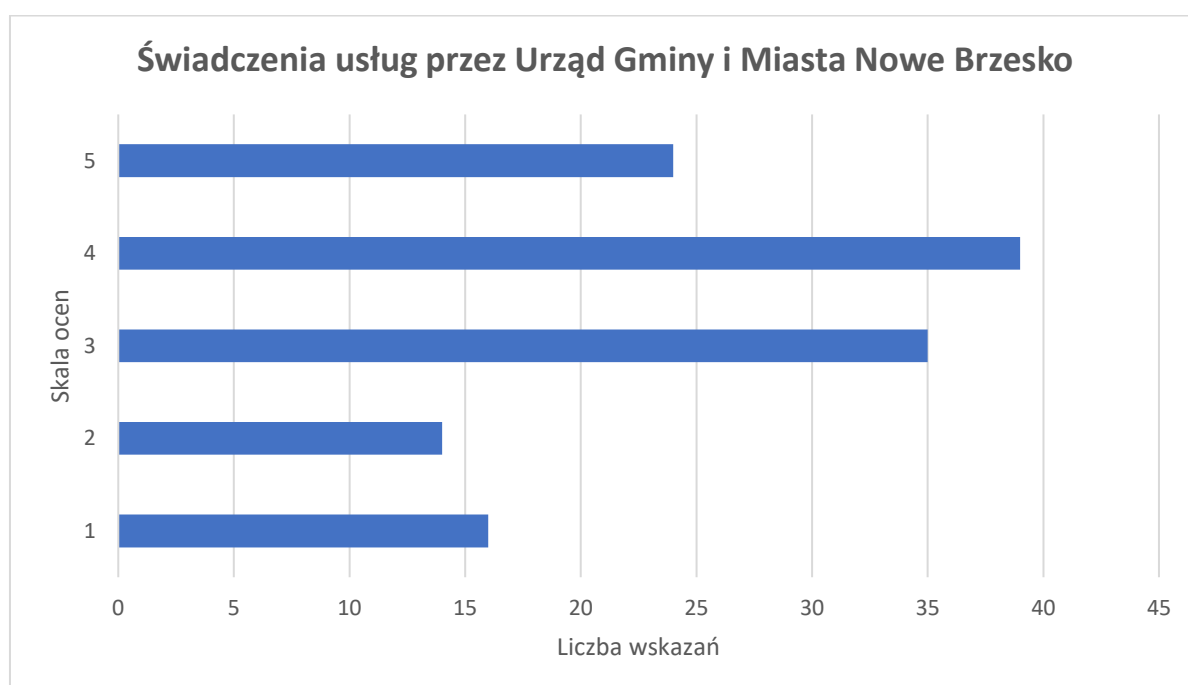
Poniżej przedstawiono wyniki ankietyzacji obejmująca ocenę obejmującą sferę społeczną Gminy Nowe Brzesko. Respondenci dokonywali oceny punktowej podstawowych aspektów tej sfery, odpowiadając na pytanie „Jak oceniasz...”, w oparciu o 5-cio stopniową skalę (1- oznacza najniższą oceną, 5 - oznacza ocenę najwyższą). Część opracowań została ujęta przedstawiona również w ujęciu procentowym.

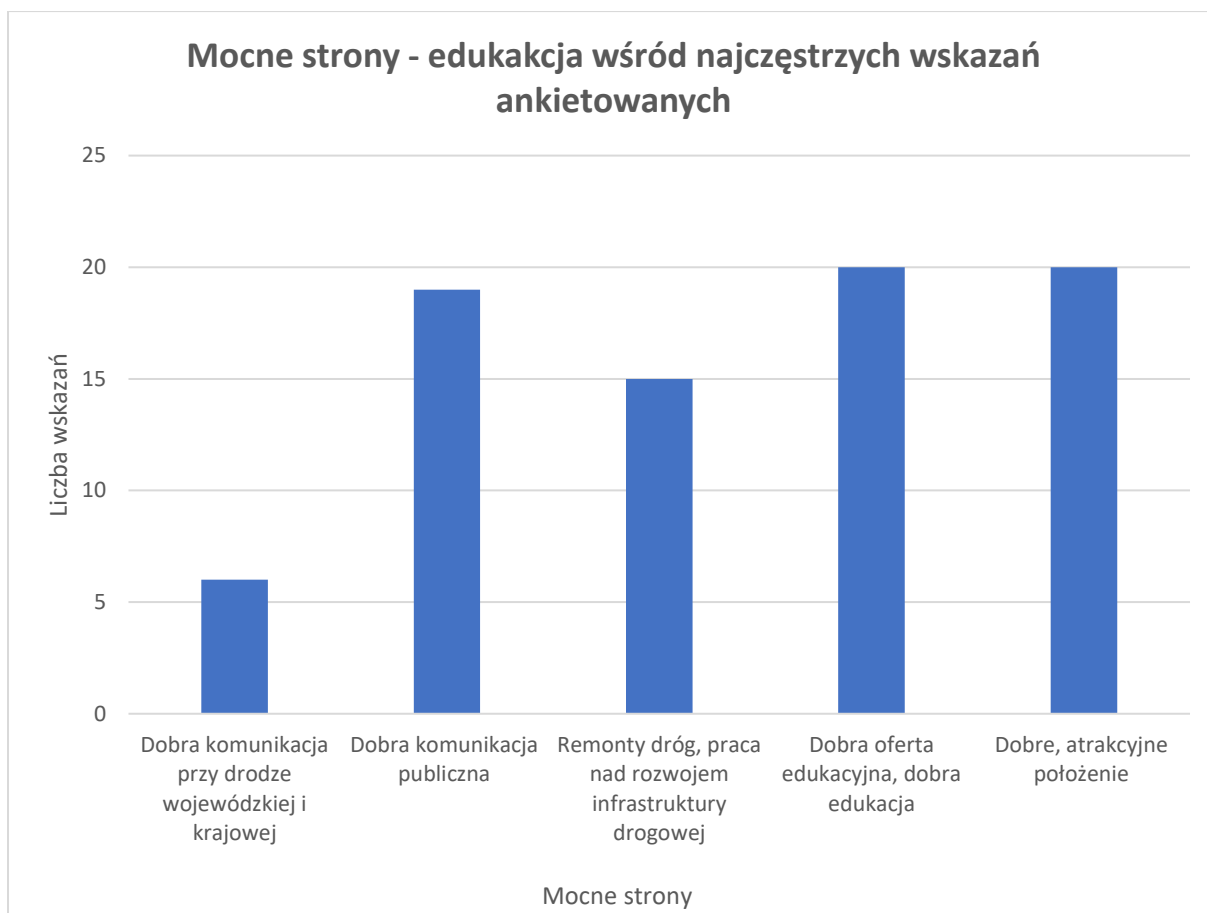
- Funkcjonowanie pomocy społecznej realizowanej przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oceniony został na poziomie przeciętnym, z niewielką przewagą ocen pozytywnych (4-5) nad negatywnymi (1-2).

- Celem NZOZ w Nowym Brzesku jest świadczenie usług z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz profilaktyki w tym również poprzez wykonywanie szczepień. W ankiecie mieszkańcy wyraźnie wskazali na niezadowalający poziom świadczonej opieki medycznej zarówno w zakresie podstawowym jak i specjalistycznym. Ponad połowa ankietowanych oceniła negatywnie (oceny 1-2) oba powyższe aspekty opieki medycznej. Jednocześnie w pytaniu dotyczącym najważniejszych potrzebnych inwestycji w Gminie, budowa nowego ośrodka zdrowia została wskazana przez największą liczbę respondentów (ex aequo z budową kanalizacji).

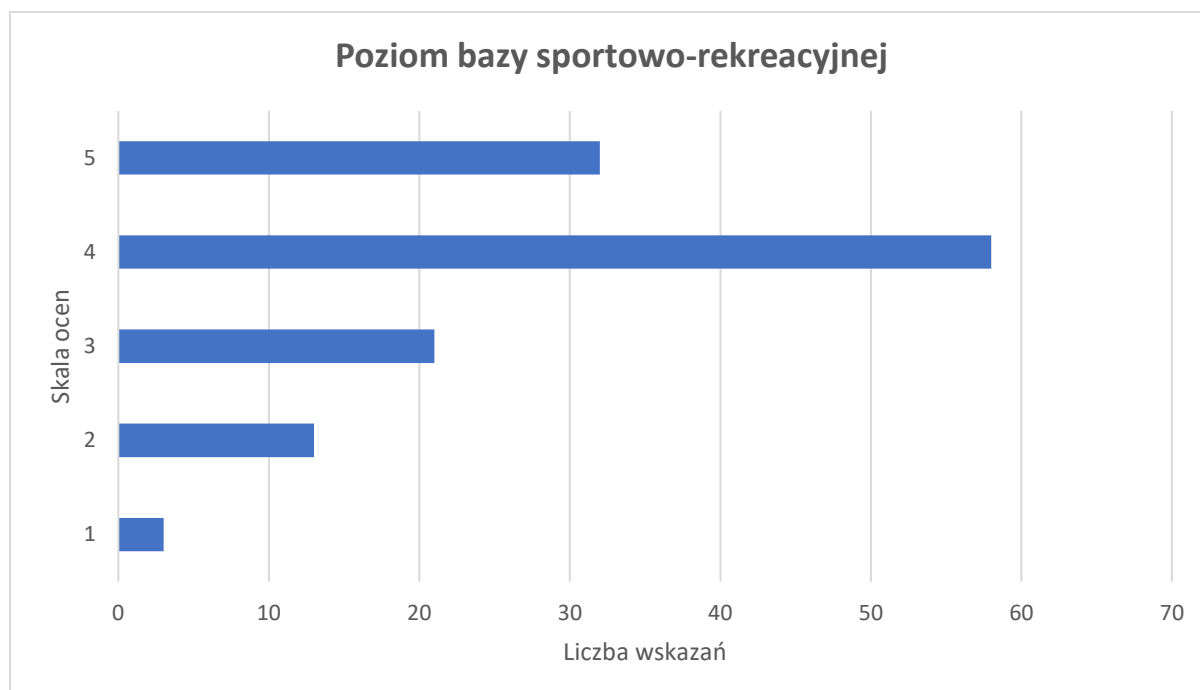

- Na dobrym poziomie oceniono zarówno świadczenie usług przez Urząd Gminy i Miasta Nowe Brzesko jak również poziom bezpieczeństwa. Potwierdziły to również przeprowadzone z mieszkańcami spotkania warsztatowe prowadzone w celu przygotowania do prac nad niniejszą Strategią.

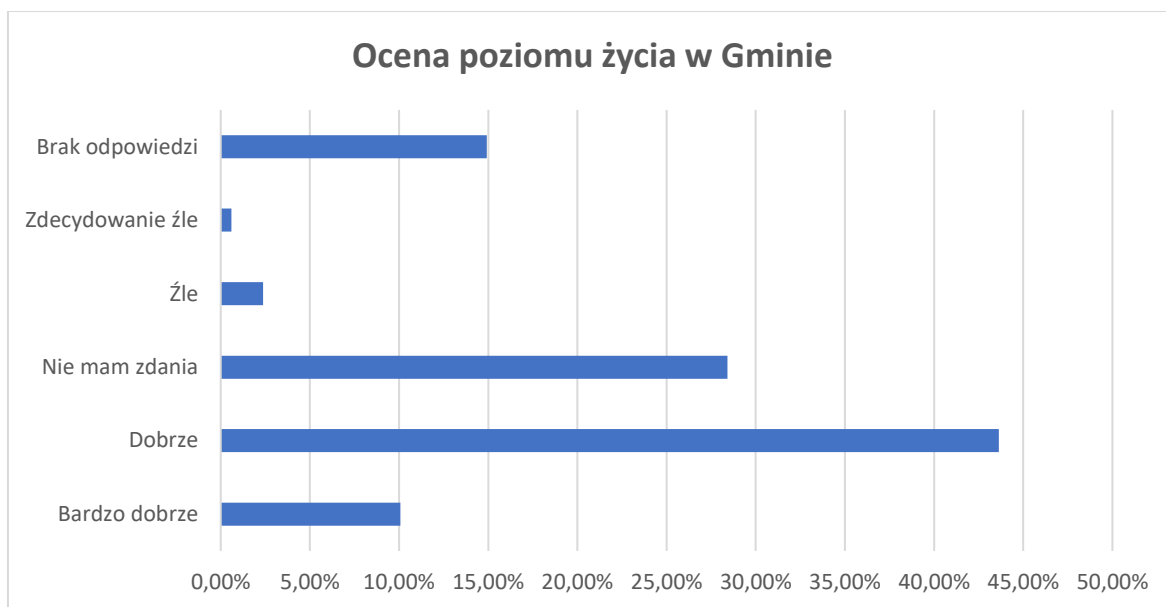

- Liczba uczniów w szkołach w ubiegłych latach (2018-2022) utrzymuje się mniej więcej na podobnym poziomie. W Gminie funkcjonują trzy szkoły podstawowe. Średnia liczba uczniów, sumując wszystkie szkoły wynosi 16 uczniów.
- W Zespole Przedszkolno-Szkolnym w Nowym Brzesku działa przedszkole, a w szkołach podstawowych w Mniszowie i Sierosławicach funkcjonują oddziały przedszkolne. Edukacja jest więc prowadzona na szczeblu przedszkolnym oraz podstawowym. Wykształcenie średnie i wyższe mieszkańcy mogą zdobywać poza granicami Gminy, głównie w Krakowie, Proszowicach i Piotrkowicach Małych.
- Poziom kształcenia jest porównywalny do poziomu powiatowego i wojewódzkiego.

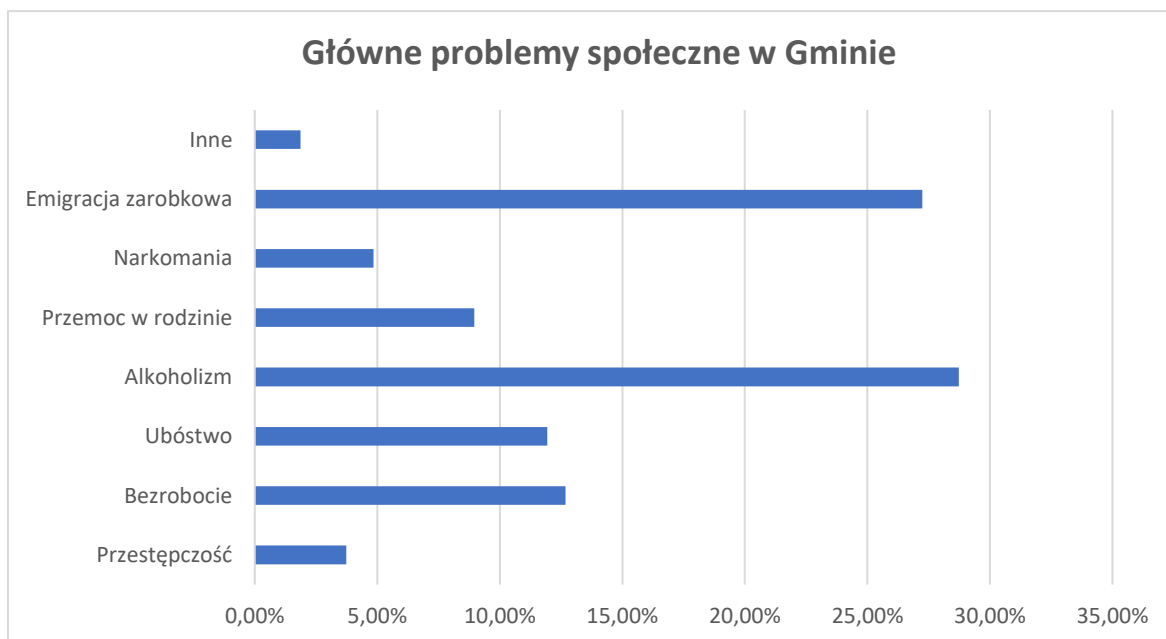
- Dobra oferta edukacyjna i odpowiedni poziom edukacji był najczęściej typowaną (ex aequo z atrakcyjnym położeniem) przez ankietowanych mocną stroną wpływającą na jakość życia w Gminie Nowe Brzesko.
- Placówki oświatowe wyposażone są w niezbędny sprzęt.
- Zgłaszane jest zapotrzebowanie na organizowanie opieki nad dzieckiem do lat 3 (żłobki).
- W budynku Szkoły Podstawowej w Nowym Brzesku działa Filia Szkoły Muzycznej I stopnia.

- Mieszkańcy mogą rozwijać kulturę fizyczną w funkcjonującym klubie sportowym (LKS Nadwiślanka Nowe Brzesko), który oferuje zajęcia sportowe oraz zachęca do aktywności fizycznej. Poziom infrastruktury sportowo – rekreacyjnej został oceniony najwyżej na poziomie dobrym i bardzo dobrym, co pozytywnie świadczy o dbałości w tej sferze, przy jednocześnie wskazywanych sugestiiach dotyczących potrzeb inwestycyjnych w zakresie budowy ścieżek rowerowych.

- Gmina finansuje i realizuje projekty i przedsięwzięcia regularnie podnoszące jakość życia mieszkańców. Ma to odzwierciedlenie w wynikach przeprowadzonej ankietyzacji. Ponad połowa respondentów ocenia poziom życia w Gminie dobrze lub bardzo dobrze, natomiast ponad 40% ankietowanych nie ocenia źle tego aspektu, lecz nie ma w tej kwestii zdania lub nie udzieliło odpowiedzi.

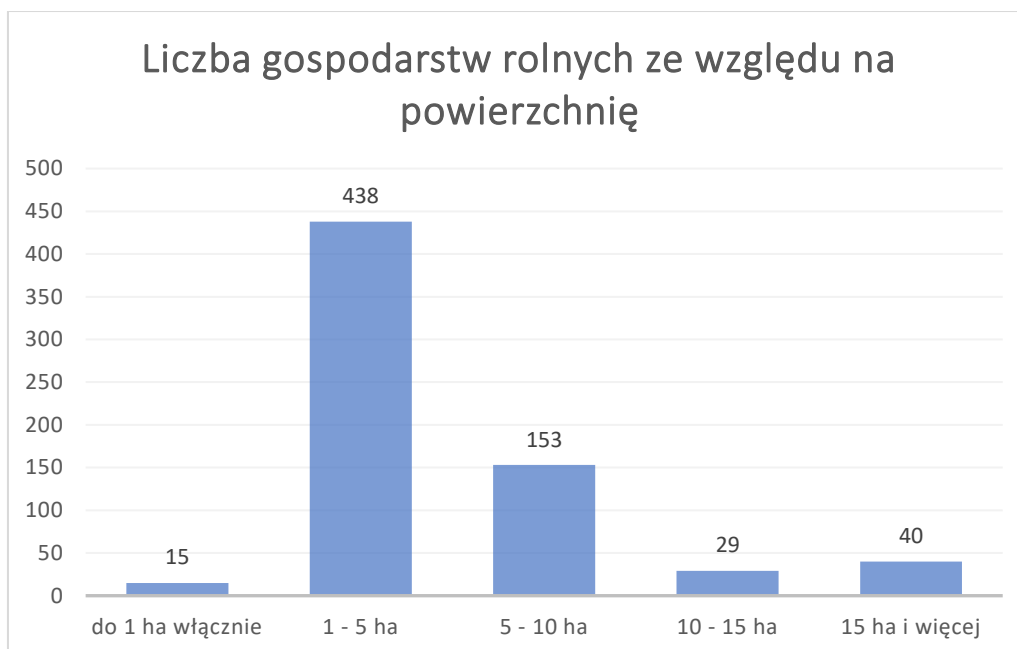
- MGOPS prowadzi skuteczną politykę społeczną, czego dowodem jest zmniejszająca się bezwzględna liczba osób korzystających z pomocy. Współpracuje również z innymi

jednostkami w zakresie świadczenia pomocy. W 2023 roku z pomocy społecznej korzystało około 3% wszystkich mieszkańców.

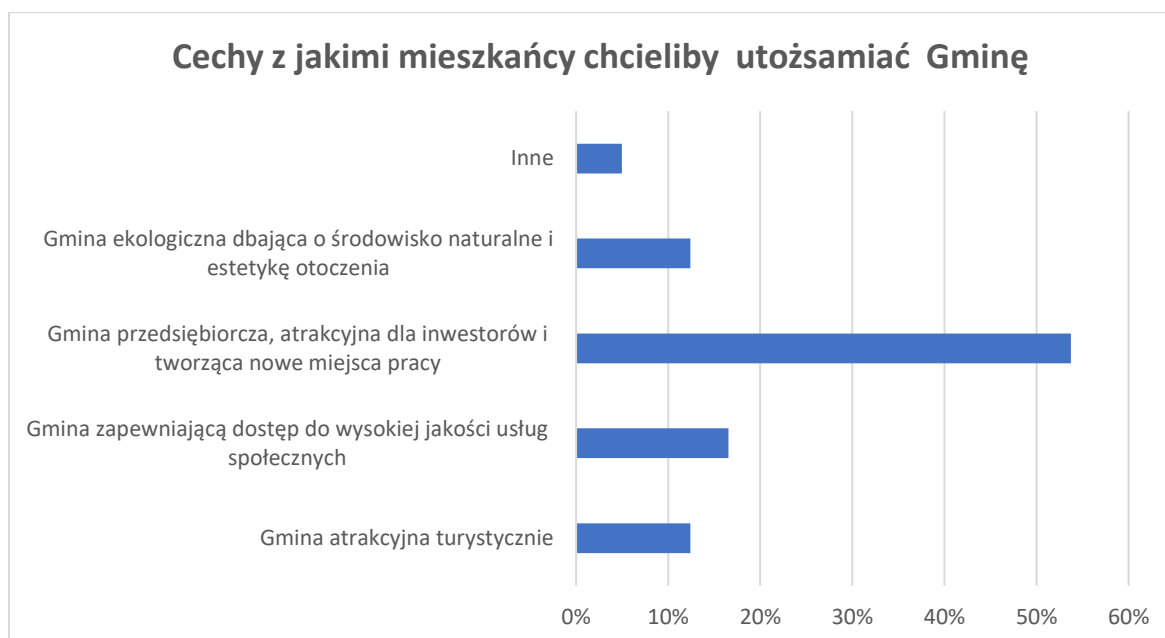
- Do najczęstszych wyzwań społecznych zaliczyć można alkoholizm, niepełnosprawność, długotrwałą i ciężką chorobę, ubóstwo, bezrobocie i potrzebę ochrony macierzyństwa, potrzebę wsparcia oraz opieki nad osobami starszymi, chorymi i niepełnosprawnymi. Po części dane te pokrywają się z odpowiedziami respondentów ankiety, którzy wskazali problemy alkoholizmu, emigracji zarobkowej, bezrobocia, ubóstwa jako najistotniejsze.
- Często zgłaszaną potrzebą jest zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, a także do miejsc spotkań - klubów seniora.
- W celu zapewnienia porządku i bezpieczeństwa publicznego konieczne jest realizowanie inwestycji podnoszących sprawność i funkcjonalność jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych.
- Bezpieczeństwo publiczne w Gminie Nowe Brzesko oceniane jest jako dobre i bardzo dobre.
- Bezpieczeństwo drogowe cały czas się podnosi, natomiast w ankiecie mieszkańcy podkreślali istotę bezpieczeństwa ruchu drogowego, wskazując na konieczność uspokojenia ruchu samochodowego, poprawę infrastruktury (budowę chodników, oświetlenia, progów zwalniających) i ograniczenie prędkości.

WNIOSKI Z DIAGNOZY - Sfera gospodarcza

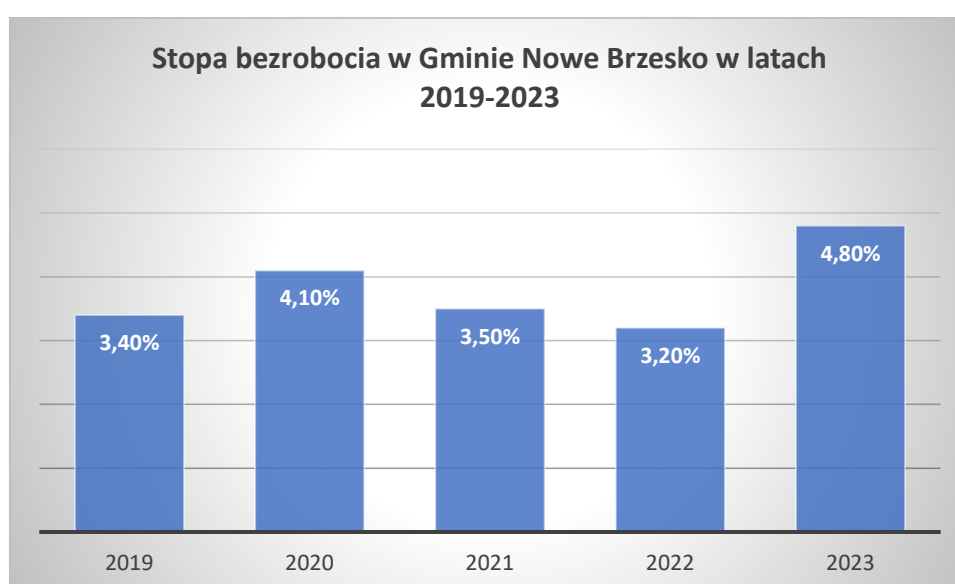
- Gmina Nowe Brzesko jest Gminą o charakterze wybitnie rolniczym. Istnieją tu korzystne warunki do prowadzenia produkcji rolnej. Grunty orne oraz użytki zielone położone są na glebach zaliczanych do I, II, III i IV klasy bonitacji. Gleby tej klasy stanowią 98% powierzchni użytków rolnych.
- Na podstawie powszechnego spisu rolnego z 2020 roku ustalono, że na terenie Gminy funkcjonują 1 283 gospodarstwa, z których 675 prowadzi wyłącznie działalność rolniczą, z czego dominują gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha (65%). Ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych wynosi 6 202 ha.

- Produkcja rolnicza jest ukierunkowana głównie na uprawę roślin dla potrzeb przemysłu przetwórczego rolno-spożywczego (zboża, kukurydza, ziemniaki i warzywa gruntowe) oraz hodowlę zwierząt (drób, trzoda chlewna, bydło).
- Gmina Nowe Brzesko jest Gminą o charakterze rolniczym, natomiast posiada Nowobrzesci Obszar Gospodarczy.
- Większość firm działających na terenie Gminy to działalności o profilu handlowym, produkcyjno – budowlanym oraz usługowym.

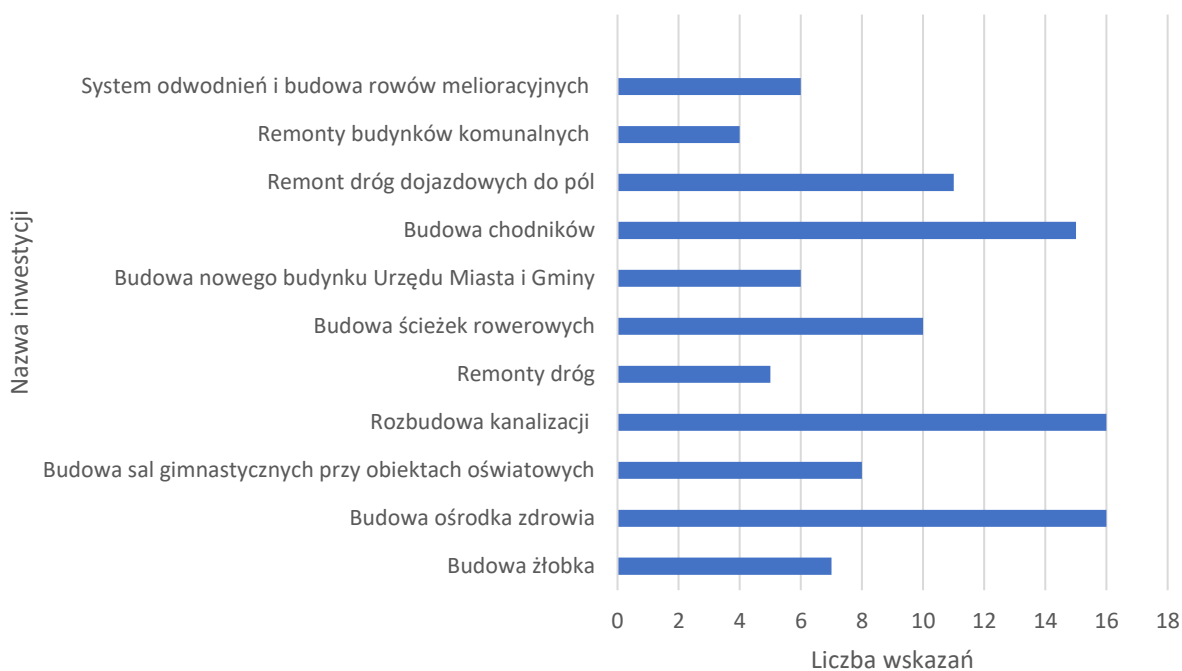

- Mieszkańcy w znacznym stopniu utożsamiają Gminę jako przedsiębiorczą, atrakcyjną i tworzącą nowe miejsca pracy. Tę cechę wskazało 54% respondentów jako drugą natomiast wskazano jako Gminę zapewniającą dostęp do wysokiej jakości usług społecznych – 17%.
- Mieszkańcy Gminy pracują głównie w rolnictwie, przemyśle, budownictwie i sektorze usługowym.
- Bezrobocie rejestrowane w Gminie Nowe Brzesko wynosiło w 2023 roku 4,8%. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego ogółem na dzień 30.11.2023 był niższy niż w kraju (5,0%) oraz powiecie proszowickim (5,9%), natomiast był wyższy od stopy bezrobocia w Małopolsce (4,1%).

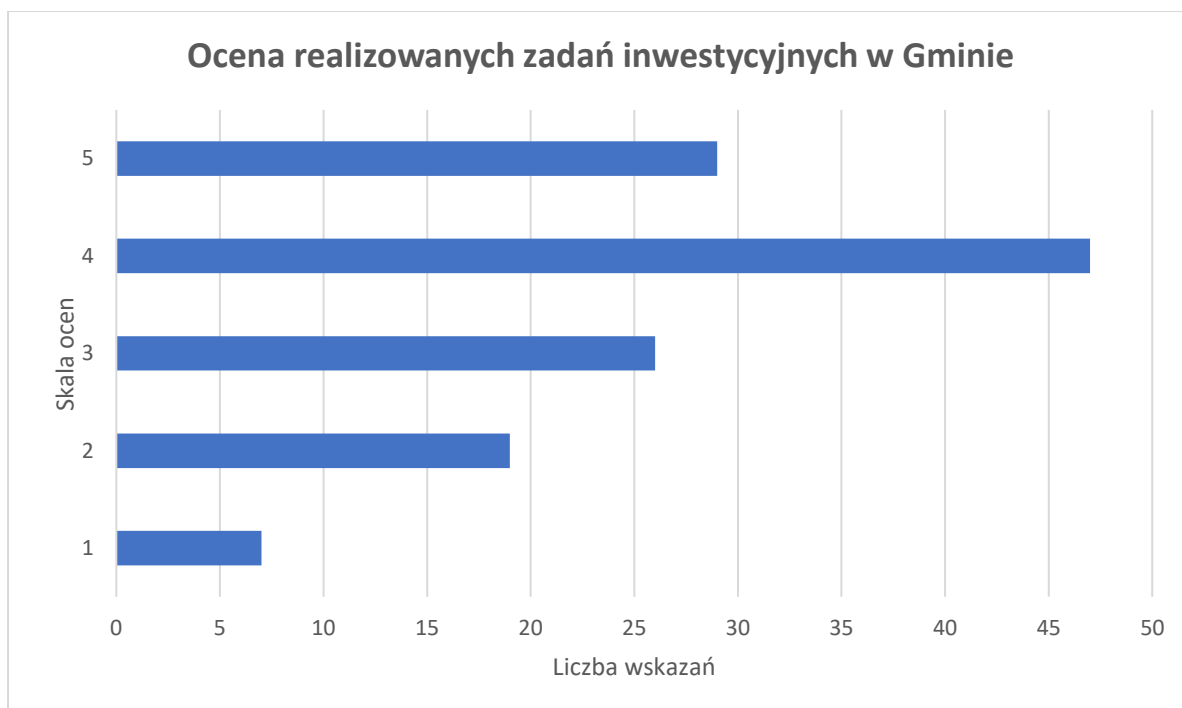

- Pomimo niskiego współczynnika bezrobocia (~5%) może występować zjawisko bezrobocia ukrytego, które jest charakterystyczne dla regionów o charakterze rolniczym. Odnosząc to do informacji o dominującym przedziale gospodarstw rolnych w zakresie 1-5 ha, można potwierdzić, że dla wielu mieszkańców wyłącznie produkcja rolna nie jest w stanie zaspokoić potrzeb ekonomicznych. Ponadto stopa bezrobocia w Gminie zachowuje tendencje do utrzymania na poziomie wyższym od średniej krajowej i wojewódzkiej.
- W zakresie inwestycji mieszkańcy wskazali budowę ośrodka zdrowia, rozbudowę kanalizacji oraz budowę chodników jako priorytet.

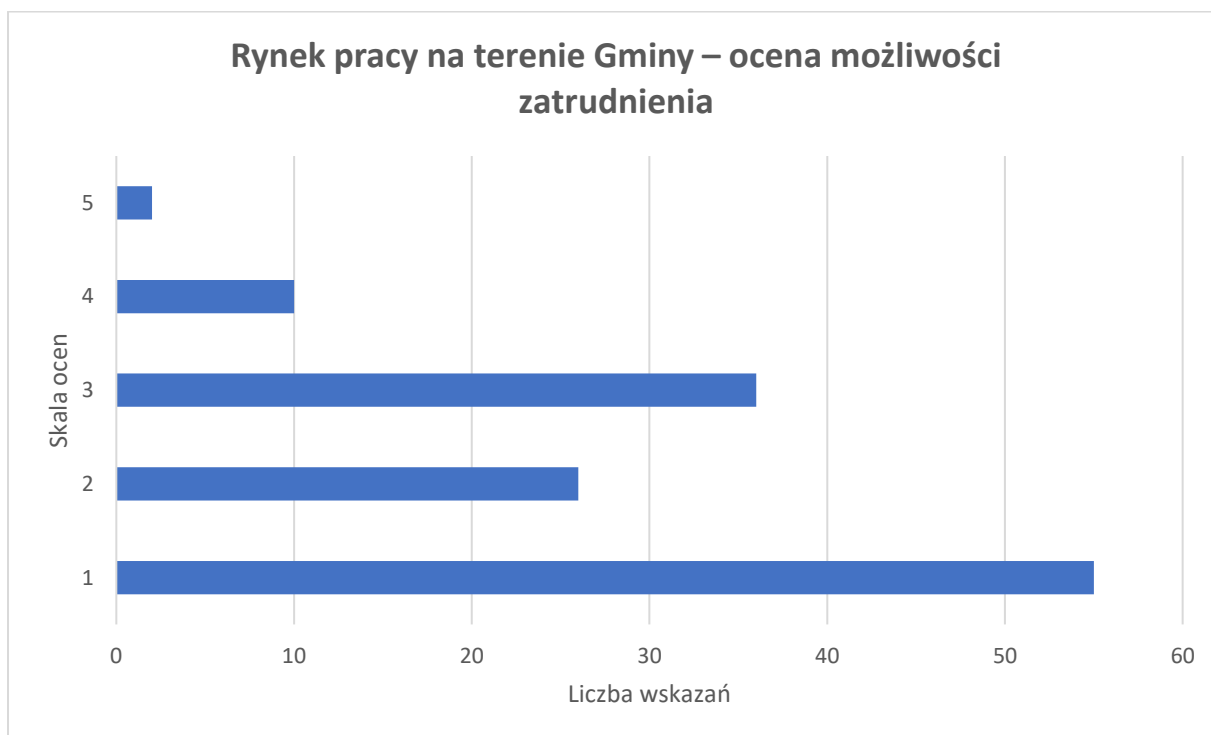
Najważniejsze inwestycje które powinny zostać zrealizowane priorytetowo

- Ponadto wskazane zostały takie inwestycje jak budowa ścieżek rowerowych, utrzymanie oraz budowa systemów odwadniających i rowów melioracyjnych, budowa sal gimnastycznych przy placówkach oświatowych czy budowa i remonty dróg.
- 38 głosów w tym aspekcie zostało oddanych na szereg innych propozycji inwestycyjnych, które nie osiągnęły więcej niż 3 głosów w ankiecie.

- Znacząca część respondentów oceniła na poziomie dobrym i bardzo dobrym poziom realizowanych zadań inwestycyjnych w Gminie Nowe Brzesko.

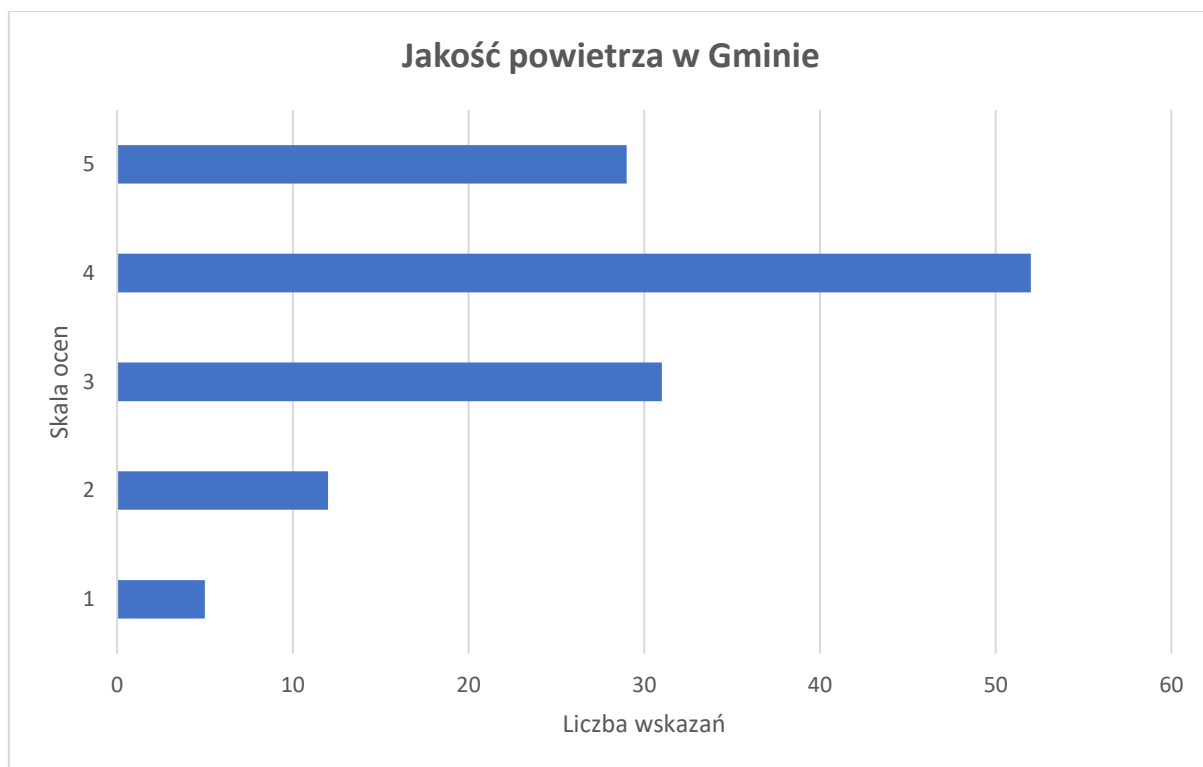

- Ankietowani bardzo nisko ocenili rynek pracy i możliwości zatrudnienia na terenie Gminy Nowe Brzesko. 81 ankietowanych oceniło ten aspekt negatywnie, 36 neutralnie, 12 pozytywnie.

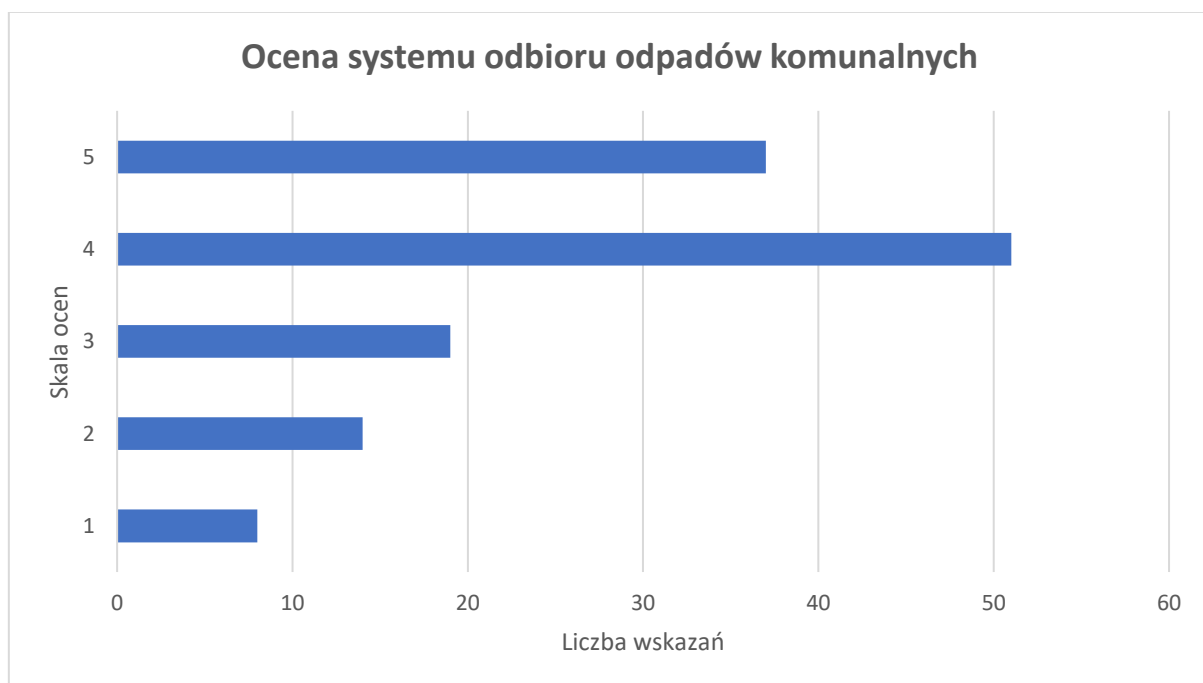
- Kluczowymi źródłami przychodów jednostki samorządu terytorialnego są dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej, dotacje i subwencje.
- Jednostka samorządu terytorialnego przeznacza środki przede wszystkim na oświatę i wychowanie, a także gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.
- 50,9% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Nowe Brzesko pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 9,9% w przemyśle i budownictwie, a 16,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).
- W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Nowe Brzesko wynosiło 5 577,77 PLN, co odpowiada 83,20% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Taka dysproporcja wpływa na migracje zarobkowe specjalistów w miejsca o większym potencjale rynku pracy.
- Gmina ma ograniczony potencjał do rozwoju turystyki, natomiast jego wykorzystanie mogłoby zaowocować rozwojem przedsiębiorczości i samozatrudnienia w branżach takich jak agroturystyka, gastronomia, noclegi, a także spadkiem bezrobocia.
- Walorami turystycznymi Gminy jest położenie, bezpośrednie sąsiedztwo z gminą Niepołomice, bezpośrednie sąsiedztwo z obszarem metropolitalnym Miasta Krakowa oraz obecność zabytków.
- Bliskość miejsc kultu religijnego stanowi potencjał dla rozwoju turystyki religijnej i pielgrzymowania.

WNIOSKI Z DIAGNOZY - Sfera przestrzenna

- Obszar Gminy bogaty jest w malownicze i zróżnicowane krajobrazy, uzupełnione niewielkimi kompleksami lasów mieszanych, uwarunkowany w dużej mierze sąsiedztwem rzeki Wisły, tworząc oryginalny krajobraz.
- Komunikacja publiczna oparta jest na działalności prywatnych przewoźników transportu samochodowego oraz autobusowych linii dowozowych Kolei Małopolskich, skupiona na połączeniach głównie z Proszowicami i Krakowem.
- Jakość powietrza w Gminie została najczęściej oceniona na poziomie dobrym (52 głosy), neutralnym (31 wskazań) oraz bardzo dobrym (29 odpowiedzi).

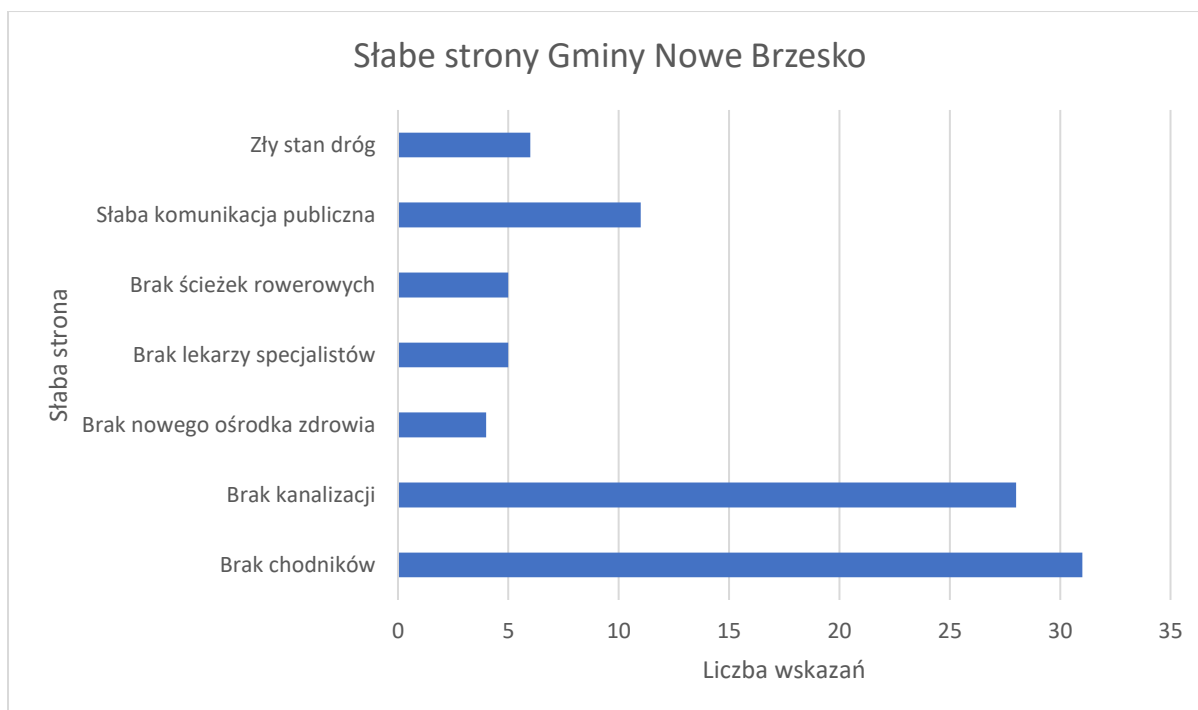

- System odbioru odpadów w Gminie został oceniony przez respondentów w przeważającym stopniu na poziomie dobrym i bardzo dobrym.

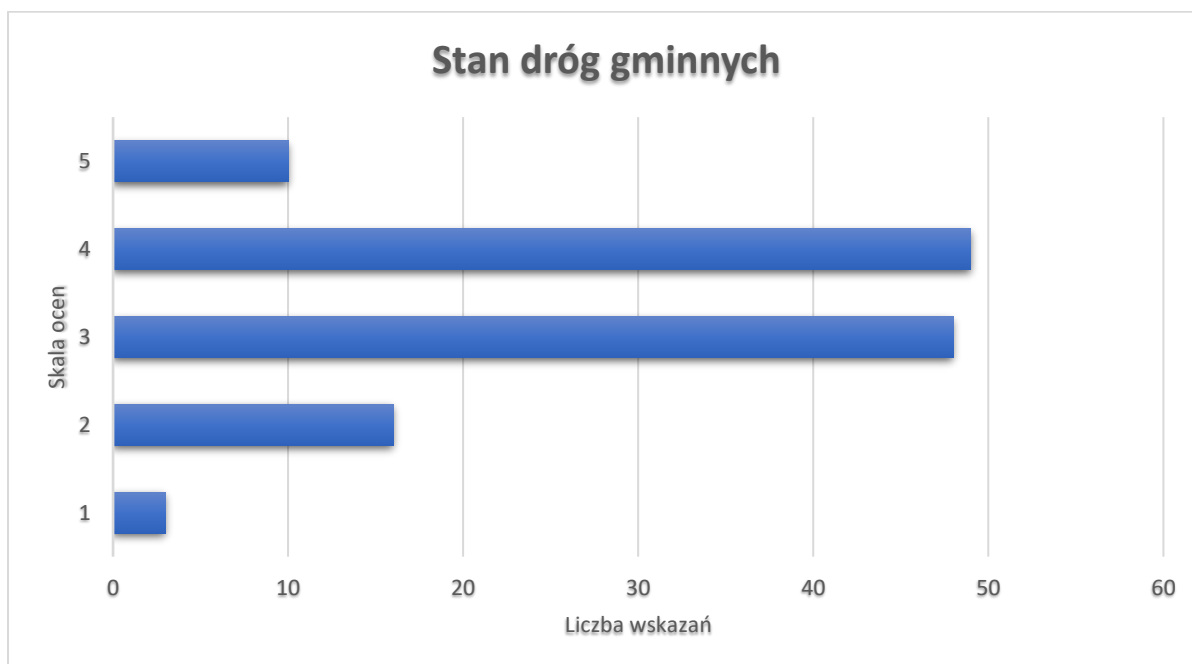

- Wzdłuż południowej granicy Gminy Nowe Brzesko przepływa rzeka Wisła, niosąca za sobą zarówno potencjalne szanse jak i zagrożenia.
- Gmina jest częściowo skanalizowana, posiada własną oczyszczalnię ścieków.

- Na terenie Gminy znajduje się również ujęcie wody zaopatrujące za pomocą studni głębinowych sieć wodociągową.
- Na terenie Gminy i w bliskim jej sąsiedztwie nie występują elektrociepłownie i zakłady produkcyjne, emitujące zanieczyszczenie niebezpiecznymi substancjami i pyłem zawieszonym.
- Łączna powierzchnia gruntów leśnych Gminy Nowe Brzesko wynosi 83,51 ha. Poziom lesistości w procentach wynosi 1,5% i jest znacznie niższy do poziomu wojewódzkiego (28,7%) oraz średniej krajowej (29,6%). Lasy pełnią w regionie ważną funkcję glebo i wodochronną.
- Na terenie Gminy Nowe Brzesko funkcjonuje 1 oczyszczalnia ścieków, z możliwością budowy drugiej. Gmina Nowe Brzesko posiada własną oczyszczalnię ścieków komunalnych typu SBR. Jest to oczyszczalnia ścieków z dwoma reaktorami biologicznymi.
- Sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje długość 19,17 km sieci grawitacyjnej 2,19 km tłocznej. Na terenie Gminy, spośród 1884 nieruchomości, zgłoszone były 674 zbiorniki bezodpływowe, 154 przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz 515 przyłączy kanalizacyjnych.
- Ze względu na swoje położenie geograficzne i ukształtowanie terenu, niewiele jest wietrznych dni, co sprzyja powstawaniu smogu, a to przekłada się bezpośrednio na pogorszenie stanu jakości powietrza. Sytuacji nie poprawia korzystanie z nieefektywnych urządzeń grzewczych w mieszkalnictwie. Pomimo wdrażania rządowego programu „Czyste powietrze”, konieczna jest dalsza termomodernizacja budynków i wymiana kotłów starej generacji. Postulują to również mieszkańcy, dla których jakość powietrza jest ważnym aspektem.
- Infrastruktura drogowa wymaga modernizacji, podnoszącej bezpieczeństwo uczestników ruchu. Potrzeba ta jest odzwierciedlona w opinii mieszkańców.

- Respondenci w ankietach wskazali najczęściej brak chodników i brak kanalizacji jako słabe strony Gminy. Ma to odzwierciedlenie w potrzebie skanalizowania miejscowości, do których ta sieć nie została jeszcze poprowadzona, a także budowy chodników przy drogach na terenie Gminy, których zarządcami są różne podmioty.

- Stan dróg gminnych respondenci ocenili na 3 i 4 w 5-stopniowej skali.

- Gmina posiada sieć wodociągową z własnym ujęciem wody. Na koniec 2023 roku zarejestrowanych było 1598 odbiorców usług z czynnymi przyłączami wodociągowymi.
- W Nowym Brzesku funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych wybudowany i oddany do użytku w roku 2020.
- Około 11% mieszkańców Gminy korzysta z sieci gazowniczej, 100% z sieci energetycznej.
- Wśród zabytków znajdujących się na terenie Gminy są kompleksy pałacowe, kościoły i pojedyncze obiekty o innym charakterze.
- Działa również biblioteka publiczna oraz Miejsko – Gminne Centrum Kultury i Promocji.
- W ramach zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpożarowego Gmina Nowe Brzesko współpracuje z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Proszowicach oraz z jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych w Nowym Brzesku, Majkowicach, Hebdowie, Śmiłowicach, Rudnie Dolnym, Szpitarach i Kucharach.
- Potrzeba niwelowania dysproporcji z lepiej rozwiniętymi obszarami wymaga inwestycji w infrastrukturę, celem zapewnienia konkurencyjności.
- Każde z sołectw posiada inną charakterystykę, dlatego należy zwrócić uwagę na priorytetowe działania w poszczególnych sołectwach.

1.3. Analiza SWOT

Analiza SWOT to narzędzie z dziedziny zarządzania, które pomaga ocenić aktualną sytuację organizacji i przygotować ją do realizacji celów strategicznych. Opiera się o analizę czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które z kolei dzielą się na czynniki pozytywne i negatywne. Dlatego właśnie analizę SWOT przedstawia się w formie dwuwymiarowej macierzy: jeden wymiar odpowiada za sentyment (pozytywne/negatywne), a drugi za umiejscowienie kontroli (wewnętrzne/zewnętrzne). Skrzyżowanie tych wartości tworzy 4 elementy analizy SWOT, która wzięła swą nazwę od pierwszych liter anglojęzycznych odpowiedników tych elementów. Są to:

	pozytywne	negatywne
wewnętrzne	STRENGTHS - silne strony	WEAKNESSES - słabe strony
zewnętrzne	OPPORTUNITIES - szanse	THREATS - zagrożenia

Silne strony to zasoby, jakie dany podmiot posiada i jakimi dysponuje oraz rzeczy, na które może bezpośrednio wpływać, aby podnosić swoją wartość. Rozpatruje się tutaj zarówno zasoby o charakterze materialnym, niematerialny, jak i zasoby ludzkie.

Słabe strony to przeciwieństwo silnych stron, czyli braki w zasobach, które uniemożliwiają podmiotowi działanie w takim zakresie, w jakim by chciał działać, gdyby jego zasoby były nieograniczone. Słabe strony są aspektem wewnętrznym, czyli podmiot teoretycznie ma możliwość ich redukcji.

Szanse to czynniki zewnętrzne, które mogą podnieść prawdopodobieństwo udanej realizacji celów. Jednostka sama w sobie nie ma wpływu na to, czy te czynniki wystąpią i jaki będzie ich zakres oddziaływania.

Zagrożenia są przeciwieństwem szans. Są to te czynniki zewnętrzne, które mogą przeszkodzić w realizacji celów, a organizacja nie jest w stanie wpłynąć na wystąpienie tych czynników. Może jedynie zapobiegać ryzykom, które ze sobą noszą.

SFERA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY
• Skuteczna polityka społeczna Gminy, prowadząca do poprawy sytuacji społecznej mieszkańców. • Spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. • Zadowolający poziom współpracy z instytucjami działającymi w obszarze polityki społecznej. • Dobra kondycja jednostek OSP i współpraca z Policją. • Wysoki poziom oświaty oraz opieki przedszkolnej. • Zachowane elementy dziedzictwa kulturowego. • Rozwinięta oferta kulturalna. • Charakterystyczne elementy kulturowej odrębności regionu. • Obserwowana w ostatnich latach poprawa bazy oraz plany inwestycyjne w sferze oświaty. • Ciągłe podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej. • Zadowolające wyniki z egzaminów w szkołach podstawowych. • Aktywna działalność klubu sportowego. • Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi.
SŁABE STRONY
• Zabytki wymagające stałego finansowania. • Niewystarczająca infrastruktura społeczna, brak mieszkań socjalnych. • Brak placówek wsparcia dla osób starszych oraz wymagających stałej opieki.

- Niewystarczająca infrastruktura sportowo-rekreacyjna.
- Ograniczony dostęp do opieki medycznej w Gminie.
- Niewystarczająca promocja walorów Gminy.

SZANSE

- Dodatnie saldo migracji.
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.
- Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
- Dostępność funduszy zewnętrznych na renowację zabytków, modernizację energetyczną budynków szkolnych, rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej.
- Dostępność programów społecznych.

ZAGROŻENIA

- Starzenie się społeczeństwa.
- Ujemny przyrost naturalny.
- Niska świadomość społeczna w zakresie dziedzictwa kulturowego regionu.
- Rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze.
- Skutki nadużywania i uzależnienie od alkoholu przez mieszkańców.
- Rozprowadzanie nielegalnych używek.
- Zjawiska przemocy w rodzinie.
- Zanikanie więzi społecznych.

SFERA GOSPODARCZA

MOCNE STRONY

- Sukcesywne pozyskiwanie środków zewnętrznych.
- Konkurencyjne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej.
- Potencjał do rozwoju przedsiębiorczości.
- Współpraca z Krakowskim Parkiem Technologicznym
- Nowobrzezki Obszar Gospodarczy z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.

SŁABE STRONY

- Przeciętne wynagrodzenie mieszkańców Gminy niższe od przeciętnego wynagrodzenia w Polsce.
- Mało różnorodna oferta rynku pracy.
- Rosnące koszty działania gminnego systemu oświaty.

SZANSE

- Przyspieszona dygitalizacja pracy i nauki.
- Tworzenie nowych miejsc pracy w oparciu o NOG.
- Rosnący poziom inwestycji.
- Wzrost popularności turystyki lokalnej.
- Rozwój agroturystyki i branży usług turystyczno-wypoczynkowych.
- Spadek bezrobocia w Gminie.

ZAGROŻENIA

- Potencjalne obciążenie budżetów samorządowych w wyniku nowelizacji prawnych i podatkowych
- Ograniczenie realizacji zaplanowanych projektów w związku z ograniczeniem zewnętrznego finansowania.
- Rosnące koszty gospodarki odpadami.
- Biurokracja, w tym związana z pozyskiwaniem środków zewnętrznych.
- Pagórkowate ukształtowanie terenu i rozproszona zabudowa wpływająca m.in. na wyższe koszty budowy infrastruktury technicznej.
- Rozciągłość oraz rosnące koszty przygotowania i realizacji inwestycji.

SFERA PRZESTRZENNA

MOCNE STRONY

- Sieć kanalizacyjna korzystna pod kątem ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.
- Dobre warunki do prowadzenia upraw rolnych.
- Rosnący poziom recyklingu odpadów.
- Brak na terenie Gminy zakładów przemysłowych o dużej uciążliwości dla środowiska naturalnego.
- Wdrażanie projektów infrastrukturalnych poprawiających poziom życia mieszkańców.

SŁABE STRONY

- Zły stan sieci wodociągowej.
- Zanieczyszczenie gruntów i wód ściekami pochodzącymi z nielegalnego zrzutu ścieków oraz stosowania środków chemicznych niezgodnie z przepisami.
- Zanieczyszczenie powietrza w sezonie grzewczym.
- Nieefektywne sposoby ogrzewania budynków w sektorze mieszkaniowym.
- Ograniczenia w gospodarce przestrzennej.

- Ograniczenia przesyłowe sieci energetycznej związane z możliwościami wykorzystania fotowoltaiki.
- Niewystarczająca ilość chodników oraz sieci kanalizacyjnej.

SZANSE

- Wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym i ponadlokalnym.
- Sąsiedztwo ośrodków kultu religijnego i pielgrzymkowego.
- Znikomy przemysł, pozwalający utrzymać środowisko w naturalnym stanie.
- Możliwość zagospodarowania Nowobrzezkiego Obszaru Gospodarczego.
- Dostępność programów rządowych i regionalnych umożliwiających finansowanie projektów infrastrukturalnych.

ZAGROŻENIA

- Zmiany klimatyczne i ich skutki.
- Warunki sprzyjające powstawaniu smogu.
- Spadek bioróżnorodności wskutek zanieczyszczenia gleby, wody i powietrza.
- Wysokie koszty gospodarowania odpadami.
- Konsumpcjonizm, powodujący nadprodukcję odpadów komunalnych.
- Ograniczenie współdziałania organów wyższego szczebla z samorządem oraz instytucjami rządowymi.
- Zanieczyszczenia pestycydami i środkami ochrony roślin.

Określenie silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń pozwala zdefiniować sytuację wyjściową. Kluczowym etapem analizy SWOT jest jednak zestawienie poszczególnych czynników ze sobą, aby wyznaczyć optymalny kierunek przyszłych działań. Realizuje się to poprzez odpowiedzi na 4 zasadnicze pytania:

- Jak przezwyciężyć słabości dzięki posiadanym szansom?
- Czy dane zagrożenie uwypukla słabe strony?
- Jak użyć silnych stron, by wykorzystać szanse?
- Jak użyć silnych stron, by zatrzymać zagrożenia?

Wnioski z tej analizy pozwolą ocenić, w jakim stopniu organizacja jest przygotowana do realizacji celów strategicznych, o których mowa w dalszej części opracowania. Analiza ta opierała się na przygotowaniu zestawień, prezentujących powyższe zależności. Wyniki przedstawia tabela.

Kombinacja czynników	Liczba interakcji pomiędzy czynnikami
WO (szanse/słabe strony)	49
WT (zagrożenia/słabe strony)	44
SO (szanse/mocne strony)	125
ST (zagrożenia/mocne strony)	49

Najbardziej efektywną strategią dla Gminy Nowe Brzesko byłaby więc strategia agresywna. Strategia agresywna polega na wykorzystaniu szans pojawiających się w otoczeniu, bazując na mocnych stronach. W dużej mierze jest więc to inwestowanie w ciągły rozwój. Strategia ta opiera się również na wykorzystaniu efektu synergii w relacji szans i mocnych stron.

2. Rozwój Gminy Nowe Brzesko w ujęciu strategicznym

2.1. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Pożądany stan docelowy, jaki zostanie osiągnięty w wyniku realizacji Strategii sformułowano w postaci wizji rozwoju Gminy Nowe Brzesko, która brzmi:

„W 2030 r. Gmina Nowe Brzesko efektywnie wykorzystuje geograficzne oraz gospodarcze położenie, a także potencjał ludzki mieszkańców. Jest dynamicznie rozwijającym się obszarem wiejskim, łączącym bogate dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze z nowoczesnością i przedsiębiorczością. Tworzy zrównoważoną, bezpieczną, innowacyjną i ekologiczną społeczność, oferującą wysoką jakość życia dla mieszkańców i przyciągającą inwestorów oraz turystów.

Nadrzędnym celem Gminy Nowe Brzesko jest harmonijny rozwój, oparty na wykorzystaniu lokalnych zasobów, wspieraniu przedsiębiorczości oraz budowaniu silnych więzi społecznych. Gmina Nowe Brzesko dąży do bycia przykładem naturalnej, estetycznej i przyjaznej dla mieszkańców przestrzeni, która zaspokaja potrzeby współczesnych pokoleń, zachowując jednocześnie troskę o przyszłość.

Rozwija się konkurencyjna gospodarka lokalna, przedsiębiorczość i rolnictwo. Poziom edukacji, bezpieczeństwa, opieki zdrowotnej, usług opiekuńczych oraz ochrony środowiska stanowią istotny atut Gminy.

Gmina Nowe Brzesko jest obszarem o dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej i społecznej. Mieszkańcami Gminy są ludzie przywiązani do tradycji, dbający o dobro wspólne, otaczający troską dobra kultury i szanujący tradycję.

Sprawne i efektywne zarządzanie publiczne, aktywna współpraca samorządu z przedstawicielami sektora biznesu i organizacji pozarządowych zapewniają wysoką jakość życia, bezpieczeństwo i dostępność usług publicznych.

Realizowany model zrównoważonego rozwoju, oparty o dobrobyt obecnych i przyszłych pokoleń, uwzględniający dbałość o środowisko i ład przestrzenny,

pozwała jednoznacznie stwierdzić, że Gmina Nowe Brzesko jest miejscem przyjaznym i atrakcyjnym do życia, pracy oraz rekreacji i wypoczynku”.

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju Gminy Nowe Brzesko, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych podmiotów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku współpracy na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

Naszą misją jest działanie na rzecz harmonijnego i zrównoważonego rozwoju, bazując na bogactwie naturalnym, kulturowym i gospodarczym regionu we współpracy z partnerami społecznymi i gospodarczymi, z dbałością o środowisko i ład przestrzenny dla stworzenia miejsca przyjaznego i atrakcyjnego do życia, pracy oraz rekreacji i wypoczynku.

Na bazie przedstawionych powyżej założeń, w poniższym rozdziale przedstawiono cele strategiczne dla Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030. W przypadku wskazanych typów projektów, mają one charakter przykładowy i wynikają z uwag i opinii mieszkańców Gminy, którzy w części celów wskazywali wprost na potrzebę realizacji konkretnych typów projektów.

SFERA SPOŁECZNA	SFERA GOSPODARCZA	SFERA PRZESTRZENNA
Cel strategiczny I: Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom.	Cel strategiczny III: Wykorzystanie społeczno-gospodarczego potencjału Gminy.	Cel strategiczny IV: Ochrona środowiska naturalnego i walorów przyrodniczych Gminy.
Cel strategiczny II: Stworzenie możliwości wsparcia dzieci, młodzieży, seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami.		Cel strategiczny V: Rozwój i modernizacja infrastruktury podnoszącej poziom życia mieszkańców.

2.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Kierunki rozwoju Gminy stanowią strategiczne obszary, w jakich Gmina powinna zorientować swój rozwój oraz na jakie aspekty należy zwrócić szczególną uwagę.

Na podstawie danych kierunków rozwoju stworzono cele strategiczne, cele operacyjne oraz poszczególne zadania, które odpowiadają na potrzeby rozwoju Gminy.

Plan operacyjny składa się z pięciu obszarów strategicznych, równoważnych względem siebie i uzupełniających się. W ramach obszarów sformułowane zostały cele strategiczne, z których wynikają następnie cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębnia się natomiast kluczowe zadania i projekty do realizacji.

- ❖ **Cel strategiczny** - cel o charakterze długofalowym, wskazujący na generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju Gminy.
- ❖ **Cele operacyjne** - cele dotyczące średniego horyzontu czasowego, wskazujące określone narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych.
- ❖ **Kierunki interwencji** - kluczowe zadania i projekty, które służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania Strategii.
- ❖ **Mierniki** – nazwa kategorii, pozwalającej określić wartość mierzonego zjawiska, sytuacji, wielkości itp.

Poniżej przedstawiono matryce obrazujące model wdrażania w życie wyznaczonych powyżej celów strategicznych i operacyjnych. Model poza kwestiami operacyjnymi wskazuje także priorytetowe działania, których realizacja jest najistotniejsza dla Gminy Nowe Brzesko w kontekście osiągnięcia wyznaczonych celów.

Cel strategiczny I

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom.

Cel operacyjny I.1.

Skuteczna realizacja polityki społecznej

I.1.1. System wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem.

I.1.2. Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny.

Cel operacyjny I.2.

Poprawa bezpieczeństwa publicznego

I.2.1. Ograniczenie zjawisk uzależnienia i przemocy.

I.2.2. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.

I.2.3. Usprawnienie działalności Ochotniczych Straży Pożarnych w tym szkolenie druhów, doposażenie jednostek OSP i remont strażnic OSP.

Cel operacyjny I.3. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych	I.3.1. Rozbudowa systemu podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej. I.3.2. Rozbudowa systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami i seniorów. I.3.3. Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi.
--	--

Cel strategiczny II Stworzenie możliwości wsparcia dzieci, młodzieży, seniorów oraz osób ze specjalnymi potrzebami.	
Cel operacyjny II.1. Doskonalenie oświaty i wychowania	II.1.1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia cyfrowego oraz poprawa bezpieczeństwa cyfrowego. II.1.2. Rozszerzenie standardów kształcenia. II.1.3. Zapewnienie nowoczesnej i dostępnej bazy dydaktycznej, w tym rozbudowa i budowa modernizacja zaplecza sportowego oraz istniejącej infrastruktury placówek oświatowych. II.1.4. Zapewnienie nowoczesnej opieki nad dziećmi do lat 3.
Cel operacyjny II.2. Wzbogacanie oferty sportowej i kulturalnej oraz innych form spędzania wolnego czasu	II.2.1. Rozwój oferty Miejsko-Gminnego Centrum Kultury i Promocji w Nowym Brzesku. II.2.2. Organizacja lokalnych wydarzeń rozrywkowych. II.2.3. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych, wzbogacających ofertę sportowo-kulturalną Gminy.
Cel operacyjny II.3. Przeciwdziałanie bezrobociu	II.3.1. Współpraca z urzędem pracy i ośrodkiem pomocy społecznej w zakresie wspierania zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób z grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. II.3.2. Promowanie postaw przedsiębiorczych i wsparcie osób prowadzących własną działalność gospodarczą.
Cel operacyjny II.4. Zwiększenie dostępu do usług publicznych	II.4.1. Wdrożenie e-usług administracyjnych oraz rozwiązań innowacyjnych w Urzędzie Gminy i Miasta i jednostkach organizacyjnych Gminy. II.4.2. Dostosowanie komunikacji Urzędu Gminy i Miasta do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny III

Wykorzystanie społeczno-gospodarczego potencjału Gminy.

Cel operacyjny III.1.

Wsparcie rozwoju
infrastruktury turystycznej

III.1.1. Promocja oferty turystycznej Gminy i jej walorów krajoznawczych.

III.1.2. Opieka nad elementami dziedzictwa kulturowego.

III.1.3. Wspieranie i rozwijanie inicjatyw mających na celu rozwój i promocję turystyczną Gminy.

Cel operacyjny III.2.

Wsparcie rozwoju
infrastruktury gospodarczej

III.2.1. Rozwój Nowobrzezkiego Obszaru Gospodarczego.

III.2.2. Promocja oferty gospodarczej Gminy.

III.2.3. Realizacja przedsięwzięć wpływających na poprawę połączeń transportowych w Gminie.

Cel operacyjny III.3.

Wsparcie rozwoju
infrastruktury społecznej

III.3.1. Rozwój infrastruktury funkcjonalnej i instytucjonalnej w zakresie infrastruktury społecznej.

III.3.2. Diagnozowanie powstających potrzeb w zakresie infrastruktury społecznej.

Cel strategiczny IV

Ochrona środowiska naturalnego i walorów przyrodniczych Gminy.

Cel operacyjny IV.1.

Aktywna ochrona
środowiska naturalnego

IV.1.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

IV.1.2. Skuteczna gospodarka odpadami komunalnymi

IV.1.3. Ograniczenie czynników wpływających na zanieczyszczenie środowiska naturalnego.

IV.1.4. Promocja i wdrażanie programów mających na celu ochronę środowiska.

Cel operacyjny IV.2.

Rozwój infrastruktury
komunalnej

IV.2.1. Budowa oraz rozbudowa infrastruktury gospodarki ściekowej (w tym istniejącej sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, przydomowych oczyszczalni ścieków).

IV.2.2. Budowa, rozbudowa oraz modernizacja istniejącej sieci wodociągowej, w tym ujęć wody.

IV.2.3. Dalsza rozbudowa infrastruktury komunalnej.

Cel operacyjny IV.3.

Poprawa efektywności

IV.3.1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

energetycznej budynków	IV.3.2. Wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany kotłów starego typu i termomodernizacji budynków mieszkalnych, a także przedsięwzięć o charakterze proekologicznym. IV.3.3. Promocja i wdrażanie programów mających na celu ochronę powietrza.
------------------------	--

Cel strategiczny V

Rozwój i modernizacja infrastruktury podnoszącej poziom życia mieszkańców.

Cel operacyjny V.1. Rozwój infrastruktury drogowej i technicznej	V.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci oświetlenia dróg. V.1.2. Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych oraz budowa chodników, progów zwalniających, oznakowania. V.1.3. Budowa parkingów i miejsc postojowych. V.1.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury V.1.5. Budowa obwodnicy Nowego Brzeska
Cel operacyjny V.2. Zapewnienie połączeń komunikacyjnych	V.2.1. Zapewnienie mieszkańcom stabilnej komunikacji publicznej.
Cel operacyjny V.3. Poprawa estetyki Gminy i zagospodarowanie obszarów miasta i sołectw	V.3.1. Rewitalizacja centrów miasta i poszczególnych wsi. V.3.2. Budowa oznakowania i tablic informacyjno-promocyjnych.

2.3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

I.1. Skuteczna realizacja polityki społecznej

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość po realizacji działań strategicznych
1	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Mniej niż 75 rocznie
2	Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych	Mniej niż 80 rocznie
3	Liczba gminnych programów wspierania rodziny	2 rocznie
4	Liczba projektów z zakresu integracji społecznej i	2 rocznie

	przeciwdziałania wykluczeniu	
5	Liczba projektów z zakresu wzmocnienia rodziny i dziecka w środowisku lokalnym	1 rocznie

I.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba rodzin ze zdiagnozowanym problemem przemocy domowej	0 rocznie
2	Liczba osób wyedukowanych w zakresie uzależnień	100 rocznie
3	Liczba wypadków i kolizji drogowych	Mniej niż 10 rocznie
4	Liczba przeszkolonych druhów OSP	20 rocznie
5	Liczba jednostek OSP finansowanych z budżetu Gminy	Nie mniej niż 7 rocznie

I.3. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba modernizacji bazy lokalowej oraz infrastruktury ośrodka zdrowia	1
2	Liczba utworzonych żłobków	1
3	Liczba porad udzielonych w ramach specjalistycznego poradnictwa	100 rocznie
4	Liczba pacjentów przyjętych w NZOZ	2 500 rocznie
5	Liczba działających placówek wsparcia seniorów	Nie mniej niż 1

II.1. Doskonalenie oświaty i wychowania

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba uczniów, którym udzielono wsparcia w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	10
2	Liczba rodzajów zajęć pozalekcyjnych w szkołach	15 w roku szkolnym
3	Liczba przeprowadzonych modernizacji placówek oświatowych	3
4	Liczba przeprowadzonych ankiet i analiz dotyczących zapotrzebowania w obszarze edukacji i wychowania	1 rocznie

II.2. Wzbogacanie oferty sportowej i kulturalnej oraz innych form spędzania wolnego czasu

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowych	4

2	Liczba wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych	Nie mniej niż 3 rocznie
3	Kwota udzielonego wsparcia organizacjom pozarządowym	Nie mniej niż 100 000 zł rocznie
4	Liczba aktywnych organizacji pozarządowych	Nie mniej niż 12
5	Liczba utworzonych placów zabaw, siłowni plenerowych lub innej infrastruktury rekreacyjnej	Nie mniej niż 5

II.3. Przeciwdziałanie bezrobociu

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba podjętych działań aktywizujących osoby bezrobotne	2 rocznie
2	Poziom bezrobocia	Mniej niż 5%
3	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych (wg REGON)	Nie mniej niż 600
4	Liczba przeprowadzonych kampanii promujących postawy przedsiębiorcze	Nie mniej niż 5

II.4. Zwiększenie dostępu do usług publicznych

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Odsetek korespondencji przychodzącej do Urzędu Gminy i Miasta przez platformę ePUAP	50%
2	Odsetek korespondencji wychodzącej z Urzędu Gminy i Miasta przez platformę ePUAP	50%
3	Liczba wdrożonych e-usług w Urzędzie Gminy i Miasta	10
4	Zapewnienie dostępności cyfrowej stron internetowych do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami	1

III.1. Wsparcie rozwoju infrastruktury turystycznej

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba gospodarstw eko i agroturystycznych	3
2	Liczba kampanii promujących walory turystyczne Gminy	5
3	Liczba wyremontowanych obiektów o walorach zabytkowo-historycznych i kulturalnych	1 rocznie
4	Liczba utworzonych ścieżek turystycznych	1
5	Liczba utworzonych ścieżek rowerowych lub pieszo-rowerowych	1

III.2. Wsparcie rozwoju infrastruktury gospodarczej

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba przeprowadzonych kampanii promujących walory gospodarcze Gminy	2
2	Liczba przedsięwzięć mających na celu poprawę połączeń transportowych w Gminie	2
3	Liczba przedsięwzięć mających na celu zwiększenie walorów gospodarczych i infrastrukturalnych Nowobrzezkiego Obszaru Gospodarczego	2

III.2. Wsparcie rozwoju infrastruktury społecznej

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć inicjujących lub doskonalących obszar infrastruktury społecznej	2
2	Liczba przedsięwzięć mających na celu poprawę połączeń transportowych w Gminie	2

IV.1. Aktywna ochrona środowiska naturalnego

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Ilość dostarczanych odpadów do PSZOK	Mniej niż 80 Mg rocznie
2	Liczba przeprowadzonych kampanii, promujących świadomość ekologiczną	Nie mniej niż 2 rocznie
3	Procent recyklingu odpadów (papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła)	Nie mniej niż 60%

IV.2. Rozwój infrastruktury komunalnej

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Procentowy udział gospodarstw podłączonych do gminnej sieci kanalizacyjnej lub korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	Nie mniej niż 60%
2	Liczba kilometrów zbudowanych lub zmodernizowanych odcinków sieci wodociągowej	10
3	Liczba kilometrów zbudowanych lub zmodernizowanych odcinków sieci kanalizacyjnej	10
4	Liczba zlikwidowanych zbiorników bezodpływowych	100

IV.3. Poprawa efektywności ekologicznej budynków

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba budynków instytucji publicznych, które przeszły termomodernizację	2
2	Liczba udzielonych dofinansowań na wymianę kotła starego typu	100
3	Liczba budynków instytucji publicznych z zainstalowanymi OZE	2
4	Liczba udzielonych konsultacji w ramach rządowych i unijnych programów wymiany źródeł ogrzewania	Nie mniej niż 2 500

V.1. Rozwój infrastruktury drogowej i technicznej

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba nowych i wymienionych punktów świetlnych	100
2	Liczba kilometrów zbudowanych lub zmodernizowanych odcinków dróg gminnych	15 km
3	Liczba kilometrów zbudowanych chodników	2 km
4	Liczba przeprowadzonych modernizacji infrastruktury technicznej nie obejmującej ww.	Nie mniej niż 2

V.2. Zapewnienie połączeń komunikacyjnych

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Utworzenie połączenia komunikującego miejscowości w Gminie	1
2	Liczba kursów komunikacji (busami) z miastem Kraków	Nie mniej niż 10 dziennie
3	Liczba kursów komunikacji (busami) z miastem Proszowice	Nie mniej niż 5 dziennie

V.3. Poprawa estetyki Gminy i zagospodarowanie obszarów sołectw

Lp.	Wskaźnik	Oczekiwana wartość
1	Liczba zrewitalizowanych centrów wsi	Nie mniej niż 2

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy

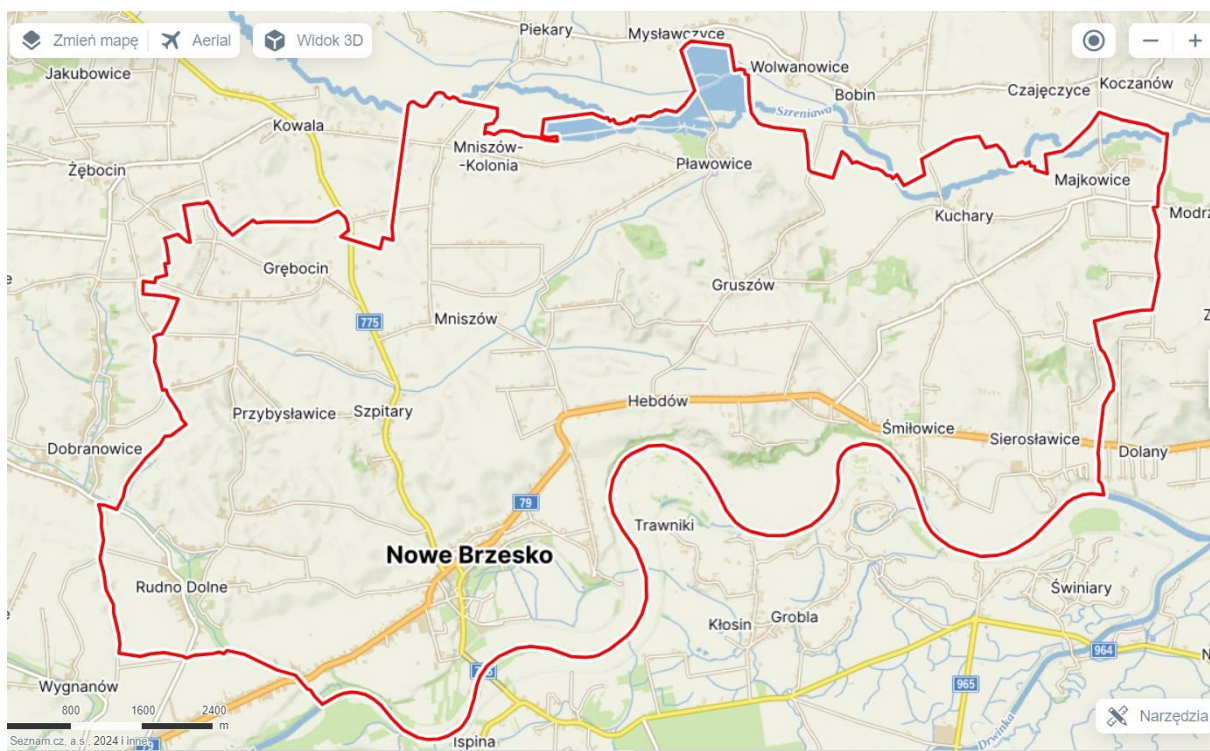
Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej służy zobrazowaniu przestrzennej struktury Gminy, włączając w to kierunki rozwoju oraz poszczególne zadania inwestycyjne. W dalszej części przedstawiono aktualnie istniejące uwarunkowania rozwojowe Gminy, zobrazowano planowane zmiany za pomocą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i zaznaczono wpływ tych zmian na obszar Gminy.

3.1. Kluczowe uwarunkowania rozwojowe Gminy Nowe Brzesko

Gmina Nowe Brzesko jest średniej wielkości gminą miejsko-wiejską. Jej osią komunikacyjną jest droga krajowa DK79 z Krakowa do Sandomierza oraz droga wojewódzka DW775 z Nowego Brzeska do Proszowic. Główny ciąg komunikacyjny DK79 przebiega przez 4 miejscowości (Nowe Brzesko – Hebdów – Śmiałowice - Sierosławice), DW775 przez 3 (Nowe Brzesko – Szpitary -Grębocin). Drogi te łączą Gminę ze stolicą powiatu i województwa, oraz z sąsiednimi powiatami i województwami. Uzupełnieniem ww. dróg są drogi powiatowe oraz gminne. Jednym z kluczowych uwarunkowań Miasta i Gminy Nowe Brzesko jest bezpośrednie sąsiedztwo rzeki Wisły, która stwarza zarówno szanse i zagrożenia. Te drugie są głównie związane z bezpośrednim ryzykiem wystąpienia powodzi lub znacznie częściej występujących powodzi błyskawicznych. Gmina Nowe Brzesko jest objęta ustaleniami wynikającymi z Planu zarządzania ryzykiem powodziowym (region wodny Górnej – Zachodniej Wisły). Dla tego regionu wodnego, w tym dla obszarów Miasta i Gminy Nowe Brzesko, oceniono możliwość wystąpienia negatywnych skutków powodzi rzecznych w odniesieniu do mieszkańców zagrożonych powodzią, budynków o szczególnym znaczeniu społecznym, zakładów przemysłowych, składowisk odpadów, oczyszczalni i przepompowni ścieków, cmentarzy, ujęć wody, form ochrony przyrody, obiektów i obszarów cennych kulturowo. W przypadku powodzi rzecznych powstałych w wyniku zniszczenia obwałowań przeciwpowodziowych zagrożeniem może wystąpić w odniesieniu do mieszkańców zagrożonych powodzią, składowisk odpadów, oczyszczalni i przepompowni ścieków, cmentarzy, ujęć wody obiektów i obszarów cennych kulturowo (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. Dz. U. z 2022 r. poz. 2739). Rozporządzenie to

wskazuje również obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na odcinku biegu rzeki Wisły w granicach Gminy Nowe Brzesko. Obszar ten obejmuje niewielką powierzchnię lewego brzegu rzeki, po którym leży Gmina, natomiast główne obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na tym odcinku wskazano po prawej stronie Wisły. W Planie przeciwdziałania skutkom suszy obszar Gminy Nowe Brzesko został uwzględniony jako umiarkowanie zagrożony suszą wyrażoną jako łączne zagrożenie suszą, będące sumą suszy rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 poz. 1615). Ponadto na aktualnych mapach zagrożenia suszą obszar Gminy Nowe Brzesko został wskazany jako słabo (klasa I) oraz silnie (klasa 3 – dotyczy północnej oraz północnowschodniej części Gminy) zagrożony suszą rolniczą, umiarkowanie (II klasa) oraz silnie (III klasa) zagrożony suszą hydrologiczną, a także słabo zagrożone (I klasa) suszą hydrogeologiczną. Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, to dokumenty stanowiące podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Służą koordynowaniu działań mających na celu poprawę stanu zasobów wodnych, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji zanieczyszczających, poprawę możliwości korzystania z wód. W planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy ustalone zostały cele środowiskowe dla wód oraz obszarów chronionych. Jako główny cel wskazano osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych, w tym co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego oraz osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych, w tym dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego. Dla osiągnięcia celów środowiskowych opracowane zostały katalogi i zestawy działań naprawczych stanowiące załączniki do Planów gospodarowania wodami.

Gmina Nowe Brzesko znajduje się na obszarze dorzecza Wisły, w rejonie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły. Zgodnie z drugą aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW) przyjętego rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 roku w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r. poz.300) na terenie gminy Nowe Brzesko wyznaczone zostały cztery jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) o kodach: RW200011213799 (Wisła od Podłężanki do Raby), RW20001121392999 (Szreniawa od Ścieklca do ujścia), RW2000062137969 (Rudnik), RW2000062137949 (Ropotek) oraz dwie jednolite części wód podziemnych (JCWPd) o kodach: GW2000132 i GW2000148.

Źródło: mapy.cz

Lokalizacja Gminy w sąsiedztwie rejonów o wielu istotnych walorach regionalnych i ponadregionalnych jest obszarem wartym rozwoju i zagospodarowania. Gmina Nowe Brzesko wyróżnia się również korzystnymi walorami społeczno-gospodarczymi oraz rolniczymi. Społecznie, Gmina jest silnie zintegrowaną wspólnotą, w której mieszkańcy angażują się w lokalne inicjatywy, kultywują tradycje i pielęgnują więzi międzypokoleniowe. Dostęp do edukacji, działalność kulturalna i aktywność społeczna wspierają rozwój lokalnych zasobów ludzkich. Pod względem gospodarczym, Gmina charakteryzuje się dominującą rolą rolnictwa, które stanowi podstawę lokalnej ekonomii. Ten element uzupełniany jest zarówno przez rozwój handlu i usług, a także w ostatnim czasie inwestycji w ramach Nowobrzezkiego Obszaru Gospodarczego. Gmina Nowe Brzesko leży na żyznych glebach doliny Wisły, co sprzyja rozwojowi intensywnej produkcji rolnej. Główne uprawy obejmują zboża, warzywa oraz rośliny pastewne, a także sady owocowe, co czyni region jednym z ważniejszych centrów produkcji rolniczej w okolicy. Dzięki nowoczesnym technologiom i wsparciu programów unijnych, rolnictwo w Gminie rozwija się w sposób dynamiczny, jednocześnie dbając o środowisko naturalne i zrównoważony rozwój. Aby wzmocnić walory i atuty Gminy warto wdrożyć szereg działań związanych między innymi z poprawą funkcjonowania opieki zdrowotnej, komunikacji publicznej, szeroką ofertą usług kultury i sportu czy promocją Gminy. Coraz bardziej docenianymi walorami są także naturalny krajobraz, niskie zaludnienie, charakterystyczna architektura wiejska małopolski, a także brak zgiełku, charakterystycznego dla dużych ośrodków aglomeracyjnych i miejskich. Należy więc dodatkowo skoncentrować się

na działaniach proekologicznych związanych z ochroną przyrody i środowiska naturalnego, poprawą estetyki i wizerunku Gminy, a także rozbudować infrastrukturę służącą podnoszeniu jakości życia mieszkańców.

Zasadniczą cechą struktury sieci osadniczej Gminy Nowe Brzesko jest jej duży stopień rozproszenia. Układ przestrzenny poszczególnych miejscowości Gminy jest typowy dla rejonów wschodniej Małopolski. Układ przestrzenny Gminy Nowe Brzesko charakteryzuje się typowym dla terenów wiejskich, zrównoważonym rozplanowaniem, gdzie dominującą rolę pełnią obszary rolnicze. Gmina jest położona w dolinie Wisły, co znacząco wpływa na układ przestrzenny poprzez kształtowanie terenów zalewowych i aluwialnych. Centralnym punktem administracyjnym i usługowym jest miejscowość Nowe Brzesko, która pełni funkcję ośrodka Gminy. Otaczają ją rozproszone wsie o luźnej zabudowie, charakterystyczne dla rolniczych terenów południowej Polski. Miasto Nowe Brzesko ma zwartą zabudowę, zdominowaną przez domy jedno- i wielorodzinne oraz obiekty użyteczności publicznej, takie jak szkoła, Urząd, kościół i sklepy. Przebieg głównych dróg, w tym wojewódzkiej i krajowej, które łączą Nowe Brzesko z Krakowem i innymi sąsiednimi miastami, wpływa na układ komunikacyjny Gminy. Wzdłuż tych dróg koncentruje się większość osadnictwa i działalności gospodarczej. Na północnych i wschodnich krańcach Gminy znajdują się bardziej pagórkowate tereny, które stanowią część Wyżyny Miechowskiej. Tereny te są głównie wykorzystywane pod rolnictwo oraz rozproszone gospodarstwa rolne. Charakterystyczne dla Gminy są także małe zadrzewienia śródpolne oraz przydrożne kapliczki, które wpisują się w krajobraz kulturowy regionu. We wszystkich wsiach przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa zagrodowa, znajdująca się w stanie technicznym dobrym i średnim. Podstawowym założeniem poprawy warunków mieszkaniowych jest zachowanie i modernizacja istniejących zasobów oraz realizacja nowego budownictwa mieszkaniowego. Nowa zabudowa to głównie osiedla budynków jednorodzinnych budowane dla osób, które nie prowadzą gospodarstw rolnych.

Barierami w rozwoju osadnictwa są w dużej mierze czynniki prawno-przestrzenne, które chronią obszary o wysokiej użyteczności rolniczej, a takie właśnie przeważają na obszarze Gminy. Same centra większych wsi tworzą dość zwartą, nieregularną, obustronną zabudowę danych dróg. Nie występują tu praktycznie zabudowania mieszkaniowe wielorodzinne (kamienice, itp.). Miasto Nowe Brzesko ma zabudowę charakterystyczną dla tego typu jednostek. Pojawiają się wielorodzinne obiekty mieszkalne, budynki użyteczności publicznej oraz nieruchomości z przeznaczeniem na działalność gospodarczą. Nowobrzecki Obszar Gospodarczy będzie cechował się jeszcze innym układem przestrzennym, zdominowanym przez zakłady produkcyjne, handlowe lub usługowe, natomiast ze względu na fakt kształtowania się dopiero fizycznego zagospodarowania tego terenu, jego układ będzie można scharakteryzować w późniejszym czasie. W granicach Gminy oraz w jej sąsiedztwie

wyróżniają się kościoły i obiekty sakralne wraz z historycznym otoczeniem, a także zabytki o charakterze dworsko-pałacowym. Większość miejscowości tworzą przede wszystkim budynki użyteczności publicznej, zieleń urządzona i nieurzadzona, zespoły zabytków oraz innej architektury i budownictwa, liczne wyodrębnione placówki usługowe, handlowe, produkcyjne, ciągi komunikacyjne (ulice) i piesze (chodniki), utwardzone place publiczne i parkingi. Istniejące zasoby zieleni urządzonej w znaczącym stopniu wpływają na poprawę estetyki miejscowości.

Funkcję sportowo-rekreacyjną, umożliwiającą aktywny wypoczynek mieszkańcom, w tym przede wszystkim dzieciom i młodzieży, pełnią boiska sportowe w Sierosławicach, a także wielofunkcyjne boisko sportowe z bieżnią, kompleksem sportowym z zapleczem w Nowym Brzesku.

Korytarzem ekologicznym na skalę lokalną i regionalną jest przepływająca rzeka Wisła. Istnieje potencjalna możliwość częściowego zagospodarowania jej brzegów na cele wypoczynkowe i rekreacyjne (ciągi piesze, ścieżki rowerowe). Zarówno rzeka Wisła jak i Szreniawa niosą za sobą ryzyko wystąpienia również możliwych zagrożeń powodziowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne oraz aktualnymi mapami zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Nowe Brzesko występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzek: Wisła i Szreniawa, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Jednocześnie, obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie Gminy obejmują także tereny pomiędzy brzegiem rzeki Wisły, a wałem przeciwpowodziowymi lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy. Na terenie Gminy występują również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych Wisły (wyznaczone dla przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%). Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ochronę przed powodzią realizuje się w szczególności przez kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Kształtowanie i prowadzenia polityki przestrzennej powinno uwzględniać wykluczenie lub ograniczenie na tego typu obszarach nowej zabudowy i innego zagospodarowania stanowiącego zagrożenie dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska, bądź powodującego wzrost ryzyka powodziowego lub ograniczającego dotychczasowy stopień naturalnej retencji.

Rolnictwo, rozumiane przede wszystkim jako użytki rolne, pełni wiodącą funkcję przestrzenną i gospodarczą w każdym z sołectw. Użytki rolne wykorzystywane są niemal wyłącznie jako grunty orne. Rozwojowi rolnictwa sprzyja korzystna bonitacja gleb.

Funkcje towarzyszące i uzupełniające tworzą usługi i drobna wytwórczość, lokalizujące się przede wszystkim w Nowym Brzesku, Hebdowie, Sierosławicach, Mniszowie i Majkowicach. Nie występują tu większe zakłady produkcyjne, natomiast na pewną zmianę struktury przedsiębiorstw w Gminie może wpłynąć rozwój i zagospodarowanie Nowobrzezkiego Obszaru Gospodarczego.

W wyniku analiz przeprowadzonych na podstawie zebranych materiałów oraz na podstawie występujących powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych, można przyjąć następujący system obsługi ludności Gminy:

1) Ośrodek miejsko - gminny głównego poziomu obsługi o zasięgu lokalnym, obsługujący w zakresie usług ponadpodstawowych teren całej Gminy – miasto Nowe Brzesko. Pełni on funkcję administracyjną, stanowi ośrodek koncentracji mieszkalnictwa i usług dla ludności oraz obsługi rolnictwa. Dodatkowo posiada potencjał do rozwoju funkcji produkcyjnych. W mieście Nowe Brzesko znajdują się m.in. Urząd Gminy i Miasta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Zespół Przedszkolno-Szkolny, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Miejsko-Gminne Centrum Kultury i Promocji, Ludowy Klub Sportowy *Nadwiśłanka Nowe Brzesko*, liczne placówki handlowe i usługowe. Tym samym miasto pełni funkcję lokalnego centrum rozwoju, które jest istotnym czynnikiem wzrostu i kumuluje usługi oraz inne działalności gospodarcze w skali umożliwiającej społeczny i ekonomiczny rozwój wszystkich miejscowości Gminy. Funkcjami rozwojowymi Nowego Brzeska są przede wszystkim funkcje produkcyjne, mieszkalnictwa oraz usługi rynkowe i nierynkowe.

2) Ośrodki pośredniego poziomu obsługi z poszerzonym programem usługowym, współpracujące z ośrodkiem miejsko-gminnym – wsie: Hebdów, Sierosławice, Mniszów i Majkowice. Są to ośrodki stanowiące etap pośredni w kompleksowym systemie obsługi ludności, szczególnie w zakresie, szkolnictwa, kultury, sportu oraz handlu i pozostałych usług, o odpowiednio dużej liczbie ludności w rejonie obsługi. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są: rolnictwo, mieszkalnictwo, a także usługi rynkowe.

3) Pozostałe ośrodki (sołectwa), o funkcjach typowo rolniczych, obsługujące ludność w podstawowym zakresie usług. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są: rolnictwo i mieszkalnictwo, a także pomniejsze usługi rynkowe i handel.

W perspektywie najbliższych kilkunastu lat należy spodziewać się dalszego ograniczenia funkcji rolniczej jako głównego bądź nawet uzupełniającego źródła utrzymania miejscowej ludności. W miejscowościach, które nie mają predyspozycji do rozwoju funkcji produkcyjnych i usługowych, dominować będzie przede wszystkim funkcja mieszkaniowa. Należy mieć jednak na uwadze, iż obecny stan i struktura gospodarstw rolnych, pomimo zakładanych tendencji, nie doprowadzi do sytuacji, w której gałąź rolnicza zniknie całkowicie ze sfery

gospodarczo-przestrzennej Gminy. Ponadto ograniczenia przestrzenno-prawne nie ukształtują dynamiki tych zmian i rozwoju mieszkalnictwa na wysokich poziomach.

W skali Gminy występuje zróżnicowanie wewnętrzne pomiędzy sołectwami m.in. pod względem demograficznym, zasobów środowiska naturalnego oraz wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Zauważalne jest to na przykładzie sieci kanalizacyjnej Gminy, do której przyłączone są dwie miejscowości, w tym Nowe Brzesko. Pomimo starań o rozbudowę sieci, ukształtowanie terenu, ograniczenia finansowe oraz inne czynniki wpływają na fakt, iż perspektywa nie zakłada skanalizowania 100% nieruchomości w Gminie.

Na uwarunkowania rozwoju Gminy Nowe Brzesko mają istotny wpływ zrealizowanie przedsięwzięcia i projekty o charakterze inwestycyjnym. Do najważniejszych należą:

- Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych o długości ponad 25 km (od 2019 r.), wartość inwestycji ok. 16 mln zł;
 - Projekt pn. *„Rozbudowa obiektu oświatowego o oddziały przedszkolne z zapleczem w Nowym Brzesku wraz z zagospodarowaniem parku miejskiego”* realizowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (RPO WM), całkowita wartość przedsięwzięcia to 6 mln 680 tys. zł;
 - Inwestycja *„Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Nowym Brzesku”* realizowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (RPO WM) obejmującą modernizację oczyszczalni ścieków w Nowym Brzesku, budowę zbiornika wody czystej na stacji uzdatniania wody oraz przebudowę sieci wodociągu rozdzielczego w Nowym Brzesku. Całkowita wartość projektu to ponad 4 mln 690 tys. zł;
 - Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowości Nowe Brzesko realizowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (RPO WM) o całkowitej wartości projektu ponad 1 mln 200 tys. zł;
 - Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Hebdów realizowana z dofinansowaniem z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Całkowita wartość projektu to ponad 3 mln zł;
 - Przedsięwzięcie pn. *„Partnerski Projekt Budowy Instalacji Odnawialnych Źródeł Energii dla Gmin Województwa Małopolskiego”* – w obrębie Gminy Nowe Brzesko.
- W ramach zadania zamontowano u mieszkańców Gminy Nowe Brzesko 81 szt. instalacji OZE. Wartość zadania: ponad 1 mln 480 tys. zł;
- Budowa budynku zaplecza sanitarno-szatniowego na terenie Klubu Sportowego LKS „Nadwiślanka” Nowe Brzesko wraz z infrastrukturą techniczną w ramach programu „Sportowa Polska” o wartości ponad 1 mln 290 tys.;
 - Projekt *„Utworzenie i wzbogacenie przestrzeni aktywnego i zdrowego wypoczynku w Gminie Nowe Brzesko: plac zabaw Mniszów, boisko Majkowice i Lokalne Centrum Spotkań i Promocji*

– *altana w Szpitarach*” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Całkowity koszt inwestycji to ponad 90 tys. zł;

- Budowa budynku wielofunkcyjnego z częścią remizy Ochotniczej straży Pożarnej w Szpitarach – całkowity koszt inwestycji ponad: 1 mln 200 tys. zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych);

- Przebudowa rowu odprowadzającego wody w miejscowości Śmiłowice o wartości ok. 925 tys. zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych);

- Zakup oraz zagospodarowanie działek w miejscowości Nowe Brzesko pod bazar miejski – całkowity koszt inwestycji to ponad 1 mln 414 tys. zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych);

- Rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Nowe Brzesko – całkowity koszt inwestycji to 400 tys. zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych);

- Zakup koparki niezbędnej do usuwania skutków klęsk żywiołowych w postaci powodzi, a także odnawiania rowów odprowadzających wody opadowe – całkowity koszt zakupu to ponad 635 tys. zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych);

- Inwestycji pn. „Budowa systemu odwodnienia ul. Św. Huberta – I etap” – całkowity koszt inwestycji to ponad 926 tys. zł (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych).

Najważniejsze inwestycje infrastrukturalne w Gminie realizowane były w znacznym stopniu ze wsparciem środków unijnych i krajowych.

3.2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Nowe Brzesko

Konieczność sporządzenia modelu funkcjonalno-przestrzennego w ramach sporządzania strategii rozwoju gminy wynika z art. 10e ust. 3 pkt. 4) ustawy o samorządzie gminnym. Strategia rozwoju gminy uwzględniać musi potrzebę integracji planowania społeczno-gospodarczego z planowaniem przestrzennym. Model stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego. Przedstawia długookresową wizję rozwoju gminy, która wynika z uwarunkowań związanych z jej położeniem, trendami rozwojowymi oraz oczekiwanymi kierunkami zmian wynikającymi z realizacji strategii.

Zobrazowane elementy przestrzenne należy traktować jako wytyczne, które zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa należy doprecyzować w zapisach planu ogólnego.

Model funkcjonalno-przestrzenny, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, rozumiany jest jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, określający w szczególności:

- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,

- system powiązań przyrodniczych,
- główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym piesze i rowerowe,
- główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Nowe Brzesko ma za zadanie przedstawić planowany i założony w strategii gminy proces rozwoju oraz wpływ na kształtowanie się struktury przestrzennej w oparciu o złożone uwarunkowania i założenia wyjściowe. Mają one charakter lokalny, wynikający z właściwości historycznych, kulturowych i przyrodniczych gminy, przejawiających się m.in. w strukturze sieci osadniczej.

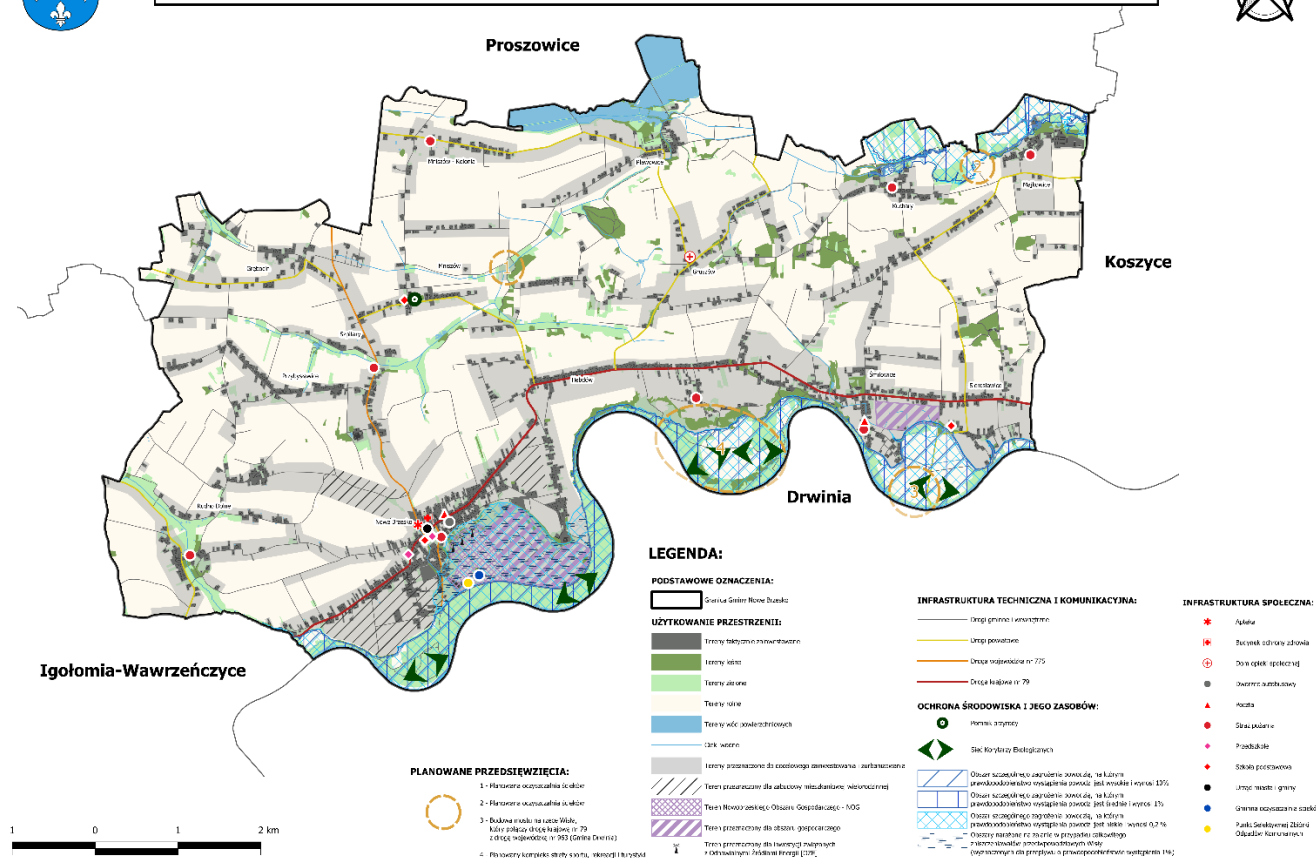
Gmina Nowe Brzesko jest średniej wielkości gminą miejsko-wiejską, położoną w powiecie proszowickim, na terenie województwa małopolskiego. Charakteryzuje się wysokim udziałem użytków rolnych. Około 88% powierzchni Gminy zajmują grunty rolne, w tym grunty orne, łąki, sady, pastwiska oraz stawy rybne. Gleby w tych użytkach są zaliczane do I, II, III i IV klasy bonitacji, z czego 98% stanowią gleby tych klas. Tereny leśne obejmują nie więcej jak 2% całej powierzchni Gminy.

Jej osią komunikacyjną jest droga krajowa DK79 z Krakowa do Sandomierza oraz droga wojewódzka DW775 z Nowego Brzeska do Proszowic. Główny ciąg komunikacyjny DK79 przebiega przez 4 miejscowości (Nowe Brzesko – Hebdów – Śmiałowice - Sierosławice), DW775 przez 3 miejscowości (Nowe Brzesko – Szpitary - Grębocin). Drogi te łączą Gminę ze stolicą powiatu i województwa, oraz z sąsiednimi powiatami i województwami. Uzupełnieniem ww. dróg są drogi powiatowe oraz gminne, które łączą mniejsze miejscowości i wsie.

Jako forma ochrony przyrody na terenie Gminy występuje pomnik przyrody, który usytuowany jest w miejscowości Mniszów. Pomnikiem przyrody jest dąb szypułkowy o nazwie Dąb im. Teresy Przytuły. Istotnym elementem przyrodniczym jest rzeka Wisła i jej otoczenie, która stanowi również naturalny podział granicy administracyjnej. Wzdłuż rzeki Wisły na obszarze Gminy przebiega korytarz ekologiczny, który ma za zadanie łączyć różnorodne siedliska przyrodnicze.

Granica wyznaczonych na modelu poszczególnych elementów, skupisk i powiązań może na dalszych etapach planistycznych ulegać zmianie i przemieszczeniom, przy zachowaniu wyznaczonej w modelu struktury i idei powiązań pomiędzy poszczególnymi elementami.

Integralną częścią niniejszej Strategii jest załącznik graficzny - Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Nowe Brzesko.

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Nowe Brzesko

Przedsięwzięcia ogólnogminne, obejmujące wszystkie sołectwa:

1. Ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę nieekologicznych źródeł ciepła i zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych na terenie Gminy.
2. Poprawa komunikacji poprzez zapewnienie przewozu osób liniami pasażerskimi (z wykorzystaniem busów) do Krakowa i Proszowic.
3. Utworzenie żłobka dla dzieci do lat 3.
4. Renowacja obiektów zabytkowych, w tym małej architektury.
5. Utworzenie odpowiedniego zaplecza dla podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w NZOZ Nowe Brzesko.
6. Organizacja czasu wolnego mieszkańców, turystów, w tym dzieci i młodzieży, seniorów, (imprezy sportowo-rekreacyjne i kulturalne).
7. Budowanie tożsamości kulturalnej i ochrony dziedzictwa, rozszerzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców (wystawy, ochrona zabytków).
8. Podejmowanie inicjatyw wspierających ochronę środowiska (działania edukacyjne, proekologiczne).

3.3. Rozmieszczenie planowanych interwencji i planowane zmiany w przestrzeni Gminy Nowe Brzesko

Kierunki interwencji opisane w strategii mają na celu osiągnięcie poprawy w określonych obszarach. Najistotniejszym obszarem jest zapewnienie mieszkańcom niezbędnej infrastruktury. Budowa i modernizacja obiektów, a także dróg, chodników, parkingów, oświetlenia ulicznego oraz sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, wpłynie znacząco na poprawę jakości życia, bezpieczeństwa publicznego, a także dostępności do różnorodnych form rekreacji. Inwestycje z tego zakresu realizowane będą w każdym z sołectw i uzupełnią istniejącą już infrastrukturę.

W ramach wyznaczonych obszarów strategicznej interwencji nastąpi rewitalizacja i poprawa estetyki miasta Nowe Brzesko oraz obszarów sołectw. Powstaną elementy małej architektury, obszary zieleni urządzonej oraz funkcjonalne obiekty sportowe. Dokonana zostanie również renowacja kluczowych budynków oraz modernizacja infrastruktury.

Efektem podejmowanych interwencji będzie także stworzenie nowych warunków do uprawiania sportu i rekreacji. Budynki użyteczności publicznej zostaną dostosowane do osób ze specjalnymi potrzebami, a placówki oświatowe będą mogły lepiej spełniać swoją funkcję. Prowadzony będzie proces ochrony elementów dziedzictwa kulturowego.

Zmiany te będą miały korzystne przełożenie na jakość życia mieszkańców oraz rozwój ekonomiczny Gminy z zachowaniem zrównoważonego podejścia do jej unikatowych walorów. W projektowaniu kierunków zmian przyjęto zasadę, że zmiana podąża za ludźmi, a ludzie podążają za zmianą. Właśnie dlatego koncentracja interwencji następuje w obszarach osadniczych Gminy, czyli tam, gdzie jest najbardziej potrzebna i oczekiwana. Wspiera mieszkańców w ich codziennym funkcjonowaniu. Natomiast z drugiej strony realizacja przedsięwzięć przyciąga ludzi właśnie do tych miejsc, które są w stanie zaspokajać ich potrzeby.

Zmiany przestrzenne będą podyktowane w dużej mierze inwestycjami realizowanymi oraz planowanymi:

- Modernizacja rowu odprowadzającego wody opadowe oraz budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Nowe Brzesko. Termin zakończenia inwestycji to grudzień 2025 r., a całkowity planowany koszt inwestycji to ponad 5 mln 800 tys. zł;
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Hebdów (II etap). Inwestycja ukończona w czerwcu 2025 r. Całkowity planowany koszt inwestycji 5 mln 540 tys. zł;
- Odbudowa mostu na rzece Szreniawa w miejscowości Pławowice. Inwestycja zakończona w marcu 2025 r. Całkowity planowany koszt inwestycji to ponad 3 mln 750 tys. zł;
- Budowa strefy sportowo–rekreacyjnej w Nowym Brzesku wraz z wymaganą infrastrukturą. Realizacja zadania do listopada 2025 r., szacowany koszt inwestycji to 2 mln 200 tys. zł;
- Budowa oraz modernizacja infrastruktury sportowo–rekreacyjnej na terenie Gminy Nowe Brzesko. Planowana realizacja do listopada 2025 r., szacowany koszt inwestycji to 1 mln 770 tys. zł;
- Udzielenie dotacji na prace konserwatorskie w obiektach zabytkowych, których szacowany koszt to około 5 mln zł. Prace te obejmą:

I. Prace ratunkowe przy zabytkowym spichlerzu w ponorbertańskim zespole klasztornym w Hebdowie

II. Renowacja elewacji frontowej kościoła wraz z wykonaniem izolacji przeciwwilgociowej murów fundamentowych kościoła.

III. Renowacja i konserwacja zabytkowej, drewnianej dzwonnicy przy kościele parafialnym w Nowym Brzesku.

IV. Renowacja monochromii wewnątrz kościoła w Nowym Brzesku,

- Rozbudowa lewego wału p. powodziowego rzeki Wisły od ujścia potoku Kościelnickiego do ujścia rzeki Nidzicy. Odcinek 1 — Lewy wał rzeki Wisły od ujścia potoku Kościelnickiego do przepompowni P1, gm. Igołomia-Wawrzeńczyce (14,520 km), Odcinek 2 — Lewy wał rzeki Wisty na terenie gm. Nowe Brzesko (2,820 km), Odcinek 3 — Lewy wał rzeki Wisły od m. Morsko do ujścia Nidzicy (10,160 km) gm. Kaszyce" o nr ID: W_GZW_1762 (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r., Dz. U. z 2022 r. poz. 2739).

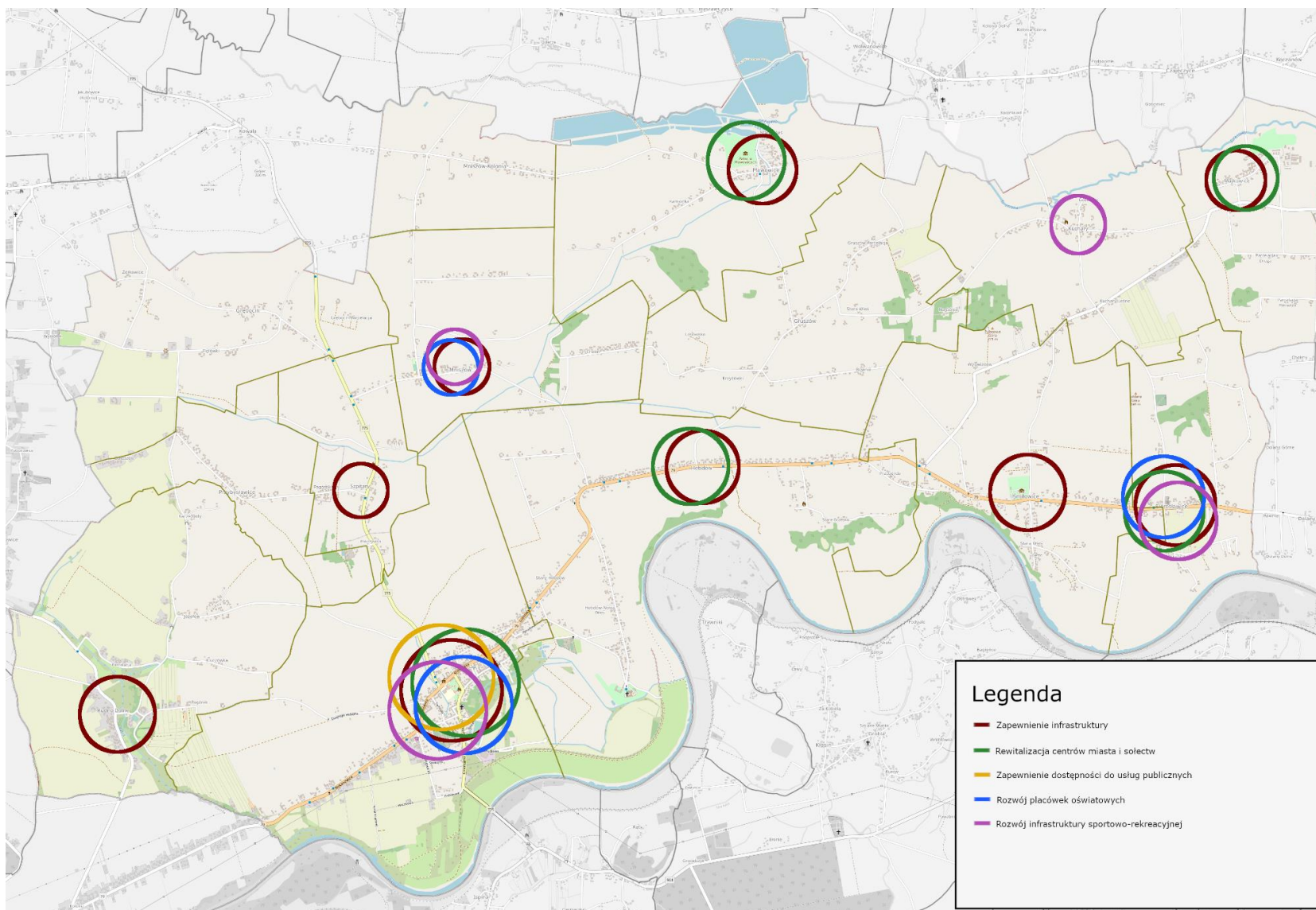
Ponadto Gmina planuje przeprowadzić inwestycje w poniższych obszarach:

- gospodarki wodno–ściekowej,
- budowy systemu odwodnień i retencji,
- przebudowy/modernizacji/remontu infrastruktury drogowej wraz z oświetleniem ulicznym,
- przebudowy/budowy infrastruktury sportowo–rekreacyjnej,
- rozważane są budowy lub dostosowanie obiektów komunalnych w zakresie zapewnienia opieki dla dzieci do lat 3, stworzenia właściwych warunków podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej (budowa nowego ośrodka zdrowia lub remont/przebudowa istniejącego ośrodka) i rozbudowa lub budowa budynków użyteczności publicznej,
- Zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego m.in. poprzez, aktualizację programu ochrony środowiska oraz działania wpływające na ograniczenie zanieczyszczeń z rolnictwa.

Nie przewiduje się w okresie do 2030 roku rozmieszczania na terenie Gminy obiektów handlowych o powierzchni powyżej 2 000 m². W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie przewiduje się również lokalizacji dla urządzeń wytwarzających energię elektryczną o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.

Na terenach zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, mieszkaniowo-usługowej, rekreacji indywidualnej, usług sakralnych, sportu i rekreacji, turystyki, usług publicznych, produkcji, składów i magazynów, nie dopuszcza się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem: urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Na terenach obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych zakazuje się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz przedsięwzięć polegających na chowie lub hodowli zwierząt. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko dopuszcza się na terenach gospodarowania odpadami. Na terenie Gminy Nowe Brzesko nie występują tereny wymagające rekultywacji. Dla zapewnienia atrakcyjnego wyglądu Miasta i poszczególnych sołectw niezbędne jest przeprowadzenie działań polegających na działaniach wspierających rewitalizację zabytkowej zabudowy, kształtowaniu estetyki reprezentacyjnych, wspólnych przestrzeni publicznych poprzez atrakcyjne urządzenie elementów architektury, modernizację i renowację i zabudowy istniejącej, utrzymywaniu charakterystycznych układów przestrzennych poszczególnych miejscowości, realizacji nowej zabudowy ze szczególnym uwzględnieniem formy zabudowy istniejącej, kształtowaniu zabudowy wiejskiej poprzez tworzenie zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły zabudowy zwartej.

Wizualizację planowanych obszarów i kierunków działania na terenie Gminy przedstawiono na poniższej ilustracji.

Obszary i kierunki interwencji wyznaczone w strategii

4. Kierunki interwencji, ustalenia oraz rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w Gminie Nowe Brzesko obejmować będzie tworzenie warunków przestrzennych podnoszących jej konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjną oraz poprawę warunków życia mieszkańców. Dalszy rozwój i niezawodność systemów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przyczyni się do zwiększenia owej konkurencyjności i atrakcyjności. Jednocześnie kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej będzie tak prowadzone, aby zapewnić równowagę między aktywnością ekonomiczną i społeczną, a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym.

Polityka przestrzenna w przyszłej perspektywie opierać się będzie głównie na racjonalnym dysponowaniu przestrzenią, harmonijnym planowaniu inwestycji, wyraźnym rozdzieleniu zabudowy o różnym przeznaczeniu i różnych funkcjach zagospodarowania, a także na wskazaniu i kształtowaniu obszarów, na których powinno się ograniczać zabudowę, unikaniu rozpraszania się zabudowy i intensyfikacji zabudowy w jednostkach już zabudowanych. Ład przestrzenny będzie można osiągnąć również poprzez wyznaczanie wskaźników zabudowy, w tym jej wysokości, kształtu i bryły oraz poprzez wskazanie granicznych wielkości działek, ustalenie wskaźników dotyczących powierzchni i linii zabudowy, z uwzględnieniem istniejącej na danym obszarze intensywności zabudowy i jej kształtu.

W kolejnych podrozdziałach omówiono generalne ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, dotyczące:

- zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
- zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
- zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego,
- zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
- kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
- zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
- zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,

- zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

4.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Przyjmuje się następujące zasady ochrony środowiska i jego zasobów zmierzające do zachowania, zrównoważonego wykorzystania i odnawiania poszczególnych składników środowiska przyrodniczego:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- ochrona ciągłości korytarzy ekologicznych przed wprowadzaniem istotnych barier antropogenicznych oraz przed nadmierną fragmentacją elementów tworzących system powiązań przyrodniczych,
- pozostawienie w możliwie maksymalnym stopniu w użytkowaniu rolniczym terenów łąkowo-pastwiskowych oraz zapewnienie i utrzymanie funkcjonalności systemu rowów i kanałów melioracyjnych (tereny łąkowo-pastwiskowe powinny funkcjonować jako tło ekologiczne, wspierające system powiązań przyrodniczych),
- zachowanie różnorodności biologicznej oraz zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych (rzeki Wisły), zwiększenie bazy pomników przyrody,
- ochrona i pielęgnacja zieleni, w tym urządzonej,
- ochrona walorów krajobrazowych,
- ochrona powietrza, gleb, wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich jakości,
- wprowadzenie rekomendowanych działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy w zakresie tereny gminy zgodnie z zapisami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS),
- wdrażanie w razie konieczności zapisów Planu gospodarowania wodami w celu utrzymania dobrego stanu wód powierzchniowych oraz wód podziemnych,
- poprawa bezpieczeństwa powodziowego m.in. poprzez zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej tego zagrożenia i jego przyczyn, odsuwanie zabudowy jak najdalej od koryt cieków, zaniechanie lub ograniczenie dalszej regulacji cieków,

umożliwienie renaturyzacji cieków uregulowanych na odcinkach, gdzie jest to możliwe oraz retencjonowanie wody opadowej w miejscu jej wystąpienia,

- prowadzenie skutecznej akcji edukacyjno-informacyjnej w zakresie ochrony środowiska, ale również zwiększanie świadomości na temat zagrożeń powodzią, ryzyka powodziowego i naturalnej retencji.

W uzupełnieniu do powyższych zasad:

- **w zakresie ochrony powietrza** ustala się:
 - wdrażanie gospodarki niskoemisyjnej, w tym m.in.: wykorzystanie energii odnawialnej, w tym źródeł rozproszonych (jako urządzeń wspomagających lokalne wytwarzanie energii elektrycznej lub ciepłej), termomodernizacje budynków, stosowanie efektywnych energetycznie i niskoemisyjnych źródeł ciepła lub paliw stałych wysokiej jakości,
 - ograniczanie zjawiska „rozlewania się” zabudowy,
 - poprawę płynności ruchu drogowego poprzez modernizację nawierzchni dróg, przebudowę skrzyżowań, budowę nowych odcinków dróg,
 - rozwój i wspieranie dla stosowania alternatywnych środków transportu poprzez realizację tras rowerowych i pieszo-rowerowych, wyznaczanie pasów dla ruchu rowerowego na jezdniach,
 - wspieranie wdrażania rozwiązań technologicznych zabezpieczających przed nadmierną emisją,
- **w zakresie ochrony przyrody**, w odniesieniu do ustanowionych form ochrony przyrody, występujących w granicach Gminy, obowiązują stosowne akty prawne, z których wynikają m.in. zakazy, nakazy i ograniczenia w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenu. Występowanie powierzchniowych lub obiektowych form ochrony przyrody niesie za sobą ograniczenia w możliwościach rozwoju zagospodarowania przestrzennego – gospodarowanie przestrzenią w obrębie form ochrony przyrody podporządkowane jest przede wszystkim celom przyrodniczym. W zależności od rodzaju formy ochrony przyrody może być ono bardziej restrykcyjne lub mniej restrykcyjne. Dla form ochrony przyrody występujących w granicach Gminy Nowe Brzesko obowiązują:
 - W odniesieniu do pomników przyrody obowiązują zasady gospodarowania określone w aktach prawnych, aktualnie obowiązujących dla danego pomnika – w przypadku pomników przyrody ożywionej ochroną objęte są poszczególne obiekty w granicach lokalizacji, z zasięgiem korony i systemu korzeniowego.
 - W odniesieniu do ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów zastosowanie znajdują uwarunkowania określone w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r.

o ochronie przyrody, na podstawie której są stosowne rozporządzenia, określające m.in. listę gatunków objętych ochroną oraz szczegółowe zakazy względem nich wprowadzone.

➤ **w zakresie ochrony krajobrazu** ustala się:

- wdrażanie skutecznych narzędzi (w szczególności planistycznych) dla ochrony różnorodności przyrodniczo-krajobrazowej, w tym sukcesywne obejmowanie obszarów rozwojowych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- utrzymanie i wzmacnianie heterogenności krajobrazu, zwłaszcza w odniesieniu do ekosystemów leśnych oraz łąkowych i pastwiskowych,
- ochronę gruntów rolnych i lasów przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne,
- wspieranie rolnictwa ekologicznego jako formy gospodarowania nienaruszającej równowagi przyrodniczej,
- ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji zabytków,
- wyeksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- ochronę i renowację istniejących układów zieleni, w tym terenów zieleni urządzonej i cmentarzy,
- utrzymanie/dążenie do zwartej zabudowy miejscowości,
- poprawę estetyki zabudowy, poprzez m.in. utrzymanie dobrego stanu technicznego, remonty i modernizacje zabudowy istniejącej, likwidację lub modernizację obiektów zdegradowanych, dostosowanie nowych obiektów i budynków do charakteru zabudowy tradycyjnej/regionalnej, z wyposażeniem w urządzenia z zakresu ochrony środowiska,
- dbałość o estetykę zainwestowania rekreacyjnego,
- retencjonowanie wody opadowej w miejscu jej wystąpienia,
- umożliwienie renaturyzacji cieków uregulowanych na odcinkach, gdzie jest to możliwe, szczególnie w terenach rolnych,
- zaniechanie dalszej regulacji cieków (regulacja przyspiesza jedynie spływ wody, nie chroni terenów sąsiadujących).

4.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków polega w szczególności na podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, w tym zabezpieczeniu ich przed zniszczeniem, uszkodzeniem, dewastacją oraz na zapewnieniu im warunków trwałego zachowania, zagospodarowania i utrzymania. W ramach ww. działań konieczne jest również uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kształtowaniu środowiska.

Generalne ustalenia polityki w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków obejmują następujące priorytety:

- objęcie stałą ochroną wszystkich obszarów i obiektów zabytkowych oraz elementów zabytkowych, które z racji posiadanej rangi historycznej i wartości powinny zostać zachowane dla następnych pokoleń;
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej;
- podjęcie działań zmierzających do powstrzymania degradacji substancji zabytkowej;
- określenie możliwości wykorzystania zachowanych obiektów zabytkowych w dostosowaniu do aktualnych potrzeb, w sposób nie kolidujący z ich charakterem i niestanowiący zagrożenia dla konstrukcji i substancji kulturowej, w celu zahamowania procesu degradacji i zniszczenia;
- zachowanie naturalnego otoczenia obiektów zabytkowych, tj. zarówno terenów zainwestowanych jak i zieleni towarzyszącej;
- uzupełnianie i korygowanie gminnej ewidencji zabytków i innych dokumentacji historycznych (gminna ewidencja zabytków jest dokumentem o charakterze otwartym i może podlegać sukcesywnej aktualizacji w zależności od stanu zasobów kulturowych na terenie gminy),
- ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego szczegółowych działań ochronnych dla obiektów i obszarów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, a dla ochrony zabytkowych układów przestrzennych - wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej, które określają warunki działań konserwatorskich i inwestycyjnych w odniesieniu do obiektów i zespołów zabytkowych oraz ich otoczenia,
- nadanie priorytetu wymaganiom i ustaleniom konserwatorskim nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej,

- przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego poprzez ochronę zabytków „in situ”, ochronę widokową, zapobieganie kolizyjnemu zainwestowaniu i wymianie zabudowy historycznej na nową o obcych formach;
- ustalanie zasad dla wkomponowania nowo projektowanej zabudowy (w sąsiedztwie zabudowy zabytkowej), w sposób nie przesłaniający wglądów widokowych na cenne obiekty, uwzględniając nawiązywanie w nowych obiektach (skali i formie) do zabytkowego otoczenia.

4.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Istotnymi czynnikami decydującymi o kierunkach zmian w strukturze przestrzennej jest środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe oraz komunikacja i infrastruktura techniczna. Są to komponenty warunkujące dalszy rozwój przestrzenny, który w znacznej mierze opiera się także na uwarunkowaniach społecznych i ekonomicznych. Głównym celem określenia kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenu jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (np. zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (np. wprowadzanie nowych funkcji, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Generalnym celem polityki rozwoju w zakresie zagospodarowania przestrzennego będzie tworzenie warunków przestrzennych podnoszących konkurencyjność i atrakcyjność, poprawę warunków życia mieszkańców, zachowanie równowagi między aktywnością ekonomiczną, społeczną, a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym. Wzmocnienie potencjału Gminy zamierza się uzyskać przez kształtowanie optymalnej struktury zagospodarowania terenów i ładu przestrzennego oraz właściwe ukierunkowanie dalszego rozwoju sieci osadniczej.

Realizacja w/w celu generalnego możliwa będzie dzięki systematycznej realizacji poszczególnych ustaleń i rekomendacji odnoszących się do kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, a mianowicie:

- zapewnienie ładu przestrzennego poprzez racjonalne kształtowanie struktur przestrzennych, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych,

- tworzenie warunków, w tym prawa lokalnego, do harmonizacji i estetyzacji zabudowy, zarówno dla istniejących terenów zabudowy, jak i nowych stref rozwojowych (na etapie aktów planowania przestrzennego),
- wzmocnienie głównych i pośrednich ośrodków funkcjonalnych – miejscowości Nowe Brzesko, Hebdów, Sierosławice, Mniszów i Majkowice, jako głównych ośrodków rozwoju, oddziałujących i stymulujących wzrost gospodarczy całej Gminy,
- wzmocnienie pozostałych miejscowości jako zaplecza dla głównych ośrodków rozwoju, w szczególności w zakresie komunikacji,
- harmonijny rozwój zabudowy mieszkaniowej z uwzględnieniem dbałości o estetykę zainwestowania i zagospodarowania terenów, przeciwdziałanie nadmiernemu „rozlewaniu się” zabudowy, a także poprawę standardów życia, w tym poprawę dostępności i jakości infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
- wyznaczenie terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, z zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, oraz podstawowych usług społecznych i rekreacyjnych,
- wytypowanie stref aktywności gospodarczej (na etapie aktów planowania przestrzennego), a w dalszej kolejności przygotowanie potencjalnych stref inwestycyjnych, w tym ich uzbrojenie,
- zwiększenie i wykorzystanie potencjału rekreacyjno-turystycznego, poprzez rozwój indywidualnych form rekreacji oraz turystyki przyrodniczej i kwalifikowanej, rozwój ogólnodostępnej bazy sportowo-rekreacyjnej i usług turystyki, z uwzględnieniem minimalizacji oddziaływania na zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- zachowanie przestrzeni wartościowych przyrodniczo, w tym zwłaszcza ochrona ustanowionych powierzchniowych form ochrony przyrody,
- zachowanie przestrzeni wartościowej kulturowo, w tym dalsze kształtowanie tożsamości regionalnej i klimatu społecznej akceptacji dla ochrony dziedzictwa kulturowego, zachowanie obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego prawnie chronionych,
- ograniczenie nowej zabudowy mieszkaniowej w terenach, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie lub średnie, oraz odsuwanie zabudowy od koryt cieków.

Na terenie Gminy Nowe Brzesko występują szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej. Związane są one z następującymi zjawiskami:

- wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, wpływającymi pozytywnie na atrakcyjność Gminy, jako miejsca „do życia” i prowadzenia działalności gospodarczej,

- położeniem Gminy, w związku z bliską odległością od miasta powiatowego Proszowice, ale również odległością od Krakowa i Niepołomic, wpływającym pozytywnie na napływ nowych mieszkańców,
- wyraźnie niższymi niż w sąsiedztwie cenami nieruchomości, a jednocześnie wysoką dostępnością usług,
- utworzeniem Nowobrzeskiego Obszaru Gospodarczego, na terenie, którego powstają przedsiębiorstwa, a wraz z nimi nowe miejsca pracy,
- planowaną budową mostu na rzece Wisła na odcinku od drogi krajowej nr 79 do drogi wojewódzkiej nr 964, inwestycja ma na celu poprawę infrastruktury, zwiększenie konkurencyjności regionu i tworzenie nowych miejsc pracy.

W związku z powyższym dopuszcza się określenie na etapie planu ogólnego gminy, wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową (zagrodową, jednorodzinną i wielorodzinną), niż wynika to z obliczeń sformułowanych na podstawie stosownego aktu wykonawczego planu. Istotne w procesie kształtowania nowej zabudowy mieszkaniowej będą:

- potrzeba optymalnej koncentracji zabudowy i przeciwdziałanie rozpraszaniu zainwestowania, w tym na tereny wartościowe przyrodniczo,
- potrzeba wyznaczenia nowych terenów dla zabudowy wielorodzinnej, również o wysokiej zabudowie w pobliżu głównych ośrodków funkcjonalnych Gminy Nowe Brzesko, w szczególności w mieście Nowe Brzesko, ze względu na to, że miasto to pełni funkcje siedziby Gminy,
- potrzeba uzupełnień istniejących struktur zabudowy, obejmujących tereny zainwestowane wraz z rezerwami przestrzennymi, które umożliwiają dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej poprzez kontynuację dotychczasowej struktury urbanistycznej,
- potrzeba dalszej rozbudowy i budowy nowej infrastruktury technicznej, zwłaszcza w zakresie systemów gospodarki wodno-ściekowej i infrastruktury komunikacyjnej,
- potrzeba dalszego rozwoju usług z zakresu obsługi ludności (również usług niepublicznych).

4.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Pod pojęciem *obiektów handlu wielkopowierzchniowego* w myśl ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². W aktach planowania przestrzennego obiekty te regulowane są poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego w planie ogólnym oraz obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby ich realizacji. Plan miejscowy sporządza się w takim wypadku dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Jako zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego przyjmuje się:

- wskazanie lokalizacji uwzględniającej zapewnienie przepustowości układu komunikacyjnego i wydolności systemów infrastruktury technicznej,
- określenie wskaźników zabudowy i zagospodarowania terenu, w szczególności wysokości zabudowy i jej gabarytów, z uwzględnieniem ład przestrzennego lokalnego krajobrazu kulturowego,
- ocenę wpływu inwestycji na środowisko oraz krajobraz.

4.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Na terenie całej Gminy dopuszcza się możliwość realizacji inwestycji mających znaczenie dla jej rozwoju, służących zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców. Inwestycje te będą mogły być lokalizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub przepisów specustaw na terenie całej Gminy.

W celu zapewnienia zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców w dokumentach planistycznych należy uwzględnić:

- budowę nowych i modernizację istniejących dróg publicznych oraz urządzeń infrastruktury komunikacyjnej,
- budowę nowych i modernizację istniejących systemów infrastruktury technicznej, w tym obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń służących zaopatrzeniu w wodę oraz odprowadzeniu ścieków, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- modernizację i utrzymanie istniejących, a także budowę nowych obiektów oświaty i edukacji publicznej,

- budowę, modernizację, rozbudowę, przebudowę lub doposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych, boisk sportowych, obiektów małej architektury oraz innych terenów rekreacyjnych i sportowych,
- modernizację i utrzymanie istniejących obiektów ochrony zdrowia, oraz w razie zapotrzebowania budowę nowych,
- realizację inwestycji z zakresu gminnego budownictwa mieszkaniowego, zwłaszcza budownictwa wielorodzinnego,
- utrzymanie gminnych obiektów administracyjnych i innych obiektów usług publicznych, służących mieszkańcom gminy,
- inwestycje z zakresu wspólnych terenów zieleni, terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- odnowę i renowację obiektów zabytkowych i historycznych,
- modernizację i rewitalizację centrum Miasta Nowe Brzesko oraz modernizację i rewitalizację pozostałych miejscowości położonych na terenie Gminy Nowe Brzesko,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- modernizację/przebudowę/rozbudowanie istniejących dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich oraz drogi krajowej,
- budowę obwodnicy Nowego Brzeska,
- budowę nowych dróg publicznych i infrastruktury w celu obsługi nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- budowę ciągów rowerowych oraz ścieżek pieszo-rowerowych,
- wyznaczenie szlaków turystycznych na terenach naturalnej zieleni, w szczególności wzdłuż rzeki Wisły,
- tworzenie ogólnodostępnych parkingów P&R,
- uwzględnienie zadań zawartych w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym (PZPR) w granicy gminy Nowe Brzesko pn.: „Rozbudowa lewego wału p. powodziowego rzeki Wisły od ujścia potoku Kościelnickiego do ujścia rzeki Nidzicy. Odcinek 1 – Lewy wał rzeki Wisły od ujścia potoku Kościelnickiego do przepompowni P1, gm. Igołomia-Wawrzeńczyce (14,520 km), Odcinek 2 – Lewy wał rzeki Wisły na terenie gm. Nowe Brzesko (2,820 km), Odcinek 3 – Lewy wał rzeki Wisły od. M. Morsko do ujścia Nidzicy (10,160 km) gm. Koszyce” o nr ID: W_GZW_1762,
- budowa i modernizacja infrastruktury zwiększającej retencję wody, w tym w miejscu jej powstawania oraz mającej na celu odszczelnianie powierzchni w miejscach, gdzie jest to możliwe, a także wpływającej na ochrona wód przed zanieczyszczeniami rolniczymi, pozarolniczymi i przemysłowymi.

4.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Jako generalne priorytety w kierunkach rozwoju komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej w podziale na poszczególne kategorie wskazuje się:

INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

- wspieranie rozwoju systemu parkingów P&R wraz z układem komunikacji kołowej i pieszo-rowerowej podnoszącym ich funkcjonalność oraz rozbudową niezbędną infrastruktury,
- modernizacja, rozbudowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, z dostosowaniem ich do przepisów prawa w zakresie szerokości w liniach rozgraniczających oraz parametrów technicznych,
- rozwój komunikacji rowerowej – budowa nowych tras rowerowych, modernizacja istniejących ciągów oraz ich właściwe utrzymanie, tworzenie miejsc z zapleczem technicznym dla osób korzystających z tras rowerowych, wraz z punktami do ładowania rowerów,
- rozbudowa i budowa ciągów pieszych, wzdłuż głównych tras komunikacji kołowej oraz w obszarach o wysokich walorach krajobrazowych, przyrodniczych i historycznych;
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego – poprzez sygnalizację świetlną, odcinkowe pomiary prędkości, progi spowalniające,
- poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez budowę mostu na rzece Wisła.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- utrzymanie przebiegów i lokalizacji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, z dopuszczeniem ich rozbudowy, przebudowy, modernizacji, remontu i innych działań, w tym inwestycyjnych. W przypadku kolizji istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej z planowaną zabudową, dopuszczenie ich przebudowy według przepisów odrębnych,
- wsparcie dla rozwoju istniejącej infrastruktury technicznej i komunalnej w szczególności w zakresie jej przepustowości dla planowanych terenów inwestycyjnych (w szczególności konieczność rozwoju sieci kanalizacyjnej lub

przydomowych oczyszczalni ścieków w północnej części Gminy, budowa oczyszczalni ścieków w pobliżu Mniszowa oraz w pobliżu Majkowic,

- rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania, tworzenie polderów suchych i mokrych w terenach otwartych oraz parkowo-rekreacyjnych),
- dbałość o zapisy planistyczne na poziomie aktów prawa miejscowego, umożliwiające elastyczne lokowanie nowych i możliwości rozwoju istniejących sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej o znaczeniu lokalnym, stworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) – ze szczególnym uwzględnieniem ustaleń planistycznych umożliwiających realizację rozwiązań energetyki opartej o OZE,
- dopuszczenie zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną na bazie indywidulanych źródeł, na zasadach określonych w przepisach odrębnych,
- zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
- uwzględnienie ograniczeń wynikających z lokalizacji sieci, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi w tym zakresie,
- konieczność ochrony gruntów i wód przed zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi i skażonymi substancjami ropopochodnymi,
- propagowanie technologii minimalizujących powstawanie odpadów i ograniczających ich uciążliwość dla środowiska.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

- zwiększanie dostępności miejsc lub przestrzeni do spotkań, rekreacji i sportu, wzbogacenie terenów rekreacyjnych dla mieszkańców Gminy oraz przyjezdnych, w tym w oparciu o: urządzone tereny zieleni publicznej, miejsca spotkań sąsiedzkich i młodzieży, tematyczne/edukacyjne place zabaw, budowę strefy sportu, rekreacji i turystyki w pobliżu rzeki Wisła, analizę możliwości stworzenia turystycznej trasy rowerowej wzdłuż rzeki Wisły,
- zwiększenie dostępności do nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, w tym do mieszkań i lokali komunalnych,

- budowa, rozbudowa i modernizacja placówek oświatowych, kulturowych i bibliotek, budowa, rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowego oraz tworzenie lub doposażenie świetlic wiejskich,
- stworzenie warunków do kształtowania centrów wsi i osiedli oraz otoczenia obiektów użyteczności publicznej jako przestrzeni publicznych wzmacniających poczucie tożsamości/integracji lokalnej, z urządzonymi miejscami dla odpoczynku, z dobrą dostępnością kołową, pieszą i rowerową, bez barier dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- dążenie do zabezpieczenia komunikacyjnej dostępności zespołów zabudowy mieszkaniowej do najbliższych terenów zieleni oraz kształtowanie takich terenów w otoczeniu nowych zespołów,
- rozwój sieci ścieżek rowerowych ze szczególnym uwzględnieniem doliny Wisły.

4.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Rozwój nowoczesnych technologii wytwarzania energii, w szczególności źródeł odnawialnych, stwarza szanse dla lokalnej społeczności i lokalnych inwestorów na uzyskanie pewnej niezależności energetycznej oraz proekologiczną modernizację i decentralizację sektora energetycznego, a tym samym stanowić może istotny czynnik rozwoju lokalnego Gminy. Realizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW może nastąpić wyłącznie na podstawie obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie.

Ewentualne rozwiązania OZE o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW w szczególności będą mogły być realizowane w obrębie terenów NOG (Nowobrzezski Obszar Gospodarczy) oraz w nowoutworzonych obszarach gospodarczych. Jednakże szczegółowe ustalenia w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię zostaną określone w Planie Ogólnym Gminy Nowe Brzesko.

4.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zgodnie z polityką przestrzenną Gminy Nowe Brzesko, na terenie Gminy wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Natomiast w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności inwestycji mających znaczenie dla rozwoju Gminy Nowe Brzesko i realizacji inwestycji celu publicznego. Takie przedsięwzięcia mogą być realizowane z uwzględnieniem przepisów prawnych, po przeprowadzeniu procedur środowiskowych lub strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

4.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Polityka przestrzenna w odniesieniu do rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej winna obejmować działania wspierające cele poprzez lokalne instrumenty prawne (np. plany miejscowe) oraz sprzyjać podejmowanym inicjatywom gospodarczym lokalnego społeczeństwa. Kierunkami działań zmierzającymi do racjonalnego wykorzystania gleb oraz zapewnienia im właściwej ochrony, są m.in.:

- zaleca się ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
- zaleca się przeznaczać do zalesienia tereny obejmujące nieużytki,
- zaleca się ograniczenie zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze terenów o najwyższej przydatności rolniczej, tj. gruntów chronionych klas bonitacyjnych, wprowadzenie nowej zabudowy na glebach najwyższych klas w pierwszej kolejności na obszarach wskazanych pod rozwój zabudowy w zwartej zabudowie danej miejscowości,
- prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego (w tym zagospodarowywanie gruntów o niskiej przydatności rolniczej, zachowanie terenów otwartych, obudowy biologicznej cieków i zbiorników wodnych),
- ustala się konieczność regulacji stosunków wodnych na terenach narażonych na podtopienia oraz na terenach narażonych na nadmierne przesuszenia,
- na terenach leśnych należy dążyć do maksymalnego zachowania istniejącego drzewostanu, ograniczania zrębów zupełnych,
- wzmacnianie roli rolniczej przestrzeni produkcyjnej w pełnieniu funkcji ekologicznych, stanowiących tereny powiązań przyrodniczych oraz znaczenia terenów rolnych dla kształtowania walorów krajobrazowych,
- zakaz realizacji obiektów kubaturowych, w strefie otwartej wyznaczonej planem ogólnym,

- właściwe kształtowanie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem otaczających je systemów naturalnych i ich zdolności do autoregulacji,
- upowszechnienie zasad dobrej praktyki rolniczej,
- działania dla propagowania rozwoju rolnictwa proekologicznego,
- dostosowanie kierunków i intensywności produkcji do naturalnego biologicznego potencjału gleb,
- ochrona oraz wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych, nadwodnych spełniających rolę przeciwoerozyjną i wodochronną oraz zadarnionych pasów i zadrzewień na linii spływu wód powierzchniowych,
- zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym i rekreacyjno – wypoczynkowym.

4.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

W przypadku wyznaczenia w aktach planowania przestrzennego obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego powinny uwzględniać:

- identyfikację i rozróżnienie obszarów zdegradowanych, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska i zmian przyrodniczych, które zaszły na tych terenach;
- uwzględnienie ochrony środowiska, w tym także zurbanizowanego, w zakresie systemów komunikacji (drogowej, pieszo-rowerowej) oraz systemów infrastruktury technicznej (elektroenergetyki, telekomunikacji, gazownictwa, wodociągów, kanalizacji, ciepłownictwa i gospodarowania odpadami) poprzez zgodność z przepisami odrębnymi i koniecznością utrzymania standardów jakości środowiska;
- określenie zasad rehabilitacji istniejącej zabudowy i infrastruktury technicznej poprzez dostosowanie zabudowy do współczesnych standardów funkcjonalno-przestrzennych oraz kształtowanie infrastruktury technicznej w sposób nie oddziałujący znacząco na środowisko;
- określenie jednoznacznych i racjonalnych powiązań układu komunikacyjnego i sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym;

- określenie istniejących i planowanych obszarów wymagających rekultywacji gruntów, przy jednoczesnym uwzględnieniu wymogów wynikających z zasad zagospodarowania terenu;
- wskazanie obszarów wymagających remediacji mającej na celu działania naprawcze wynikające z zanieczyszczenia powierzchni ziemi oraz określenie zasad ich wdrożenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, poprzez wyznaczenie odpowiednich zasad zagospodarowania oraz parametrów i wskaźników urbanistycznych,
- w zakresie terenów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji nacisk należy położyć na określenie wytycznych sprzyjających ochronie środowiska oraz zróżnicowanych bezpośrednich i pośrednich rozwiązań planistycznych, zgodne z założeniami gminnego programu rewitalizacji dla obszarów rewitalizacji i obszarów zdegradowanych.

5. Ustalenia i rekomendacje w sprawie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w Gminie.

1. Tereny o funkcjach rekreacyjnych i turystycznych.

Charakterystyka: to obszary o niewielkim, ale istniejącym potencjałem do zagospodarowania na cele aktywności sportowo–rekreacyjnych o zasięgu lokalnym, jak również tereny sportowe w Nowym Brzesku, kompleks obiektu sportowego LKS „Nadwiślanka”, kompleksy sportowe przy obiektach szkolnych oraz place zabaw we wsiach umożliwiające aktywny wypoczynek mieszkańcom (przede wszystkim dzieciom i młodzieży).

- Najważniejsze założenia:
 - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy dla sektora usługowego,
 - rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
 - tworzenie i rozwój gospodarstw eko i agroturystycznych,
 - kształtowanie wizerunku Gminy jako rozwojowej, przyjaznej i ekologicznej.
- Ustalenia i rekomendacje:
 - stworzenie warunków do rozwoju usług poprzez zagospodarowanie terenu z myślą o funkcjach związanych ze sportem, rekreacją i turystyką (place rekreacyjne, piknikowe, siłownie plenerowe, boiska wielofunkcyjne, place zabaw),
 - zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (komunikacja zbiorowa, infrastruktura rowerowa i piesza, miejsca parkingowe),
 - uzbrajanie terenów o potencjale inwestycyjnym lub z możliwościami ich zagospodarowania,
 - wyznaczanie ścieżek edukacyjnych wyposażonych w infrastrukturę rowerową, tablice informacyjne i małą architekturę, umożliwiającą edukację, rekreację i wypoczynek,
 - zapewnienie ochrony krajobrazu przyrodniczego.

2. Tereny do rewitalizacji, poprawa estetyki miasta i sołectw.

- Charakterystyka: to obszary stanowiące potencjał do rewitalizacji bądź podnoszenia estetyki przestrzennej zarówno w Mieście Nowe Brzesko, jak i w poszczególnych sołectwach.
- Najważniejsze założenia:
 - poprawa i podnoszenie jakości życia i zamieszkania,
 - rozwój społeczny, gospodarczy,

- porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej,
- rewitalizacja części miasta i sołectw,
- koncentracja obszarów aktywności,
- kreowanie nowej struktury przestrzeni,
- poprawa dostępu do usług,
- rozwój infrastruktury rekreacyjnej i wypoczynkowej.
- Ustalenia i rekomendacje:
 - kształtowanie prawidłowych relacji w zabudowie,
 - przekształcenie istniejących obiektów i przestrzeni na bardziej przyjazne mieszkańcom,
 - stworzenie punktów zieleni urządzonej i małej architektury,
 - dążenie do powiększenia powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego (chodniki, ścieżki),
 - koncentracja placówek usługowych,
 - wykonanie niezbędnych modernizacji infrastruktury komunalnej,
 - zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (komunikacja zbiorowa, infrastruktura pieszka i rowerowa, przystanki, parkingi).

3. Tereny o funkcjach mieszkaniowych, na których przewidywany jest rozwój zabudowy i infrastruktury technicznej (system kanalizacyjny i zaopatrzenia w wodę).

- Charakterystyka: to obszary, które nie są w pełni uzbrojone, co obniża komfort życia osób je zamieszkujących, obejmujące zarówno miasto Nowe Brzesko, jak i wszystkie pozostałe sołectwa.
- Najważniejsze założenia:
 - poprawa jakości życia i zamieszkania,
 - zapewnienie dostępu do podstawowych usług dla mieszkańców,
 - dążenie do zapewnienia równego dostępu do infrastruktury technicznej,
 - ochrona środowiska, poprawa jakości gleb i wód,
 - zabezpieczenie zaopatrzenia w wodę,
 - ograniczenie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko,
 - zwiększenie atrakcyjności terenów pod kątem osadnictwa i nowych inwestycji,
 - zachowanie i modernizacja istniejących zasobów oraz realizacja nowego budownictwa mieszkaniowego.
- Ustalenia i rekomendacje:
 - dążenie do kompleksowego uporządkowania oraz dalszego rozwoju gospodarki wodno-ściekowej,
 - stworzenie spójnej sieci technicznej,

- dążenie do rozbudowy systemu kanalizacyjnego,
- dążenie do zwiększenia udziału przydomowych oczyszczalni ścieków kosztem zbiorników bezodpływowych w miejscach, gdzie nie ma możliwości zbudowania sieci kanalizacyjnej,
- dążenie do rozbudowy systemu wodociągowego,
- centralizacja usług wodno-kanalizacyjnych.

4. Tereny dla rozwoju rolnictwa.

- Charakterystyka: to obszary rolne wraz z nieużytkami oraz gospodarstwami domowymi, specjalizującymi się w produkcji rolnej.
- Najważniejsze założenia:
 - realizacja dotychczasowej funkcji rolnej,
 - zachowanie i ochrona gleb o wysokiej bonitacji,
 - wspieranie rodzinnych gospodarstw rolnych,
 - promocja ekologicznych, nowoczesnych i innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie.
- Ustalenie i rekomendacje:
 - tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa, w tym ekologicznego,
 - zapobieganie degradacji gruntów,
 - zapobieganie zanieczyszczeń gruntów pestycydami i ŚOR,
 - dążenie do przekształcenia gruntów na funkcje agroturystyczne, leśne, tereny urządzone lub produkcję OZE.

5. Tereny dla rozwoju handlu, produkcji i usług.

- Charakterystyka: to obszary o walorach gospodarczych, z potencjałem rozwoju (w tym Nowobrzezski Obszar Gospodarczy), a także miejsca, w których uwarunkowania prawne i przestrzenne pozwalają na lokowanie zakładów z obszaru handlu, produkcji i usług.
- Najważniejsze założenia:
 - zwiększanie stopnia uzbrajania ww. terenów,
 - tworzenie i modernizacja infrastruktury niezbędnej do powstawania przedsiębiorstw,
 - poprawa estetyki oraz dostępności infrastrukturalnej do istniejących i potencjalnych terenów o charakterze gospodarczym.
- Ustalenia i rekomendacje:
 - analiza potencjałów i potrzeb w zakresie infrastruktury ukierunkowanej na rozwój przedsiębiorstw i zakładów,

- zrównoważone zarządzanie terenami inwestycyjnymi i gospodarczymi,
- tworzenie infrastruktury niezbędnej do lokowania podmiotów gospodarczych.

6. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) dla województwa małopolskiego określa *Strategia Rozwoju Województwa "Małopolska 2030"*. Określenie Obszarów Strategicznej Interwencji jest istotne ze względu na potrzebę zrównoważonego rozwoju województwa. Są to tereny najbardziej potrzebujące i oddalone, które ze względu na swoją specyfikę i obserwowane tam problemy, wymagają dodatkowego wsparcia wykraczającego poza działania przewidziane dla całego województwa.

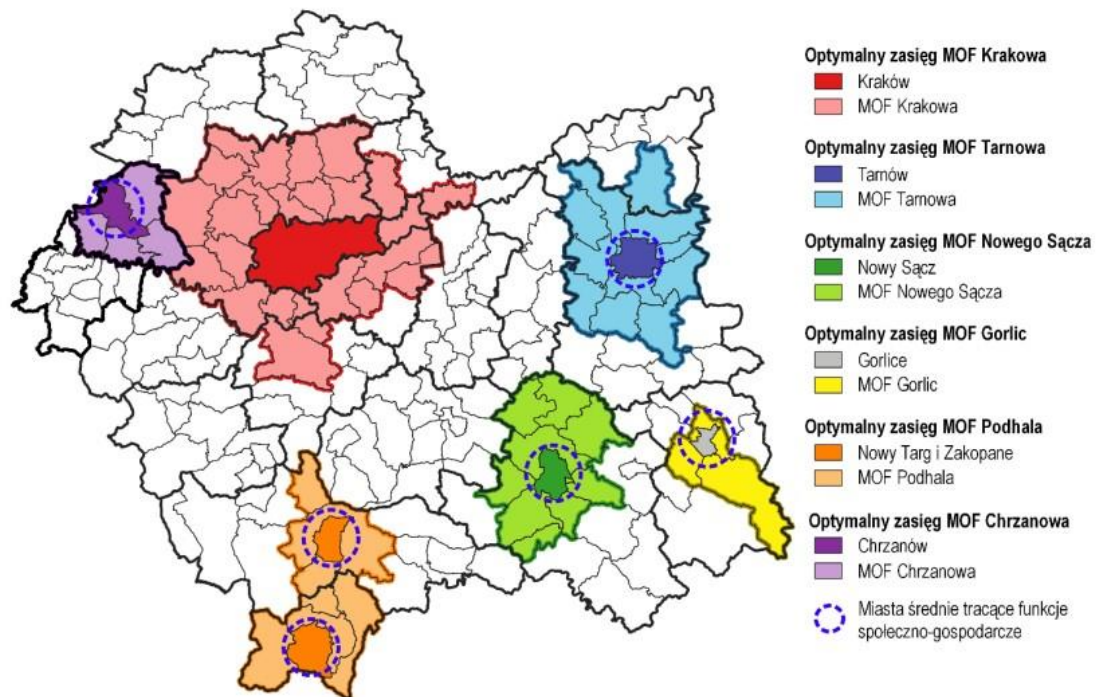
W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 określono krajowe OSI:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Regionalne OSI, określone przez Województwo Małopolskie to dodatkowo:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – 6 miast wskazanych w SOR/KSRR 2030;
- miasta i gminy współpracujące w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych (warunkiem wsparcia będzie formalne zawiązanie współpracy);
- obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia;
- gminy zmarginalizowane – wynikające z SOR/KSRR 2030 lub z rozszerzonej analizy regionalnej (razem 62 gminy);
- miejscowości uzdrowiskowe;
- gminy, na terenie których zlokalizowany jest obszar prawnie chroniony (tj. park narodowy, park krajobrazowy lub obszar Natura 2000).

Gmina Nowe Brzesko należy do podregionu krakowskiego, nie objęta została Krajowym Strategicznym Obszarem Interwencji, wpisuje się natomiast w obszar „miasta i gminy współpracujące w ramach Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (MOF)”. Oznacza to obszar z potencjałem rozwojowym wynikającym z ponad administracyjnego wpływu najważniejszych ośrodków miejskich. W województwie małopolskim wyznaczono 6 takich obszarów. Gmina Nowe Brzesko w „Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030” została zakwalifikowana do krakowskiego MOF, z uwagi na możliwości oddziaływania rozwojowego miasta Kraków. Oddziaływanie w ramach MOF w Gminie Nowe Brzesko bardzo dobrze obrazuje współpraca z Krakowskim Parkiem Technologicznym, a także utworzenie i rozwój Nowobrzezkiego Obszaru Gospodarczego.

Mapa: Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF.

źródło: Strategia Rozwoju Województwa "Małopolska 2030", Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17.12.2020, s. 66

7. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy, wraz z zakresem planowanych działań i ramami finansowymi

Obszary strategicznej interwencji zdefiniowane przez Gminę to:

OSI 1 – obszar rewitalizacji i modernizacji centrum Miasta Nowe Brzesko,

OSI 2 – obszar edukacji, rekreacji, sportu i wypoczynku na terenie Gminy Nowe Brzesko,

OSI 3 - obszar inwestycyjny Nowobrzeski Obszar Gospodarczy,

OSI 4 – obszar inwestycji w zakresie infrastruktury gospodarki ściekowej.

Zgodnie z definicją ustawową, **obszar strategicznej interwencji (OSI)** to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

OSI są terytoriami, do których adresowana ma być polityka rozwoju, ukierunkowana na wywołanie określonych zmian. Są przejawem zintegrowanego podejścia, jak również mają na celu ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów oraz dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów.

Wyznaczając obszary strategicznej interwencji w Gminie Nowe Brzesko wzięto pod uwagę głównie obszary wymagające priorytetowych działań ze strony władz gminnych, jak również biorąc pod uwagę szczególne znaczenie Nowobrzeskiego Obszaru Gospodarczego. Celem strategicznym wyznaczenia tych obszarów jest wsparcie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego Gminy Nowe Brzesko poprzez partnerstwo ze wszystkimi środowiskami lokalnymi oraz wspólne kreowanie wizerunku Gminy jako miejsca z jednej strony przyjaznego do życia, pracy i odpoczynku, a z drugiej strony do uprawiania sportu i rekreacji, co wiąże się z aktywnym spędzaniem wolnego czasu. Cel ten dokładnie pokrywa się z celami strategicznymi i kierunkami działań określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030. Z tego względu zasadnym było uwzględnienie w obszarach strategicznej interwencji obszarów priorytetowych w Gminie, gdzie koncentrują się problemy społeczne oraz potrzeby w zakresie rozwoju podstawowej infrastruktury

technicznej i rekreacyjnej. Nie znaczy to jednak, że tereny Gminy, poza wyznaczonymi obszarami interwencji, nie będą brane pod uwagę w rozwoju strategicznym Gminy. Dla Gminy ważny jest zrównoważony rozwój wszystkich sołectw, prowadzący do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska, rozwoju gospodarki. Szczególnym obszarem w Gminie jest teren Nowobrzezkiego Obszaru Gospodarczego.

OSI 1 – OBSZAR REWITALIZACJI I MODERNIZACJI CENTRUM MIASTA NOWE BRZESKO

OSI 1 obejmuje obszar zlokalizowany w centrum miasta Nowe Brzesko, stanowiącej jednocześnie centrum całej Gminy. Znajdują się w nim instytucje pełniące ważne funkcje społeczne tj. Urząd Gminy i Miasta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Ludowy Klub Sportowy *Nadwiślanka Nowe Brzesko*, Zespół Przedszkolno-Szkolny, Gminna Biblioteka Publiczna, Miejsko-Gminne Centrum Kultury i Promocji, strażnica OSP Nowe Brzesko, liczne placówki handlowe i usługowe.

W okresie strategicznym do 2030 r. w OSI 1 planowana jest realizacja następujących przedsięwzięć:

- Zapewnienie podstawowej oraz specjalistycznej opieki medycznej mieszkańcom Gminy poprzez przygotowanie infrastruktury ośrodka zdrowia;
- Rozwój infrastruktury komunalnej i komunikacyjnej poprzez rozbudowę i modernizację systemu kanalizacji, utrzymanie dróg gminnych, rozbudowę chodników, oświetlenia;
- Rozwój bazy lokalowej oraz infrastruktury Urzędu Gminy i Miasta Nowe Brzesko;
- Remont budynków komunalnych dla potrzeb mieszkańców oraz organizacji pozarządowych;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

Realizacja przedsięwzięć przyczyni się osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych. Działania zaplanowane w OSI 1 odnoszą się bezpośrednio do następujących celów:

- I.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego;
- I.3. Rozwój usług medycznych i opiekuńczych;
- II.2. Wzbogacanie oferty sportowej i kulturalnej oraz innych form spędzania wolnego czasu;
- IV.3. Poprawa efektywności ekologicznej budynków;
- V.1. Rozwój infrastruktury drogowej;
- V.3. Poprawa estetyki Gminy i zagospodarowanie obszarów miasta i sołectw.

OSI 2 – OBSZAR EDUKACJI, REKREACJI, SPORTU I WYPOCZYNKU NA TERENIE GMINY NOWE BRZESKO

OSI 2 obejmuje część obszarów sołectw Gminy oraz miasta Nowe Brzesko, mających znaczący potencjał na inwestycje wpływające na edukację, rekreację, sport i wypoczynek. Jest to teren skupiający w dużej mierze życie społeczne, edukacyjne i gospodarcze oraz obszar o wysokich walorach krajobrazowo-przyrodniczych, mający duży potencjał do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych, społecznych i edukacyjnych.

W okresie strategicznym do 2030 r. w OSI 2 planowana jest realizacja następujących przedsięwzięć:

- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury i zaplecza sportowego przy placówkach oświatowych;
- Podnoszenie poziomu infrastruktury edukacyjnej;
- Rewitalizacja i poprawa estetyki sołectw;
- Rozwój infrastruktury komunalnej i komunikacyjnej w sołectwach.

Poprzez realizację działań zawartych w OSI 2 nastąpi realizacja celów:

- II.1. Doskonalenie oświaty i wychowania;
- II.2. Wzbogacanie oferty sportowej i kulturalnej oraz innych form spędzania wolnego czasu;
- V.1. Rozwój infrastruktury drogowej;
- V.2. Zapewnienie połączeń komunikacyjnych;
- V.3. Poprawa estetyki Gminy i zagospodarowanie obszarów miasta i sołectw.

OSI 3 - OBSZAR INWESTYCYJNY NOWOBRZESKI OBSZAR GOSPODARCZY

OSI 3 obejmuje część obszaru Gminy, wydzielony pod działalność podmiotów gospodarczych w ramach Nowobrzezkiego Obszaru Gospodarczego (NOG). Obszar ten posiada Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego oraz uzbrojenie terenu. Jest to teren, w którym koncentruje się obszar produkcyjny, handlowy i usługowy w Gminie. Ponadto obszar inwestycyjny uwzględniony został w OSI ze względu na szczególny i istotny potencjał rozwojowy, gospodarczy, a pośrednio również społeczny.

W okresie strategicznym do 2030 r. w OSI 3 planowana jest realizacja następujących przedsięwzięć:

- Rozbudowa infrastruktury drogowej i technicznej w obrębie NOG;
- Rozwój i promocja potencjału gospodarczego Gminy (w tym stosowne oznakowanie sfery przestrzennej w tym zakresie);
- Wdrażanie rozwiązań OZE w obrębie NOG;
- Zapewnienie infrastruktury dla perspektywicznych przedsięwzięć technicznych i gospodarczych.

W ramach OSI 3 będą realizowane następujące cele:

- II.3. Przeciwdziałanie bezrobociu;
- III.2. Wsparcie rozwoju infrastruktury gospodarczej;
- IV.3. Poprawa efektywności ekologicznej budynków;
- V.3. Poprawa estetyki Gminy i zagospodarowanie obszarów miasta i sołectw.

OSI 4 - OBSZAR INWESTYCJI W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY GOSPODARKI ŚCIEKOWEJ

OSI 4 obejmuje część obszaru Gminy, który ma potencjalną możliwość budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury ściekowej, do której będą zaliczać się m.in. oczyszczalnia ścieków, sieć kanalizacyjna, przepompownie oraz wszelka niezbędna infrastruktura w tym zakresie. Nacisk na ten obszar wynika zarówno z potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców, jak również kierunków działań prowadzonych przez Urząd Gminy i Miasta w Nowym Brzesku.

W okresie strategicznym do 2030 r. w OSI 4 planowana jest realizacja następujących przedsięwzięć:

- Budowa i rozbudowa infrastruktury ściekowej na obszarze Gminy;
- Modernizację istniejącej infrastruktury ściekowej;
- Wdrażanie nowych i innowacyjnych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej;
- Realizacja działań i inwestycji integrujących gospodarkę ściekową zarówno z innymi obszarami infrastruktury, jak również innymi obszarami funkcjonowania Gminy.

W ramach OSI 4 będą realizowane następujące cele:

- IV.1.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców;
- IV.1.2. Skuteczna gospodarka odpadami komunalnymi;
- IV.1.3. Ograniczenie czynników wpływających na zanieczyszczenie środowiska naturalnego;
- IV.1.4. Promocja i wdrażanie programów mających na celu ochronę środowiska;

- IV.2.1. Budowa oraz rozbudowa infrastruktury gospodarki ściekowej (w tym istniejącej sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków, przydomowych oczyszczalni ścieków);
- IV.2.3. Dalsza rozbudowa infrastruktury komunalnej.

8. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

8.1. System realizacji strategii

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie przedmiotowej Strategii będzie Urząd Gminy i Miasta w Nowym Brzesku. Urząd ten jako jednostka odpowiedzialna za przyjęcie dokumentu, a jednocześnie Gmina, jako główny beneficjent zaplanowanych przedsięwzięć w ramach Strategii, są podmiotami, na których będzie ciążyła odpowiedzialność za zrealizowanie założeń tego dokumentu.

Wdrażanie Strategii będzie realizowane w dużej mierze w ścisłej współpracy z komórkami Urzędu oraz jednostkami organizacyjnymi Gminy takimi, jak: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminne Centrum Kultury i Promocji, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Miejsko-Gminnym Zespołem Ekonomiczno-Administracyjnym Szkół w Nowym Brzesku, szkołami, placówkami zdrowia. Projekty i zadania w ramach Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030 będą realizowane w różnych okresach czasowych: od akcji jednorazowych, poprzez działania realizowane przez kilka miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych, dużych inwestycji wieloletnich. W procesie wdrażania niniejszej Strategii, będzie istniała możliwość wykorzystania zróżnicowanych instrumentów, obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu. Są to m.in.: programy branżowe, np. Program Ochrony Środowiska, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Program Opieki nad zabytkami i innych. Programy te uszczegóławiają priorytety oraz strategię postępowania w ramach konkretnych obszarów.

W proces wdrażania strategii rozwoju należy zaangażować sektor społeczny, organizacje pozarządowe i przedsiębiorców, nawiązując z nimi współpracę w różnych obszarach działania. Dodatkowo należy zadbać o właściwe i kompleksowe rozpowszechnianie założeń strategii tak, aby dokument ten był aktywnym narzędziem w procesach decyzyjnych zachodzących w Gminie.

Kolejnym krokiem powinno być aktywne zachęcanie mieszkańców do planowania i realizowania działań zgodnych z celami strategicznymi określonymi w przedmiotowym dokumencie. Wymaga to wykorzystania dostępnych środków komunikacji społecznej oraz różnych form promocji.

Elementem spajającym system realizacji strategii jest koordynacja merytoryczna, w ramach której jednostka odpowiedzialna będzie prowadzić cykliczny monitoring procesu wdrażania, obejmujący analizę realizacji założeń i celów, aktualizację Strategii i korektę kierunku działania, a także ewaluację wyników.

8.2. Monitoring i ewaluacja

Monitoring procesu realizacji Strategii służy weryfikacji skuteczności działań prowadzących do osiągnięcia celów strategicznych określonych w dokumencie. Tego typu ocena pozwala na kontrolowanie dynamiki zmian i ewentualne wprowadzanie korekt.

Proces monitoringu realizacji Strategii będzie prowadzony w odniesieniu do wskaźników, wyznaczonych w oparciu o efekty poszczególnych zadań. Monitoring będzie przeprowadzony co trzy lata. W tym celu, jednostki organizacyjne Gminy oraz komórki urzędu odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań każdorazowo skompletują, jak również prześlą informacje na temat aktualnych wartości wskaźników oraz ewentualnych trudności i problemów w realizacji zaplanowanych zadań. Na podstawie zgromadzonych danych jednostka wdrażająca Strategię opracuje raporty realizacji.

Ewaluacja ex-ante

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrożeniem przeprowadzona zostanie tzw. ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

- Trafności – analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów;
- Skuteczności – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania;
- Efektywności – ocena dotycząca tego, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych;
- Spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu.

Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii Rozwoju nastąpi opracowanie raportu końcowego z wdrażania dokumentu. Raport będzie zawierał informację m.in. o zrealizowanych działaniach lub stopniu ich realizacji, efektywności wydatkowania środków finansowych i osiągniętych rezultatach.

8.3. Zgodność z dokumentami wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030 została opracowana zgodnie z obowiązującymi dokumentami wyższego rzędu. Cele strategiczne, cele operacyjne oraz poszczególne zadania ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy i Miasta Nowe Brzesko, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Spójność celów zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030 z celami w dokumentach o charakterze strategicznym o randze krajowej, regionalnej i ponadlokalnej, ma istotne znaczenie, ponieważ pozwoli korzystać z efektów synergii wynikającej z uczestnictwa w programowaniu i realizacji zamierzeń w kooperacji z otoczeniem.

W ramach analizy zbieżności celów analizie poddano następujące dokumenty:

Krajowy Plan Odbudowy (KPO) - to strategiczny dokument przygotowany przez Polskę w odpowiedzi na skutki pandemii COVID-19, mający na celu odbudowę gospodarki oraz zwiększenie jej odporności na przyszłe kryzysy. Plan jest częścią unijnego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) i ma zostać sfinansowany z unijnych funduszy w ramach Funduszu Odbudowy. KPO koncentruje się na pięciu kluczowych obszarach: zielona transformacja, cyfryzacja, innowacje i rozwój gospodarczy, infrastruktura zdrowotna oraz społeczna i terytorialna spójność. Plan kładzie nacisk na zrównoważony rozwój, wspierając projekty związane z energetyką odnawialną, efektywnością energetyczną i ochroną środowiska. Ważnym elementem jest także cyfryzacja administracji publicznej, rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej oraz wsparcie dla firm w zakresie transformacji cyfrowej. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną mają na celu wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej, a działania społeczne obejmują poprawę dostępu do edukacji i transportu oraz wsparcie dla regionów najmniej rozwiniętych. KPO jest finansowany z unijnych środków, z czego Polska ma otrzymać około 58 miliardów euro, w formie dotacji i pożyczek. KPO jest kluczowym narzędziem mającym na celu przyspieszenie transformacji Polski w kierunku nowoczesnej, zielonej i cyfrowej gospodarki.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) – dokument obejmujący plan gospodarczy dla Polski do 2020 roku z perspektywą do 2030 roku. Celem głównym projektowanych działań rozwojowych uwzględnionych w przedmiotowej Strategii jest stworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym,

środowiskowym i terytorialnym. Odbywać się to będzie poprzez skoncentrowanie działań o charakterze prawnym, instytucjonalnym i inwestycyjnym na trzech celach: (I) trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; (II) rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; (III) skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Jednocześnie podejmowane będą interwencje w ramach tzw. obszarów horyzontalnych, wpływających na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo narodowe. Pomimo, iż perspektywa czasu określona do 2020 roku, z uwagi na uwzględnienie perspektywy do 2030 roku, część elementów tej strategii ma i będzie mieć przełożenie na rzeczywistość.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Główny cel Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 to *„efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”*. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030 są spójne z ww. dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym. Założenia i cele Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030 wpisują się także w cele Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030 oraz inne wojewódzkie oraz powiatowe dokumenty programowe.

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Podstawowym dokumentem określającym cele strategiczne na poziomie województwa małopolskiego jest Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030.”, uchwalona w dniu 17 grudnia 2020 roku przez Sejmik Województwa Małopolskiego. Wizja rozwoju województwa zakłada, że Małopolska stanie się: *regionem równych szans i wszechstronnego rozwoju*

Małopolan, nowoczesnej gospodarki, odpowiedzialnie podchodzącym do zasobów środowiska naturalnego, silnym aktywnością swych mieszkańców, czerpiącym z dziedzictwa przeszłości, zachowującym swoją tożsamość i aktywnie działającym na rzecz integracji europejskiej, a głównym celem prowadzącym do realizacji takiej wizji: „Małopolska regionem zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym”.

W Strategii Rozwoju Województwa wyróżniono 5 głównych obszarów strategicznej interwencji:

Obszar I - Małopolsanie (cel szczegółowy – Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie). Obszar ten obejmuje główne kierunki rozwoju, do których należą: małopolska rodzina, opieka zdrowotna, bezpieczeństwo, sport i rekreacja, kultura i dziedzictwo, edukacja oraz rynek pracy. W cele i zadania tego obszaru wpisują się cele strategiczne określone w Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030, m.in.:

- Cel strategiczny I: Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom,
- Cel strategiczny II: Stworzenie możliwości wsparcia dzieci, młodzieży, seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami.

W ramach ww. celów strategicznych przewidziano szereg działań związanych z doskonaleniem oświaty, wzbogacaniem oferty sportowej i kulturalnej oraz innych form spędzania wolnego czasu, zapewnienia miejsc pracy i zróżnicowanych sposobów zarobkowania, zwiększenia dostępu do usług publicznych, rozwoju usług medycznych i opiekuńczych, poprawy bezpieczeństwa publicznego, realizacji polityki społecznej.

Obszar II – Gospodarka (cel szczegółowy – Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka). Obszar ten obejmuje główne kierunki rozwoju, do których należą: innowacyjność, konkurencyjność i przedsiębiorczość, turystyka, transport, cyfrowa małopolska oraz gospodarka w obiegu zamkniętym. W cele i zadania tego obszaru wpisują się cele strategiczne określone w Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030, m.in.:

- Cel strategiczny III: Wykorzystanie społeczno-gospodarczego potencjału Gminy,
- Cel strategiczny II: Stworzenie możliwości wsparcia dzieci, młodzieży, seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami.

W ramach ww. celów strategicznych przewidziano szereg działań związanych ze wsparciem rozwoju infrastruktury czy też stworzeniem najbardziej przystępnych warunków życia, ponadto promowanie postaw przedsiębiorczych i wsparcie osób prowadzących własną działalność gospodarczą.

Obszar III – Klimat i środowisko (cel szczegółowy - Wysoka jakość środowiska naturalnego i dążenie do neutralności klimatycznej). Obszar ten obejmuje główne kierunki rozwoju, do których należą: ograniczenie zmian klimatycznych, gospodarowanie wodą, bioróżnorodność i krajobraz oraz edukacja ekologiczna. W cele i zadania tego obszaru wpisuje się cel strategiczny określony w Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030, tj.:

- Cel strategiczny IV: Ochrona środowiska naturalnego i walorów przyrodniczych Gminy.

W ramach ww. celu strategicznego przewidziano szereg działań związanych z aktywną ochroną środowiska naturalnego, podnoszeniem świadomości ekologicznej mieszkańców, rozwojem infrastruktury komunalnej, poprawą efektywności ekologicznej budynków, wdrażanie rozwiązań OZE.

Obszar IV – Zarządzanie Strategiczne (cel szczegółowy - System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030). Obszar ten obejmuje główne kierunki rozwoju, do których należą: system zarządzania strategicznego rozwojem, współpraca i partnerstwo oraz promocja Małopolski. W cele i zadania tego obszaru wpisują się cele strategiczne określone w Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030, m.in.:

- Cel strategiczny III: Wykorzystanie społeczno-gospodarczego potencjału Gminy,
- Cel strategiczny V: Rozwój i modernizacja infrastruktury podnoszącej poziom życia mieszkańców.

W ramach ww. celów strategicznych przewidziano szereg działań związanych z promocją oferty turystycznej Gminy i jej walorów krajoznawczych oraz opieką nad elementami dziedzictwa kulturowego czy też zrównoważonym zarządzaniem rozwojem przestrzennym Gminy.

Obszar V – Rozwój zrównoważony terytorialnie (cel szczegółowy - Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach). Obszar ten obejmuje główne kierunki rozwoju, do których należą: ład przestrzenny, wsparcie miast, rozwój obszarów wiejskich, spójność wewnątrzregionalna i dostępność. W cele i zadania tego obszaru wpisuje się:

- Cel strategiczny V: Rozwój i modernizacja infrastruktury podnoszącej poziom życia mieszkańców.

W ramach ww. celu strategicznego przewidziano szereg działań związanych z rozwojem infrastruktury drogowej, zapewnieniem połączeń komunikacyjnych, poprawą estetyki Gminy i zagospodarowaniem centrów miasta i wsi z obszaru Gminy. W ramach tego obszaru zostały wyznaczone Obszary Strategicznej Interwencji Województwa Małopolskiego, w których

znalazła się Gmina Nowe Brzesko. Gmina należy do podregionu krakowskiego, a więc wpisuje się w OSI *“miasta i gminy współpracujące w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych”*. Jest to region z potencjałem rozwojowym wynikającym z wpływu aglomeracji krakowskiej.

Reasumując, działania zaplanowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko wpisują się w założenia regionalne zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030.

9. Potencjalne źródła finansowania i ramy finansowe

Skuteczne wdrażanie założeń niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko będzie wymagać zapewnienia odpowiednich środków finansowych na realizację zaplanowanych działań. Jednoznaczne określenie tych źródeł, w kontekście zapewnienia spójności i efektywności realizowanych przedsięwzięć, jest zadaniem złożonym, ponieważ system finansowania zadań publicznych charakteryzuje się wielopoziomowością. Ponadto zakres działań przewidzianych w niniejszej Strategii jest szeroki i wieloaspektowy oraz obejmuje ich realizację przez różnego rodzaju narzędzia, dlatego też niniejsza Strategia rozwoju Gminy Nowe Brzesko będzie realizowana w latach 2024-2030 z wykorzystaniem różnych dostępnych źródeł finansowania. Źródłem finansowania realizacji poszczególnych jej celów będzie stanowić w szczególności budżet Gminy, ale także zasoby finansowe innych jednostek administracji samorządowej, rządu, instytucji i jednostek publicznych, itp. Środki własne z budżetu Gminy zapewnią zarówno całkowite finansowanie niektórych inwestycji, jak również będą stanowiły wkład własny w przypadku realizacji zadań współfinansowanych ze środków UE i innych źródeł.

Ramy finansowe wskazane dla przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w ramach Obszarów Strategicznej Interwencji mają charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, w tym np. przyszłych ustaleń w zakresie unijnych polityk, w szczególności po 2027 roku. Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 umożliwia pozyskanie funduszy z programów krajowych oraz programu regionalnego. Środki finansowe na realizację celów tych programów będą pochodzić np. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i innych. Należy jednak nadmienić, że podział środków w ramach dostępnych oraz przyszłych programów uzależnione są zarówno od instytucji unijnych, jak i centralnych.

Ramy finansowe dla poszczególnych obszarów strategicznej interwencji określonych w Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko 2024-2030 mogą stanowić w szczególności:

- środki z budżetu Gminy Nowe Brzesko,
- środki pochodzące z budżetu państwa – np. środki celowe w ministerstwach, zwłaszcza w Ministerstwie Sportu i Turystyki, Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,

- środki funduszy celowych – np. środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, Wojewódzkiego Programu Ochrony Zabytków, Funduszu Dróg Samorządowych, Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, Inicjatywy Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej – w szczególności środki dostępne w ramach regionalnego programu operacyjnego czy Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027,
- inne fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie oraz fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki z budżetu powiatu proszowickiego, środki z budżetu województwa małopolskiego,
- środki sektora prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz fundusze sektora pozarządowego,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach linii budżetowych.

Najważniejsze instrumenty finansowe zaangażowane w realizację Strategii to budżet Gminy Nowe Brzesko. Czynniki, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, to głównie czynniki makroekonomiczne, takie jak: PKB, inflacja, czy planowane zmiany systemowe, np. w obszarze fiskalnym. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wskazane przedsięwzięcia. Pozostałymi narzędziami wspierającymi realizację Strategii będą wszelkiego rodzaju programy i projekty strategiczne określające szczegółowe działania, często konkretne inwestycje oraz konkretne źródła ich finansowania służące osiągnięciu celów zapisanych w Strategii.

Ważnym źródłem finansowania Strategii będą pozyskane fundusze zewnętrzne, które pozwolą na zrealizowanie większej liczby zadań, zgodnie z określonymi przez władze Gminy Nowe Brzesko priorytetami. Gmina Nowe Brzesko na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, stanowiących zarówno wydatki bieżące, jak i majątkowe. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach

bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy i Miasta oraz jednostek organizacyjnych.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Do głównych z nich należą:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)**, ukierunkowany na wzmacnianie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej UE jako całości,
- **Europejski Fundusz Społeczny (EFS)**, którego zasoby finansowe inwestuje się w ludzi,
- **Fundusz Spójności**, którego celem jest zredukowanie różnic gospodarczych i społecznych oraz promowanie zrównoważonego rozwoju głównie poprzez duże inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska,
- **Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)**, zajmujący się wspieraniem przekształceń struktury rolnictwa oraz wspomaganiem rozwoju obszarów wiejskich.

Mając na względzie okres obowiązywania opracowanej Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko na lata 2024-2030, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych będzie przypadało na część perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz nowy okres 2028-2034. Obecna perspektywa kończy się w roku 2027, natomiast dodatkowym źródłem finansowym UE wynikłym po pandemii COVID -19 jest Krajowy Plan Odbudowy.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2028-2034 będą dopiero formułowane w przeciągu najbliższych lat, natomiast można założyć z dużą dozą prawdopodobieństwa wzmacnianie przedsięwzięć o charakterze proekologicznym, a także dalszej cyfryzacji.

W ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 wyodrębniono siedem funduszy:

1. Fundusz Spójności – FS,
2. Europejski Fundusz Morski i Rybacki – EFMR,
3. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – EFRR,
4. Europejski Fundusz Społeczny Plus – EFS+,
5. Fundusz Azylu i Migracji – FAM,
6. Instrument na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz – IZGW,
7. Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego – FBW.

Krajowy Plan Odbudowy (KPO) to kompleksowy program, opracowany w celu złagodzenia skutków gospodarczych i społecznych pandemii COVID-19 oraz przyspieszenia transformacji w kierunku bardziej zrównoważonej i innowacyjnej gospodarki. Plan jest częścią unijnego

Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, z którego Polska otrzyma około 58 miliardów euro, z czego 23,9 miliarda euro to dotacje, a 34,2 miliarda euro to pożyczki.

KPO skupia się na pięciu głównych obszarach: zielonej transformacji, cyfryzacji, odbudowie gospodarczej, wzmocnieniu systemu ochrony zdrowia oraz wzmocnieniu spójności społecznej i terytorialnej. Plan zakłada inwestycje w odnawialne źródła energii, cyfryzację administracji i gospodarki, wsparcie dla przedsiębiorstw, rozwój telemedycyny, a także poprawę infrastruktury zdrowotnej. KPO ma również na celu zmniejszenie dysproporcji regionalnych poprzez inwestycje w rozwój obszarów wiejskich i mniej rozwiniętych.

Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 to program wsparcia rozwoju regionu w ramach polityki spójności Unii Europejskiej oparty o środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Skupia się na zrównoważonym rozwoju gospodarczym, społecznym i terytorialnym województwa małopolskiego. Na ten okres programowania region otrzymał znaczące środki, które są przeznaczone na różne obszary takie, jak: innowacje, badania i rozwój, rozwój przedsiębiorczości, cyfryzacja, ochrona środowiska, a także poprawa jakości życia mieszkańców. Program przewiduje finansowanie projektów związanych z rozwojem infrastruktury, modernizacją energetyczną, ochroną klimatu, transportem oraz wsparciem dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Istotnym elementem jest również promowanie zielonej gospodarki oraz projektów związanych z edukacją, zdrowiem i integracją społeczną. Fundusze Europejskie dla Małopolski mają na celu wzmocnienie konkurencyjności regionu, tworzenie nowych miejsc pracy, a także zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej województwa. Dzięki temu programowi Małopolska dąży do dalszego rozwoju jako innowacyjny i dynamiczny region, przy jednoczesnym uwzględnieniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Jednocześnie samorząd województwa małopolskiego realizuje co roku szereg konkursów i procedur, w ramach których samorząd lub organizacje pozarządowe mogą starać się o dofinansowanie wybranych działań. Wśród nich można wymienić m.in.:

- Program „Małopolskie OSP” - to inicjatywa skierowana do Ochotniczych Straży Pożarnych w województwie małopolskim, mająca na celu wspieranie działalności tych jednostek poprzez finansowanie zakupu sprzętu, modernizację infrastruktury oraz szkolenia strażaków. Program ten zapewnia środki na zakup nowoczesnego wyposażenia, pojazdów gaśniczych, odzieży ochronnej oraz sprzętu ratowniczego, co ma na celu poprawę efektywności działań ratowniczych OSP. Jednym z kluczowych elementów programu jest wsparcie inwestycji w infrastrukturę strażnic, co przyczynia

się do lepszego przygotowania jednostek do reagowania w sytuacjach kryzysowych. Program promuje także rozwój umiejętności strażaków-ochotników poprzez dofinansowanie szkoleń, które zwiększają ich kompetencje i gotowość do działań ratowniczych. Inicjatywa ta wpisuje się w szersze działania samorządu województwa małopolskiego na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i wzmocnienia lokalnych społeczności.

- **Konkurs Kapliczki Małopolski** dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego, podejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkowych kapliczkach położonych na obszarze województwa małopolskiego.
- Inne konkursy ogłaszane przez Departament Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Promocji UMWM to m.in.: **Ochrona zabytków Małopolski, czy Mecenat Małopolski.**
- **Projekt Małopolska infrastruktura rekreacyjno-sportowa MIRS**, jest inicjatywą samorządu województwa małopolskiego, której celem jest wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury rekreacyjno-sportowej w regionie. Program skierowany jest przede wszystkim do gmin, powiatów oraz innych jednostek samorządu terytorialnego, które mogą otrzymać dofinansowanie na realizację inwestycji takich, jak: boiska, sale gimnastyczne, siłownie zewnętrzne, place zabaw, czy trasy rowerowe. MIRS ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do obiektów sportowych i rekreacyjnych, co sprzyja promocji aktywnego stylu życia i integracji społecznej. Program jest częścią szerszej strategii województwa, mającej na celu rozwój lokalnej infrastruktury oraz podniesienie standardu życia w Małopolsce.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 to dokument określający ramy wsparcia dla rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce, zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej. Skupia się na zrównoważonym rozwoju rolnictwa, promowaniu innowacji oraz ochronie środowiska. Plan zakłada wspieranie gospodarstw rolnych w zwiększaniu efektywności produkcji, jednocześnie dbając o ochronę zasobów naturalnych, takich jak gleba i woda. Priorytetem jest również wsparcie młodych rolników, rozwój rolnictwa ekologicznego oraz poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez inwestycje w infrastrukturę i usługi społeczne. Plan kładzie nacisk na przeciwdziałanie zmianom klimatycznym oraz poprawę dobrostanu zwierząt, a jego celem jest zapewnienie stabilności dochodów rolników oraz podniesienie konkurencyjności polskiego rolnictwa na rynku unijnym.

Programy Operacyjne na poziomie krajowym

Na poziomie krajowym w Polsce w okresie 2021-2027 funkcjonuje kilka kluczowych programów operacyjnych finansowanych z funduszy unijnych:

- **Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS)** skupia się na rozwoju infrastruktury, ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym. Finansuje inwestycje w energetykę, transport, gospodarkę wodną i odpadową oraz projekty związane z ochroną przyrody i zwiększaniem efektywności energetycznej. Priorytety programu to: inwestycje w transport zrównoważony, czystą energię oraz działania adaptacyjne wobec zmian klimatu.
- **Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)** wspiera działania związane z rynkiem pracy, edukacją, integracją społeczną oraz ochroną zdrowia. Skupia się na zwiększeniu zatrudnienia, poprawie kompetencji zawodowych i jakości kształcenia, a także na wsparciu grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Priorytety to: aktywizacja zawodowa, inkluzja społeczna, edukacja oraz zdrowie publiczne.
- **Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)** skierowany na rozwój innowacji, badań i rozwoju, digitalizację oraz wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Celem programu jest zwiększenie konkurencyjności polskiej gospodarki poprzez inwestycje w nowoczesne technologie i innowacyjne rozwiązania. Wspieranie innowacji, badania naukowe i rozwój technologiczny, cyfryzacja gospodarki oraz wsparcie przedsiębiorczości.
- **Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)** Koncentruje się na cyfryzacji administracji publicznej, rozwoju infrastruktury cyfrowej oraz zwiększeniu dostępności do usług cyfrowych. Wspiera także rozwój kompetencji cyfrowych w społeczeństwie m.in. poprzez rozwój szerokopasmowego internetu, cyfryzacja usług publicznych, cyberbezpieczeństwo oraz edukacja cyfrowa.
- **Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową (FEAD)** celem programu jest walka z ubóstwem poprzez dostarczanie pomocy żywnościowej oraz wsparcia materialnego dla osób najbardziej potrzebujących. Program obejmuje również działania towarzyszące, takie jak wsparcie w integracji społecznej. Priorytety to: zmniejszenie ubóstwa, zapewnienie dostępu do żywności oraz wsparcie integracji społecznej.
- **Program Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji (FEST)** program ten wspiera regiony szczególnie narażone na skutki transformacji energetycznej, takie jak regiony węglowe. Jego celem jest łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, a priorytetami są

transformacja gospodarki, wsparcie dla pracowników i regionów dotkniętych transformacją energetyczną.

W czasie przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Nowe Brzesko przewidywania dotyczące perspektywy finansowej 2028-2034 są trudne do oceny, natomiast można założyć kontynuację części obszarów wspieranych przez UE.

Dodatkowe źródła finansowania

Oprócz wskazanych powyżej programów, stanowiących kluczowe źródła finansowania zewnętrznego dla przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii, w zależności od specyfiki projektu, istnieją także inne możliwości pozyskania finansowania. Poniżej przedstawiono wybrane programy.

- **Fundusze norweskie i EOG** - Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy (czyli tzw. Fundusze norweskie i EOG) są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię i Liechtenstein nowym członkom UE – kilkunastu państwom Europy Środkowej i Południowej oraz krajom bałtyckim. Polscy beneficjenci w znacznym stopniu korzystali z tego mechanizmu finansowego, natomiast jego kontynuowanie w momencie przygotowania niniejszego dokumentu nie jest pewne.
- **Program Life 2021-2027** - Celem głównym programu jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska, w tym przyrody. Obszar działania programu oscyluje wokół ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami, przyrody i wsparcia różnorodności biologicznej, kwestiami zarządzania i informacji w zakresie środowiska i klimatu, ograniczenia wpływu człowieka na klimat, a także dostosowania się do skutków zmian klimatu. Całkowity budżet Programu LIFE na lata 2021-2027 to 5 432 mln euro, w tym na działania na rzecz środowiska – 3 488 mln euro oraz na rzecz klimatu – 1 944 mln euro.
- **ELENA 2022-2032** - Instrument wsparcia inwestycji w efektywność energetyczną w budynkach mieszkalnych zarządzany przez Europejski Bank Inwestycyjny. Program jest adresowany w szczególności do wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, ale fundusze będą mogły wesprzeć także komercyjne instytucje finansowe, które zamierzają uruchomić swoje instrumenty wsparcia inwestycji w poprawę efektywności energetycznej w budownictwie mieszkalnym. Dofinansowanie inwestycji z programu Elena ma przyczynić się do realizacji nowego unijnego celu zwiększenia efektywności energetycznej o 32,5 proc. do roku 2030. Program realizowany jest od 2009 roku

(został utworzony jako European Local ENergy Assistance). Pomoc techniczna programu zapewnia wsparcie dla beneficjentów, którzy chcą wdrożyć projekt realizując inwestycje w efektywność energetyczną w sektorze mieszkaniowym w ramach Programu Czyste Powietrze w województwie małopolskim, a także dla gmin w Polsce w celu wdrożenia środków poprawy efektywności energetycznej zdefiniowanych w programie STOP SMOG21

- **Program ERASMUS +** - Program ukierunkowany jest na wsparcie finansowe dla instytucji i organizacji działających w obszarze edukacji i szkoleń młodzieży oraz sportu w Europie. Jego celem jest wspieranie rozwijania umiejętności jego uczestników oraz zwiększania ich szans na zatrudnienie, a także modernizacja systemów edukacji, szkoleń i wspierania młodzieży. Wspierana jest także edukacja dorosłych oraz międzynarodowa mobilność w wymianie doświadczeń w sferze edukacji i zatrudnienia. Całkowity budżet programu na lata 2021-2027 wynosi około 28 mld euro.
- **Program Interreg Europa Środkowa** - Program Interreg Europa Środkowa to inicjatywa współpracy międzynarodowej w ramach polityki spójności Unii Europejskiej, realizowana w latach 2021-2027. Program ten wspiera współpracę transnarodową w regionie Europy Środkowej, obejmującym kraje takie jak Polska, Czechy, Niemcy, Austria, Słowacja, Węgry, Słowenia, Chorwacja oraz północne Włochy. Głównym celem programu jest wzmocnienie spójności terytorialnej, gospodarczej i społecznej w regionie poprzez realizację projektów dotyczących m.in. innowacji, gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz transportu. Program Interreg Europa Środkowa promuje współpracę pomiędzy różnymi podmiotami – władzami lokalnymi, instytucjami badawczymi, przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi – w celu rozwiązywania wspólnych wyzwań i wprowadzania zrównoważonych rozwiązań w całym regionie. Dzięki temu programowi powstają innowacyjne projekty, które pomagają rozwijać konkurencyjność regionu, chronić środowisko i poprawiać jakość życia mieszkańców.

Finansowanie ze środków budżetu państwa

- **Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego** - Programy MKiDN mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym, z wyłączeniem stałej działalności kulturalnej podmiotów. Skierowane są do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, instytucji filmowych, szkół i uczelni wyższych, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, kościołów i związków wyznaniowych oraz ich osób prawnych. Nabory w trybie rocznym, w tym na zadania wieloletnie.

- **Programy Ministerstwa Sportu** - Zakładają rozwój bazy sportowej oraz w szczególności aktywizację społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, realizowaną przez różne podmioty. Obszary finansowane przez Ministerstwo to przede wszystkim: sport powszechny, sport wyczynowy, infrastruktura sportowa, sport młodzieżowy, sport osób z niepełnosprawnościami, turystyka. Przykładem jest Rządowy Program „KLUB”, dzięki któremu małe i średnie kluby sportowe otrzymują dofinansowanie na zakup sprzętu, organizację obozów czy wynagrodzenie trenera. Także programy rozwoju infrastruktury, zakładające budowę, przebudowę lub modernizację obiektów, zarówno tzw. małej infrastruktury sportowej, jak również większej, jak wielofunkcyjne hale sportowe, obiekty przyszkolne, czy służące rozwojowi sportu wyczynowego. Ponadto, środki w ramach Programu „Szkolny Klub Sportowy” zakłada wspieranie przedsięwzięć z zakresu upowszechniania sportu dzieci i młodzieży w ramach klubów i sekcji sportowych w szkołach.
- **Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025** - to rządowa inicjatywa mająca na celu wspieranie aktywności społecznej osób starszych. Program jest skierowany do organizacji pozarządowych, samorządów oraz instytucji, które realizują projekty związane z integracją społeczną, aktywizacją zawodową i rozwijaniem pasji seniorów. „Aktywni+” promuje różnorodne działania, które mają poprawić jakość życia osób starszych poprzez edukację, rozwój kompetencji cyfrowych, zdrowy tryb życia oraz wspieranie wolontariatu i udziału w życiu lokalnych społeczności. Program finansuje inicjatywy, które sprzyjają włączeniu osób starszych w życie społeczne, przeciwdziałając izolacji i marginalizacji.
- **Program wieloletni "Senior+" na lata 2021-2025** - Program wieloletni "Senior +" na lata 2021-2025 realizowany przez MRPiPS ma na celu zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w placówkach „Senior +" przy dofinansowaniu działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior +" i Klubów „Senior +”. Program polega na wsparciu tworzenia tego typu placówek przez jednostki samorządu, których strategie rozwoju pomocy społecznej uwzględniają rozwój infrastruktury dla osób starszych, lub w których brak jest innej infrastruktury pomocy społecznej tego typu.
- **Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych** - Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych - jako nowy państwowy fundusz celowy (ustawa dotycząca jego utworzenia weszła w życie 1.01.2019 r.) - ma na celu wsparcie społeczne, zawodowe lub zdrowotne osób niepełnosprawnych. Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” sprawia, że realizowane przez Gminy usługi

opiekuńcze będą w połowie finansowane przez rząd, by mogło z nich korzystać więcej osób potrzebujących pomocy w codziennym życiu. Z kolei drugi „Opieka wytchnieniowa” to program adresowany do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi/osobami z niepełnosprawnościami.

- **Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** – NFOŚiGW oraz WFOŚiGW są głównym ogniwem polskiego systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dysponując największym potencjałem finansowym, który oferuje pożyczki, dotacje oraz inne formy dofinansowania projektów realizowanych m.in. przez samorządy, przedsiębiorstwa, podmioty publiczne, organizacje społeczne a także osoby fizyczne. Podobnie Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, którego zadaniem jest dofinansowanie inwestycji i innych działań na rzecz ochrony środowiska oraz takie zarządzanie posiadanymi środkami finansowymi, aby maksymalnie je pomnożyć, zapewnić ciągłość finansowania i stworzyć optymalne warunki dla realizacji idei ochrony środowiska w województwie małopolskim. Wspierają one przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową. Szczególnie do środków WFOŚiGW mają dostęp osoby fizyczne, w zakresie programów *Czyste powietrze* i *Moja woda*.
- **Program "Mój Prąd"** - to rządowa inicjatywa wspierająca rozwój mikroinstalacji fotowoltaicznych w Polsce. Jego celem jest zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w polskim miksie energetycznym poprzez wsparcie finansowe dla gospodarstw domowych, które decydują się na montaż paneli fotowoltaicznych. Program oferuje dofinansowanie części kosztów instalacji fotowoltaicznych, co ma na celu zmniejszenie zużycia energii z tradycyjnych źródeł oraz redukcję emisji CO₂. "Mój Prąd" działa od 2019 roku, a do 2025 roku planowane są kolejne edycje. Beneficjenci mogą otrzymać dotacje na zakup i instalację paneli, co ma na celu obniżenie rachunków za prąd oraz przyczynienie się do transformacji energetycznej kraju.
- **Program Czyste Powietrze** - Program, realizowany w Małopolsce przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie, dla właścicieli lub współwłaścicieli jednorodzinnych budynków mieszkalnych, lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Zakłada wsparcie w zakresie dofinansowania wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy, oraz przeprowadzenia niezbędnych prac termomodernizacyjnych budynku.
- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg** - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD) to program rządowy, którego celem jest wsparcie inwestycji w infrastrukturę drogową na

poziomie lokalnym i regionalnym w Polsce. Fundusz ten zapewnia dofinansowanie dla jednostek samorządu terytorialnego (gminy, powiatu, województwa) na budowę, przebudowę, modernizację i remonty dróg gminnych oraz powiatowych. Celem programu jest poprawa bezpieczeństwa i jakości lokalnej sieci dróg, co przekłada się na lepszą komunikację oraz rozwój gospodarczy regionów. Program oferuje wsparcie na różnego rodzaju projekty drogowe, w tym także na budowę infrastruktury wspierającej bezpieczeństwo pieszych, tj.: przejścia dla pieszych, ścieżki rowerowe czy sygnalizacja świetlna. Dofinansowanie może wynosić nawet 80% kosztów projektu, co znacząco odciąża budżety samorządów lokalnych. Fundusz wspiera również inwestycje związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych, które wpłynęły na stan infrastruktury drogowej, oraz poprawą dostępu do terenów inwestycyjnych, co sprzyja lokalnemu rozwojowi gospodarczemu. Program ten jest istotnym elementem polityki rządu w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców i zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej regionów.

- **Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych** - Nowy fundusz, który stanowić ma odpowiedź na problemy wykluczenia transportowego i występowania białych plam komunikacyjnych. Celem powołanego na podstawie ustawy funduszu jest dofinansowanie realizowanych przez samorządy przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej.
- **Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 (PROO)** - Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 (PROO) oraz Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO). Celem PROO jest bezpośrednie wsparcie rozwoju polskich organizacji obywatelskich, poprzez dotacje udzielane na rozwój instytucjonalny organizacji oraz realizację ich celów statutowych. Z kolei celem FIO jest dofinansowywanie projektów mających na celu zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. Szacuje się, że łączna wartość Programu w latach 2018–2030 wyniesie 585 mln zł.
- **Fundusz Inwestycji Samorządowych** - Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju powstał z myślą o zapewnieniu kapitału niezbędnego do inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Fundusz oferuje następujące instrumenty finansowe: kapitał wspólnika/akcjonariusza, pożyczka wspólnika/akcjonariusza, dług podporządkowany względem finansowania bankowego. Samorządy dokonują wyboru funduszu jako wspólnika w trybie procedur konkurencyjnych. Głównymi sektorami objętymi tą formą finansowania są zadania użyteczności publicznej i zadania własne Jednostek Samorządu Terytorialnego (JST), w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno-kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona

zdrowia. Preferowany okres inwestycji: 15-20 lat. Zaangażowanie (wartościowo): min. 10 mln zł, maksymalnie 120 mln zł.

- **Program Maluch +** - Program "Maluch+" wspiera rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – w tym żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów. Beneficjenci programu mogą otrzymać dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki. "Maluch+" jest programem rocznym. Celem programu "Maluch+" jest zwiększenie dostępności terytorialnej i finansowej miejsc opieki w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów dla wszystkich dzieci, w tym dzieci niepełnosprawnych oraz wymagających szczególnej opieki.

Dodatkowe formy finansowania

- **Partnerstwo Publiczno-Prywatne** - Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP) - to sposób realizacji zadań publicznych, oparty na wieloletniej umowie określającej podział zadań i ryzyka pomiędzy podmiotem publicznym, a partnerem prywatnym. Celem PPP jest świadczenie określonej usługi publicznej przez partnera prywatnego w oparciu o infrastrukturę publiczną, za wynagrodzeniem. Przedsięwzięcie PPP to budowa lub remont infrastruktury publicznej połączone z jej utrzymaniem i/lub zarządzaniem. Daje to m.in. szansę na optymalizację wydatkowania środków budżetowych poprzez zaangażowanie kapitału prywatnego w inwestycje publiczne oraz możliwość skorzystania z wiedzy i doświadczenia sektora biznesu. Wymaga jednak, poza dobrym przygotowaniem, w tym dokumentacji, i skutecznym rozstrzygnięciem postępowania na wybór partnera prywatnego, przede wszystkim sprawnej i efektywnej wieloletniej współpracy podmiotu publicznego i partnera prywatnego w całym okresie realizacji umowy.
- **Kredyty komercyjne** - jednostki samorządu terytorialnego mogą zaciągać kredyty w bankach komercyjnych na finansowanie swoich inwestycji, takich jak budowa infrastruktury czy modernizacja obiektów użyteczności publicznej. Kredyty te muszą być spłacane wraz z odsetkami zgodnie z umową zawartą z bankiem. Zaciągnięcie kredytu wymaga zgody rady gminy i jest obciążone oprocentowaniem, które zależy od warunków rynkowych oraz kondycji finansowej gminy. Kredyty są popularnym rozwiązaniem w przypadku inwestycji o dużej skali, które wymagają natychmiastowego finansowania. Zdolność do zaciągania kredytów jest regulowana ustawą o finansach publicznych, aby zapobiec nadmiernemu zadłużeniu gmin.
- **Pożyczki z funduszy celowych** są udzielane przez różne fundusze publiczne, tj.: Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, na projekty związane z ochroną środowiska, odnawialnymi źródłami energii, gospodarką wodną czy rewitalizacją. Pożyczki często mają preferencyjne oprocentowanie lub możliwość

umorzenia części kwoty po spełnieniu określonych warunków, co czyni je bardziej korzystnymi niż kredyty komercyjne. Są wykorzystywane do finansowania konkretnych projektów, zwłaszcza tych związanych z ochroną środowiska. Pożyczki te są często ograniczone do ściśle określonych celów i projektów, co zawęża ich zastosowanie.

Obligacje komunalne to instrument finansowy emitowany przez gminę w celu pozyskania kapitału na realizację inwestycji. Kupują je inwestorzy, a gmina zobowiązuje się do ich wykupu po określonym czasie wraz z odsetkami. Emisja obligacji wymaga zgody rady gminy oraz przygotowania szczegółowego programu emisji. Oprocentowanie obligacji może być stałe lub zmienne. Obligacje są wykorzystywane do finansowania dużych projektów infrastrukturalnych, takich jak drogi, szkoły, sieci wodociągowe. Obligacje zwiększają zadłużenie gminy, a emisja obligacji wiąże się z kosztami administracyjnymi i prawnymi.